10

PIL

9 770353 762009

Vesela ŠOLA

Vse in še več o konjih

Jimin

Post Malone

Evrovizija

Intervju

Zmagovalca Malega šefa Slovenije

Na zmenku

STARŠI IN DRUŽABNA OMREŽJA

Letnik 75 / junij 2023 / št. 10 / 5,32 € za naročnike v šoli / 5,65 € za individualne naročnike / 6,65 € v prosti prodaji

HITRADIO center
Najboljši glasbeni miks

LESTVICA TOP 20 HITRADIA CENTER

1. MILEY CYRUS – FLOWERS
2. ED SHEERAN – EYES CLOSED
3. METRO BOOMIN FT. THE WEEKEND & 21 SAVAGE – CREEPIN'
4. PINK – TRUSTFALL
5. CALVIN HARRIS FT. ELLIE GOULDING – MIRACLE
6. DAVID GUETTA FT. ANNE-MARIE & COI LERAY – BABY DON'T HURT ME
7. TAYLOR SWIFT – ANTI-HERO
8. LEWIS CAPALDI – FORGET ME
9. DAVID GUETTA FT. BEBE REXHA – I'M GOOD (BLUE)
10. JAX JONES FT. CALUM SCOTT – WHISTLE
11. LOST FREQUENCIES FT. ELLEY DUHE & X AMBASSADORS – BACK TO YOU
12. ZARA LARSSON – CAN'T TAME HER
13. SAM SMITH & CALVIN HARRIS – I'M NOT HERE TO MAKE FRIENDS
14. TOVE LO – 2 DIE 4
15. LEWIS CAPALDI – WISH YOU THE BEST
16. PURPLE DISCO MACHINE FT. KUNGS – SUBSTITUTION
17. SWITCH DISCO FT. ELLA HENDERSON – REACT
18. ROBIN SCHULZ – SWEET GOODBYE
19. TIESTO & TATE MCRAE – 10:35
20. FREYA RIDINGS – WEEKENDS

Celotno lestvico **TOP 40** lahko na **Hitradiu Center** slišite vsako soboto ob **15.00 uri** (ponovitev v nedeljo ob 9.00). Lestvica je dostopna tudi na spletni strani **www.radiocenter.si**

ZARADI IZGUBLJENE STAVE NA HITRADIU CENTER CELO JUTRO VRTELI ŠVEDSKE HITE

Tudi voditelji Hitradia Center so veliki oboževalci Eurosonga. Voditeljica **Eva Boto**, ki nas je kot najmlajša tekmovalka v zgodovini Slovenije pri komaj 16-letih zastopala na tem festivalu, je tako tudi letos napovedala finaliste. Tako dobro ji ni šlo še nikoli, saj je pravilno napovedala prav vse. No, se je pa zato malce uštel voditelj **Matic Meško**, ki je bil sveto prepričan, da se bodo naši **Joker Out** v finalu uvrstili bolje kot Švedi, ki so jim stavnice napovedovale zmago. **Matic** je bil celo tako prepričan v naše fante, da si je upal staviti proti švedski DJ-ki **Kristini Gern**, ki jo lahko na **Hitradiu Center** poslušate vsako soboto od 20.00 dalje. Stavila sta, da bo poraženec v svojem showu predvajal hite iz nasprotnikove države. Ker je zmagala švedska **Loreen**, je moral Matic v ponedeljek po Eurosongu celo jutro predvajati največje švedske hite. Še dobro, da imajo Švedi res super glasbenike.

sveža podoba in še več streamov

prenesi aplikacijo

NA VOLJO V Google Play

Prenos iz App Store

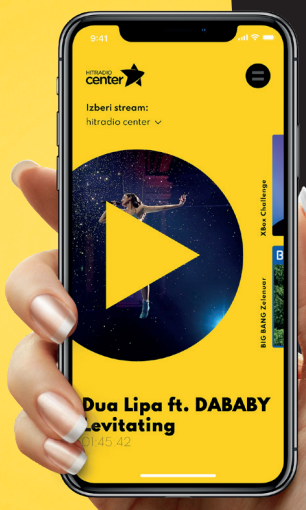

HITRADIO center

OGLASNO SPOROČILO

Fotografija: Uroš Hočevar, Mediaspeed

Šnofi že več kot uro nepremično zre v ekran računalnika in s tačko nekaj tolče po tipkovnici. Strašno zamaknjen obraz ima, oči begajo sem in tja, smrček se mu trese od razburjenja.

»Šnofi?? Kaj počneš? Nekam čuden si!« skrbi Pepco.

»Nič takega, no! Dopisujem si z eno psičko, prej sem pa nekaj gledal na TikToku,« pojasni kuža.

»Bodi previden, saj si v zgodbi bral, kako si je Anja dopisovala in kaj se je potem zgodilo – ugrabili so jo!« je pametna psička.

»Eh, daj no, to si je Vinko izmislil, saj veš, kakšni so pisatelji, zmeraj pretiravajo,« se smeje Šnofi.

»Res si naiven, to se dogaja, nisi prebral nobene takšne novice? Pa saj jih je polno. Tudi na televiziji kar naprej govorijo o nevarnosti družabnih omrežij. In konec koncev – preberi Ti&jaz, tudi Pil piše o tem!«

»Pil piše o preveč zaščitniških starših!!« je trmast Šnofi.

»Slabo si prebral, piše, na kaj vse moramo biti pozorni, ko smo na družabnih omrežjih, sploh na TikToku, ki je na prvi pogled videti nedolžen, v resnici pa sploh ni!« je še pametna psička.

»No, res je, da ne slovim po previdnosti, zato imam pa tebe, da me opozarjaš in nadzoruješ,« se smeji Šnofi. »Ampak veš, saj ne bom vsega verjel, kar piše, tako neumen pa nisem, pa tudi veliko raje se podim z Bulotom in druščino in se hecam s sosedovo mačko, kot da bi vse dneve visel na omrežjih. In ne nazadnje – najrajši sem s tabo na vrtu in gledam, kako ti poletni vetrc mrši čopke,« je romantičen kuža.

»Naj ti bo, ti mogoče verjamem, no, ne čisto vsega,« zardi psička, da čopki postanejo kar malo bolj zeleni.

Nasmehneta se drug drugemu, Šnofi pozabi na računalnik in veselo oddrvita na vrt.

Uživajte v začetku poletja in počitnic! Se beremo!

Jana &

Ilustracija: Matej de Cecco

Kazalo

03 UVODNIK
04 POŠTA
05 NAGRADNI SKLAD
06 SVET
08 TI&JAZ
12 TEST
14 ODRAŠČANJE
16 TAČKE
18 BIOZNANČICE
19 VETERINAR
20 NEZNANOST
22 SPLETNE ZVEZDE
24 GLASBA
30 GLASBENE LEGENDE
31 KINO INTERVJU
32 KINO
34 EKRAN
35 POSTERJI
41 VESELA ŠOLA
60 MANGA
62 STRIP
64 ZGODBA
66 BRALNI GRIŽLJAJ
68 ŠPORT
70 INTERVJU
72 SKRIVNOSTI ZGODOVINE
74 TETA JUSTI
78 IZ ORDINACIJE
80 MODA
84 KUHARSKI KOTIČEK
85 RAZVEDRILO
89 KRIŽANKA
90 HOROSKOP

Pišite nam na: POŠTA PIL, 1536 LJUBLJANA; pil@mkz.si; www.pil.si

Dragi pilovci!

Tudi v tej prvi poletni številki smo se trudili, da bi ustregli vašim željam. Nekaj je za ljubitelje k-popa, nekaj za ljubitelje Harryja Potterja. Seveda pa ne more biti vsa številka posvečena tem vsebinam. Vse ljubitelje konj bo tokrat razveselila Vesela šola, ki na dvanajstih straneh piše o konjih pa še igro s konji ponuja. Trudimo se tudi z drugimi željami, ker je bilo kar nekaj pisem o stari rockerski glasbi, pri Glasbenih legendah to upoštevamo. Vseh posamičnih želja pa, kot že večkrat rečeno, žal ne moremo upoštevati. Upamo, da vam bo junijski Pil všeč! Pa srečno do počitnic!

Jana &

Hi,
ste najboljša revija na svetu in rada bi vam čestitala za odlično revijo! Imam samo eno vprašanje – kdaj izide revija, ker jo vedno dobim bolj pozno in nočem zamuditi revije. Aja, Šnofiju in Pepci pa dajte priboljške in limonado, saj je že zelo vroče!

Ana, 12 let

Draga Ana!
Hvala za pohvale! Naša psička se že oblizujeta in srkata limonado. Zdaj pa še odgovor na tvoje vprašanje: Pil vedno izide vsak prvi petek v mesecu, zato nima točno določenega datuma, ampak je za izid treba pogledati na koledar.

Živjo!
Najprej, ste najboljša revija v galaksiji in čestitam vsem ljudem, ki to revijo delajo popolno. Imam pa eno prošnjo. A bi lahko predstavili kakšno serijo, npr. Punci iz vesolja, Mala morska deklica, Kally s Mashup ...? Pa še nekaj. Sploh nisem ljubiteljica Harryja Potterja, ampak se mi glede na to, koliko strani posvečate k-popu zdi pošteno, da bi naredili eno rubriko Harryja Potterja. Tako kot Mango. Upam, da pismo ni predolgo in zelo si želim, da bi bilo objavljeno v Pilu! Pozdravčke celotni ekipi, Šnofiju in Pepci pa pošiljam veliko kosti

Pilovka., 13 let

Ojla!
Hvala za čestitke in pozdrave, Šnofi in Pepca pa se ti zahvaljujeta za kosti. Ideje za serije si je zabeležila naša Nika, o Harryjevi rubriki pa smo zaradi veliko želja že razmišljali in morda bo v novi sezoni res kakšna stran Pila posvečena legendarnemu čarovniku in njegovi druščini.

Živijo!
Itak vete, kaj vam bom najprej povedala: ste najboljša revija na svetu!!! Imam majhno prošnjo in vprašanje. Želela bi, da naredite intervju ali na plakat date Jima Carreyja ali Dafne Keen. In zanima me, kako bi lahko iz prejšnjega dela (aprila) dobila tisti del Resnične zgodbe. Zelo vesela bi bila odgovora. Šnofiju in Pepci pa pošiljam toliko kosti, kolikor jih lahko neseta in veliko košaro objemčkov. Adijo

ILovePIL, 12 let

Hej!
Hvala za pohvale, Šnofi že napenja mišice in preverja svojo moč, da bo lahko nesel čim več kosti! Oba s Pepco se ti zahvaljujeta! Za intervjuje s tvojimi idoli bomo še malo počakali, da bo morda še kakšna podobna želja. Če napišeš svoj e-naslov, ti pošljemo aprilsko zgodbo. Ker si pisala na Pilovem spletu v okvirček, tvojega naslova ne poznamo.

Dragi Pil!
Ste naj revija v galaksiji (kar verjetno že veste)! Imam par prošenj. 1. Ali bi lahko dali v poster One Direction? 2. Ali bi lahko mogoče malo več pisali o konjih? 3. Ali bi lahko bilo to pismo objavljeno v Pilu? Pozdravite Pepco in Šnofija in jima dajte velikooooo kosti!

Zala Zajec, 10 let

Draga Zala!
Hvala za pohvale in kosti! Nekaj tvojih želja smo že izpolnili – konje in pismo v Pošti. One Direction smo letos že imeli, če pa bo več povpraševanja, pa jih bomo gotovo spet objavili na posterju, obljubim!

HEJ,
imam nekaj predlogov in idej ... Ste super revija, to že veste ... Za vas imam nekaj super idej: 1. Lahko bi dali en nov forum. Bil bi na primer TOP 10 in bi vedno napisali 10 najboljših stvari (okusi sladoledov, znamenitosti v državah, slikarjev, najbolj poznanih skladb za orkester ...). Mogoče večini pilovcev ni tako všeč forum manga, zato bi ga lahko nadomestili s tem. 2. Prosim vas, če bi v poster dali še kakšen poster od One Direction, ker sem opazila, da je dosti postrov od Joker Outa, Harryja Potterja ...

3. MOJA PESEM ZA VAS

Iz šole pridem,
takoj se uležem,
v roke vzamem PIL,
da pomagajo najstnikom,
to je njihov cilj!
PIL RES JE KUL,
DOPADE SE MI FUL!
Ko PIL v roke dobim,
takoj se razveselim.
Že gledam nalepke in berem strip,
berem zavzeto,
kot da sem kip.
PIL RES JE KUL,
DOPADE SE MI FUL!!

Upam da pismo ni predolgo! <3

PILjeKUL, 12 let

Draga PILjeKUL!
Hvala za pohvale in ideje! In seveda hvala za pesmico! Kot vidiš, smo jo objavili! Za poster One Direction sem odgovorila že v prejšnjem pismu, drugi posterji, ki si jih navedla za primer, pa so bili res večkrat objavljeni, ker je bilo toliko prošenj drugih pilovcev.

Ojjjj!
Najprej bi rad pohvalil vašo revijo, ki mi je zelo pri srcu in jo zelo rad berem, pri tem pa neizmerno uživam in vedno nestrpno čakam novo izdajo. Rad bi pohvalil tudi vašo spletno stran ter vse, ki so zaposleni na Pilu. Kot vsi najstniki pa imam tudi jaz nekaj želj in bi bil neskončno vesel, če bi jih lahko uresničili. Želel bi si poster Neymarja pa tudi poster serije Gasilci v Chicagu. Kot zadnje pa bi prosil, če bi lahko moje pismo objavili v naslednji izdaji Pila, vem, da je za to zelo malo možnosti, pa vseeno prosim, saj si tega res zelo želim. Dajte Šnofiju in Pepci 1000 poljubčkov, pozdravčkov in kosti. Ste najboljša in najzanimivejša revija EVER!!! Ohranjajte jo v takšnem stanju še dolgo časa in upam, da mi izpolnite vsaj kakšno izmed mojih želja. 1000 krat sem vam hvaležen!

brinolina, 13 let

Živijo!
Hvala za pohvale, pozdrave, poljubčke in kosti za naša kužka! Za Neymarja in Gasilce v Chicagu si pisal samo ti, če bo še kakšna takšna želja, bomo poskrbeli, da jo uresničimo! Je pa tvoje pismo v Pilu in upam, da ti je vsaj to v uteho!

Zdravo!
Ste najboljša revija na svetu, vem, da to že veste. Imam vprašanje za vas – ali delate kino intervjuje sami? Šnofiju in Pepci dajte veliko kosti :) Lepo ju pozdravite!

Pilovka., 13 let

Oj!
Hvala za pohvale, Šnofi in Pepca pa se zahvaljujeta za kosti in te pozdravljata! In odgovor na tvoje vprašanje: ne, ne delamo sami intervjujev o tujih igralcih, sami jih pripravljamo le, če so igralci iz Slovenije. Kot si lahko predstavljaš, bi bilo zelo težko priti v kontakt s slavnimi zvezdami po svetu, kaj šele, da bi jih lahko poklicali in z njimi naredili intervju. Tako svetovno slavna in poznana revija žal nismo. K sreči je svetovni splet zelo bogat z vsem, tudi z intervjuji slavnih igralcev. Naša oz. Nikina naloga (kot najbrž veste, naša Nika piše Kino intervju) je, da izbrska intervjuje v tujih medijih in jih prevede v slovenščino. Tako nekako nastanejo članki, ki so med vami sicer zelo priljubljeni!

Junij

Nagradni sklad

NAGRADE ZA JUNIJ SO:

Odgovore pošljite do 26. junija 2023.
30. junija bomo izžrebali 20 srečnežev.

1 Pilova majica

6 paketov Party Mix sladkarij

1 sestavljanka Bled

1 nogavičke

SLOVENSKI ETNOGRAFSKI MUZEJ

1 vstopnica

www.chameleon.si
www.vsezamobi.com

1 zvočnik

1 družabna igra s kartami

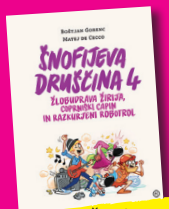

2 knjigi Šnofijeva druščina 4

2 knjigi Sončnica

2 knjigi Bleščivka

1 LED svetilka

1 Woop vstopnica

Ne pozabi pripisati svojih podatkov (ime in priimek, naslov). Podatke naj podpiše eden od tvojih staršev oziroma skrbnikov; s podpisom dovoljuje, da te podatke posreduješ in sodeluješ v tej nagradni igri. Nagrajenci bodo v tednu dni po žrebanju objavljeni na www.pil.si.

Zakoniti zastopnik otroka s podpisom pri poslanih odgovorih nagradnih iger dovoljujem, da moj otrok posreduje te podatke in sodeluje v Pilovih nagradnih igrah, da Mladinska knjiga Založba, d. d., z namenom izvedbe Pilovih nagradnih iger vzpostavi, vzdržuje in upravlja evidenco z osebnimi podatki otroka za čas izvedbe Pilovih nagradnih iger in izročitve nagrad ter da se podatki nagrajencev objavijo v skladu s pravili nagradnih iger ali natečajev. • Družba zagotavlja varstvo osebnih podatkov v skladu z veljavnimi predpisi o varstvu osebnih podatkov. Zakoniti zastopnik lahko kadar koli pisno ali po telefonu zahteva, da MKZ v 15 dneh trajno ali začasno preneha uporabljati otrokove osebne podatke za namen izvedbe Pilovih nagradnih iger ter ga o tem v nadaljnjih 5 dneh obvesti na svoje stroške.

NAJBOLJ ZABAVNE
WOOP! POLETNE POČITNICE
OD 6 DO 15 LET

POLETJE V WOOP!-U

GLOW GOLF NEONSKA ZABAVA

FUN WALLS ZABAVNO PLEZANJE

ODBITO TRAMPOLINANJE

FUN-TASTIČNO USTVARJANJE

ZABAVEN KINO DAN

POTOVANJE V DRUGE DIMENZIJE

DRZNO ŠOFIRANJE

ODŠTEKANO BOWLANJE

NENAVADNA WOOP! OLIMPIJADA

BOLANO!

TERMINI ČEZ CELO POLETJE

ZAGOTOVI SI SVOJE MESTO NA WOOP.FUN/POLETNE-POCITNICE

OGLASNO SPOROČILO

Pripravila: V. F.

SRBIJA

Ob grozljivi tragediji v Srbiji

Vir: RTVSLO

Verjetno vam je že znano, da je v središču Beograda trinajstletni učenec streljal na druge učence v svoji šoli. V šolo je prinesel očetovo pištolo in ubil osem učencev in varnostnika, ranil pa šest učencev in učiteljico. Ena od ranjenih učenk je boj za življenje tudi že izgubila. Mladoletnik je napad načrtoval mesec dni in skrbno pripravil seznam tarč. Srbski predsednik Aleksandar Vučić je na novinarski konferenci vidno pretresen svojcem umrlih izrazil sožalje, ob tem pa napovedal nove ukrepe, s katerimi bi lahko preprečili, da se kaj takšnega ponovi. Med drugim je predlagal znižanje starostne meje za kazensko odgovornost s 14 na 12 let. Fant namreč po trenutno veljavni zakonodaji za svoja dejanja ni kazensko odgovoren. Poleg tega je predlagal tudi številne ukrepe v zvezi s posedovanjem in izdajo orožja in kontrolo nad strelišči. 13-letnik je trenutno na oddelku nevropsihiatrične klinike, njegova starša sta pridržana. »Priprt je bil njegov oče kot lastnik orožja, ki ga je očitno hranil nezakonito, čeprav je imel vsa potrebna dovoljenja. Pridržana je bila tudi mati,« je povedal Vučić. Ob tem je razkril še nekaj podrobnosti o dečku, ki, kot je povedal, izvira iz ugledne in premožne družine. Njegov oče je profesor in zdravnik. Deček naj bi bil zelo ambiciozen tako kot njegovi starši. Oče ga je tudi uril v streljanju, kar je bilo očitno v napadu, saj je fant zelo dobro zadel svoje »tarče«. Na učence in varnostnike je začel streljati, ko je prišel v šolo. Policija ga je prijela na šolskem dvorišču in ga odpeljala na zaslišanje na eno od beograjskih policijskih postaj. Vzgib za napad za zdaj uradno še ni znan. Eden od dečkovih sošolcev je povedal, da se je 13-letnik razjezil, ker je dobil enico pri zgodovini. Sicer naj bi imel same petice. Ena od sošolk ga je opisala kot »tihega in uglajenega«. Sodeloval je v znanju iz zgodovine in osvojil tretje mesto. Uspešno se je udeleževal tudi matematičnih tekmovanj. Učenci so tudi potrdili, da fant ni bil žrtev vrstniškega nasilja. Na šoli so v času napada izvajali vse varnostne ukrepe, deloval je tudi videonadzor, ob varnostniku pa je bil na šoli tudi šolski policist, ki pa je bil ravno na rednem obhodu po šoli. Minister za šolstvo je v svojem komentarju te največje šolske tragedije v Srbiji izpostavil škodljiv vpliv interneta, videoigric in zahodnih vrednot. Izrazil je upanje, da ta tragedija ne bo prerasla v sprejemljivo obliko obnašanja, kot je to primer v nekaterih zahodnih državah, zlasti v ZDA, kjer je bilo podobnih napadov žal že veliko.

In kakšno vlogo poleg naštetega igra tudi premalo strog nadzor nad posedovanjem in kupovanjem orožja? Najbrž veliko, če sodimo po ameriških strelskih napadih, saj vemo, da v Ameriki lahko vsakdo kupi orožje in ga ima v domači hiši. Število orožja tudi v Srbiji ni ravno majhno, zato je nujno, da se prepreči enostaven dostop do orožja. Seveda pa to ni in ne bo dovolj. V šolske programe je treba nujno vključiti programe o nenasilju in spopadanju s težavami ter reagiranju na konflikte, prav tako je treba te teme predstaviti tudi staršem. Veliko vlogo imajo pri tem lahko tudi časopisi in drugi tiskani mediji, televizija in vsa družabna omrežja. Čas, v katerem živimo, je čas tekmovalnosti, gonje za uspehom in odtujenosti, solidarnosti in podobnih vrednot je vse manj, a takšne tragedije nas morajo strezniti, da je treba v družbi nekaj temeljnega spremeniti, zato so dobrodošle delavnice in pogovori o nenasilju, ki ste jih po nekaterih šolah že imeli, pa jih bo treba najbrž še veliko več. Tiste vaše vrstnike, ki so zdaj še bolj pospešeno začeli groziti, da imajo orožje, je treba nujno opozoriti, da se s tem ne gre hecati, in opozoriti učitelje o njihovih grožnjah, tudi če se vam zdi, da je to le iskanje pozornosti in izmišljotina.

VELIKA BRITANIJA

Kraljeva oprava

Britanski kralj Karel III. je kronanje ovekovečil z vrsto portretov, na najnovejšem pa ga lahko vidimo s prestolonaslednikoma, sinom princem Williamom in vnukom princem Georgeem. Fotografije je v Buckinghamski palači posnel Hugo Burnard. Kralj sedi v sredini na prestolu, ki je bil leta 1902 izdelan za prihodnjega kralja Jurija V. in kraljico Marijo za uporabo ob kronanju kralja Edvarda VII. in je bil uporabljen tudi v ozadju pri kronanju kralja Jurija VI. leta 1937. Karel III. in kraljica Camilla sta lani v Westminstrski dvorani uporabljala prestolonasledniški stol za sprejem nagovorov obeh domov parlamenta. Kralj je upodobljen v oblačilu posesti in cesarski državni kroni, v rokah pa drži vladarsko kroglo in vladarsko žezlo s križem. Veličastno, kajne? Čeprav je tudi malo hecno za nas, ki nismo Angleži in ne živimo v kraljevini. Zdi se, kot bi gledali kakšen zgodovinski film ali se znašli v časovnem stroju, ki bi nas popeljal nekaj stoletij v preteklost.

Vir: RTVSLO

FINSKA

Videoigrica s posnetki ukrajinske vojne

Finski časopis Helsingin Sanomat je svoje prispevke o vojni v Ukrajini skril v priljubljeno videoigro Counter-Strike, s čimer želijo informacije o ruski agresiji približati mladim Rusom. Rusija je po začetku vojne v Ukrajini februarja lani omejila svobodo medijev in tako rekoč prepovedala prave informacije. Omejila je tudi dostop do tujih medijev. Ruske oblasti denimo vojno v Ukrajini označujejo z izrazom »posebna vojaška operacija«, za vsakršno širjenje »dezinformacij« o operaciji ali ruski vojski pa so zagrožene zaporne kazni. Največji finski časopis Helsingin Sanomat je lani začel nekatere novice o Ukrajini in Rusiji objavljati tudi v ruščini, vendar so dostop do njihove spletne strani iz Rusije kmalu omejili. Ker so morali postati »ustvarjalni« pri izogibanju omejitev dostopa do medijev v Rusiji, so svoje prispevke o ruski vojni v Ukrajini skrili v strelsko videoigro Counter-Strike, ki je priljubljena tudi med mladimi Rusi. Counter-Strike velja za eno od desetih najbolj popularnih videoiger na svetu. Finski časopis je v igri objavil zemljevid neznanega slovanskega mesta »De-voyna«. Na zemljevidu je tudi skrivna soba, v kateri lahko igralci najdejo fotografije in prispevke s podrobnostmi o krutostih, ki so jih novinarji in fotografi finskega časopisa videli v Ukrajini. »Če bodo nekateri mladi moški v Rusiji zaradi te igre samo za nekaj sekund pomislili, kaj se dogaja v Ukrajini, potem je bilo vredno,« je pred dnevom svobode medijev dejal urednik časopisa Antero Mukka.

Vir: RTVSLO

Besedilo: Jana Zirkelbach | Fotografije: Shutterstock

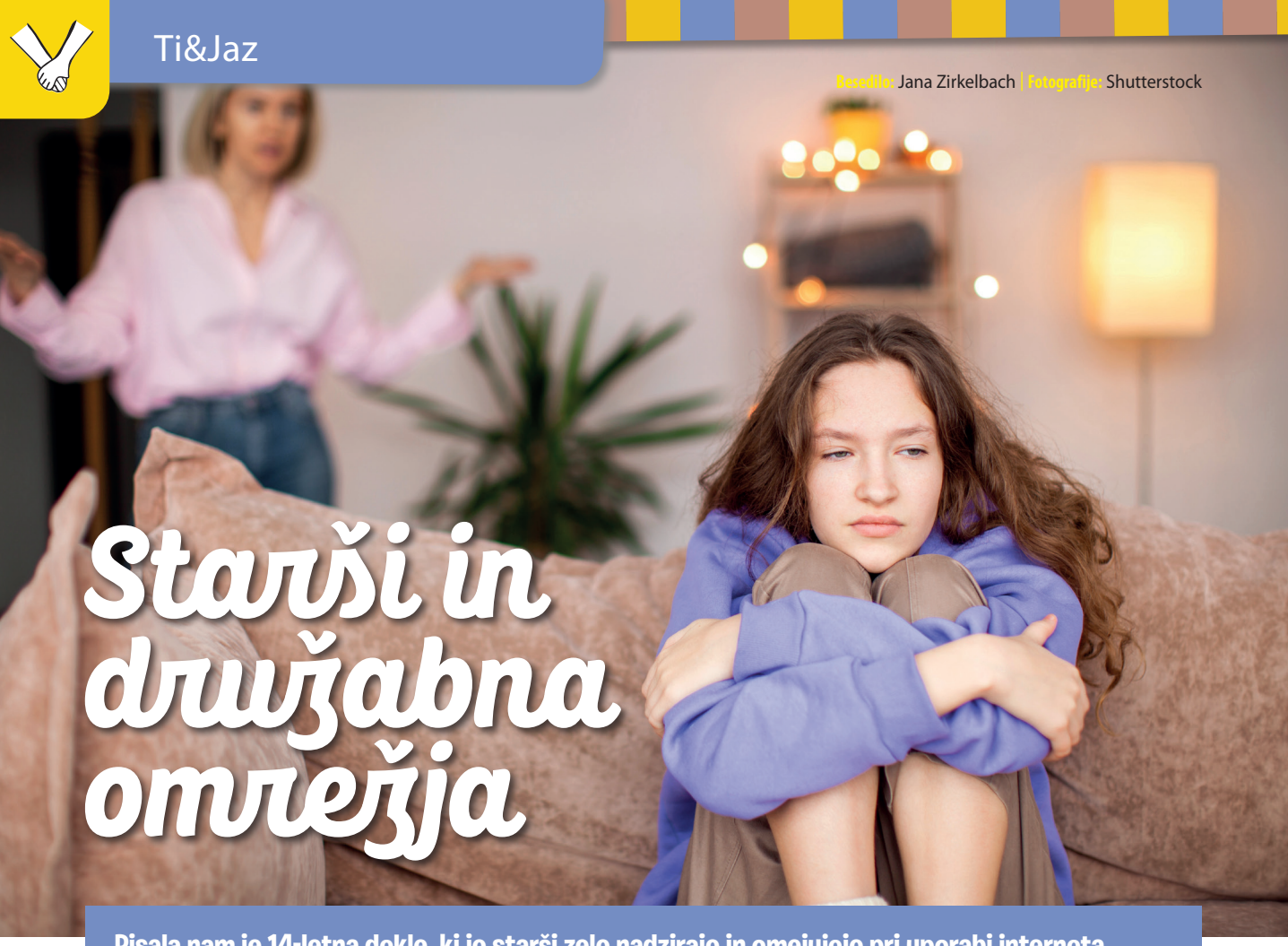

Starši in družabna omrežja

Pisala nam je 14-letna dekle, ki jo starši zelo nadzirajo in omejujejo pri uporabi interneta, telefona, družabnih omrežij pa tudi pri izhodih. Njeno pismo ni edino takšno, zato se bomo danes pogovarjali o preveč skrbnih starših in o pasteh sodobnega življenja, ki je povsem prežeto z virtualnim svetom. Marsičesa napisanega se večina od vas zaveda, pa vendar ni odveč, da se o vplivu družabnih omrežij znova in znova pogovarjamo!

Popustljivi in nepopustljivi starši

Starši se običajno delimo na tiste, ki otrokom dopuščajo več svobode, in tiste, ki jih za otroke zelo skrbi in zato prakticirajo popolno kontrolo nad otrokovim življenjem, da bi ga zaščitili pred slabimi vplivi sveta. Kot pri vsaki stvari nobena skrajnost ni dobra. Od staršev ni ravno odgovorno, če njihov najstnik lahko počne vse, kar se mu zljubi, in ima vse najnovejše napravice, ki jih ponuja sodobni svet. V puberteti namreč še nismo dovolj zreli, da bi znali pravilno oceniti vse pasti, na katere naletimo v življenju, in tako zlahka nasedemo škodljivim vplivom.

Najstnik preizkuša meje dopustnega, saj se s tem uči veščin in vpetosti v družbo. Z bolj strokovnim izrazom temu rečemo socialno učenje.

In zato je tako zelo pomembno, v kakšni družini živi najstnik, koliko in kaj se starši z njim pogovarjajo, kako mu postavljajo meje in ali mu jih sploh postavljajo pa tudi kakšen je njihov zgled. Ja, tudi z zgledom se nehote učimo. In spet – strokovnjaki temu rečejo vedenjski vzorci. V nedavnem beograjskem primeru, v katerem pišemo tudi v naših novicah, lahko vidimo, kam pripelje napačna vzgoja, napačni zgledi doma in pa seveda vpliv družbe, ki nas obdaja. Če povzamem, starše imamo zato, da se ob njih in z njimi učimo odraščati.

A nekateri starši gredo v skrbi za svojega otroka predaleč. So pretirano zaščitniški, mu ne zaupajo dovolj, se vtikajo v vsak korak njegovega odraščanja in ga s tem dušijo.

To je seveda zelo narobe. Tako starši otroku in kasneje najstniku preprečujejo odraščanje v samostojno, zrelo in odgovorno osebo.

In v primeru naše deklice? Prepoved vsega pri 14-ih letih je malenkost pretirana. S tem, da najstniku onemogočamo vstop v svet, ki ga uporabljajo njegovi vrstniki in je vsepovsod okoli nas, pa če se z njim strinjamo ali ne, mu otežujemo odraščanje, ga nehote lahko izločimo iz družbe vrstnikov, ki ga zaradi tega lahko celo zafrkavajo in označijo. Telefoni in družabna omrežja so danost, temu se pač ne moremo izogniti, seveda pa to ne pomeni, da se jim predajamo brez razmisleka. To je lahko zelo nevarno in tudi zelo škodljivo, zato bomo spregovorili o tem, kakšne pasti prežijo v svetu družabnih omrežij, po novem zlasti TikToka.

Kaj so pasti družabnih omrežij?

Mnogi prebijete veliko časa ob svojih pametnih telefonih, računalnikih ali tablicah. V tem času ste izpostavljeni algoritmom, ki vam ponujajo vsebine, za katere so izračunali, da vas bodo najbolj verjetno pritegnile. Dlje ko ste na internetu, bolj ekstremne so te vsebine, saj je stopnjevanje zakodirano v delovanje večine teh algoritmov. Vir problematičnih vsebin so tudi različni spletni vplivneži, ki neredko dobro služijo s promocijo »zanimivih« vsebin. Dokazano je, da na najstnike (žal tudi na kar nekaj odraslih ljudi) močno vplivajo popolne podobe, ki so jim izpostavljeni in se z njimi zavestno ali pa nezavedno primerjajo.

Ko se razvijamo, smo še posebej občutljivi za svojo zunanjo podobo, zato je nekritično sprejemanje vseh vrst vplivnežev lahko zelo škodljivo za našo samopodobo in s tem za naše duševno zdravje.

Vplivneži, ki jih spremljamo po TikToku ali Instagramu, so videti čudovito, skoraj popolno, urejeni, vitki, športni, duhoviti, pametni, skratka oh in sploh, predstavljajo idealne ljudi in postanejo naši vzorniki. Novi glamurozni (bleščeči) filtri na TikToku umetno izboljšajo videz in obrazne poteze na slikah in videoposnetkih tako zelo, da je včasih težko ugotoviti, ali nekdo uporablja filter ali ne. Ne gre zgolj za zabavne učinke in barvna ličila, temveč za preobrazbo v »popoln ideal«. Neredki najstniki tudi sami želijo postati neke vrste vplivneži, zato začnejo objavljati svoje fotografije ali videe. A to ni vedno posrečeno, saj se velikokrat zgodi, da so zaradi svojih objav izpostavljeni posmehu ali pa tudi hujšim oblikam spletnega nadlegovanja in nasilja.

Neprimerne vsebine

Med brskanjem po TikToku pa lahko kaj hitro naletimo tudi na vsebine, ki so za otroke in najstnike neprimerne. Veliko je golote, spodbujanja k neprimernim izzivom (kot je denimo »blackout challenge«), uporabe kletvic, nasilja, sovražnega govora in spodbujanja odkrivanja zasebnosti. Veliko je tudi pozivov k izzivom, ki so nevarni, in ni malo primerov po svetu, ko so takšni »izzivi« povzročili smrt zaradi pretiranega tveganja.

Socialna omrežja imajo velik vpliv tudi na prehrano. Pri pregledu objav na TikToku 16 največjih blagovnih znamk »nezdrave« hrane in pijače so znanstveniki opozorili na škodljive posledice za zdravje. Tako debelost kot tudi podhranjenost oz. motnje hranjenja so čedalje bolj pogoste, pri čemer imajo pomemben vpliv tudi socialna omrežja.

V zadnjem času se vse več mladih zanaša na TikTok kot vir informacij o

duševnem zdravju, vendar to lahko pripelje do škodljivih posledic. Študija Pew Research je pokazala, da eden od šestih mladih uporabnikov TikToka uporablja to aplikacijo kot iskalnik informacij o duševnem zdravju. Vplivneži na TikToku pogosto delijo svoje misli o resnih duševnih boleznih, kar pa lahko vodi k samodiagnozi in poslabšanju duševnega stanja uporabnikov.

Na internetu smo izpostavljeni nemogočim lepotnim standardom in idealiziranim podobam ljudi in njihovega življenja. Ko spremljamo objave drugih na spletu, tudi svojih prijateljev, se nam pogosto zdi, da je življenje drugih boljše od našega. Zato se moramo načrtno vsakič spomniti, da je to le virtualni svet, ki je pogosto v resnici povsem drugačen.

Ni vse slabo

Na TikToku pa je tudi veliko poučnih, zabavnih in koristnih vsebin, iz katerih se lahko kaj novega naučimo, ter vsebin, ki spodbujajo kreativnost posameznika. Zelo popularni so denimo plesni izzivi, ki posameznika spodbujajo, da se preizkusi v koreografiji. To je lahko za otroke in najstnike zelo zabavno, saj spodbuja učenje plesnih korakov in gibov, ter koristno, saj se na ta način ustvarja skupnost z enakimi interesi, kar lahko privede do novih poznanstev. V našem prostoru so zanimive vsebine na primer Vedivedi.si (zanimiva in poučna dejstva o svetu), OrthoDental (dejstva o zobeh in zobnih aparatih), Znakovni jezik (učenje znakovnega jezika za gluhe), Jezikovna igralnica (učenje osnov angleškega jezika), NIJZ (poučne informacije o zdravju), Otroški svet (učenje o otrocih), Klara Kralj (triki na družbenih omrežjih) itd. Zelo koristni pa so tudi računi, kjer so vsebine sicer v angleščini, vendar je ta za otroke zelo enostavno razumljiva. To so Mrs. Luke's Lab (zanimiva dejstva o znanosti), Monarch.Mama (informacije o življenju metuljev), Kyne (zabavno učenje matematike), TheBlackfoodscientist (znanost v šestdesetih sekundah), Mrs. Nancy Bullard (dejstva o znanosti), MinuteEarth (zgodbe in poučna dejstva o svetu), Zach and Pat Valentine (brata, ki želita prikazati, kakšno je običajno življenje ljudi z Downovim sindromom) ter drugi. Uporaba TikToka je torej lahko tudi koristna, kar pomeni, da te aplikacije ni smiselno popolnoma prepovedati, kot si želijo nekateri starši, ampak le omejiti.

Kakšna naj bo v svetu družabnih omrežij naloga sodobnih staršev?

Pogovor, pogovor in še enkrat pogovor. Opozarjanje na pasti, debatiranje o vsebinah, ki jih ponuja sodobni svet. Samo kontrola je premalo. Kontrola povzroči tudi, da boste najstniki nalašč poskusili tisto, česar morda ne bi, saj gole prepovedi vzbudijo jezo in trmo, ne pa zavedanje nevarnosti.

Kaj lahko naredite vi?

Dokažite, da vam starši lahko zaupajo, dokažite svojo zrelost tam, kjer jo starši pričakujejo – v šoli, doma, na počitnicah, držite se dogovorov, ne zamujajte, ko imate izhod, pogovarjajte se s starši o tem, kaj razmišljate, odpirajte pogovor …

Za konec še misel strokovnjakov za odnose med otroki in starši: »Če se najstniki pred uporabo v šoli ali doma s starši naučijo in pogovorijo o omenjenih vsebinah in če ta pogovor ostaja odprt tudi kasneje, ko je izkušenj z družbenimi omrežji več, je večja verjetnost, da bo uporaba varna in bo prinesla več koristnih kot škodljivih posledic.«

Mnenja pilovk in pilovcev

14-letna #nadnadzorom nam je pisala:

»»Živjo! Jaz imam en zelooo velik problem. Moji starši so zelo zaščitniški do mene. Komaj so mi (šele pri 14 letih) pustili pametni telefon. Ne pustijo mi TikToka, Snapchata, Instagrama in niti Vibra. Dopisujem si lahko samo po Teamsu, ki smo ga rabili v šoli, ko smo imeli pouk na daljavo. Imam starševski nadzor (30 min na dan), vsak dan mi pregledujejo telefon, moje slike in vedno, ko me vidijo na telefonu, sprašujejo, kaj sem počela na telefonu. Ne morem iti niti na igrišče, ki je 30 sekund stran od doma. Lahko sem samo pred hišo. Prosim, pomagajte, ker ne vem, kako naj preživim s takim nadzorom še 4 leta.«

Pri meni je podobno. A sem se navadila in morda jim bom kdaj hvaležna, saj te ta omrežja predvsem zasvojijo. Ja, si črna ovca, ampak vedi, da starši hočejo le najboljše zate in malce potrpi. Lažje je trpeti zaradi tega, kot trpeti, ker si zasvojen in se sploh ne moreš odklopit. Jaz sem drugače na YouTubu začela gledat Tise Shorts in to je enako kot TikTok ... Vem, da zvenim bedno, ampak tko je ...

Kaseta, 15 let

Hola! Tako nekako je tudi pri meni. Starši ti hočejo dobro, zato jih le prosi, naj ne izvajajo pritiska nate in raje to povej v šoli, saj ti bodo 100% pomagali. Upam, da sem ti le malo pomagala in drži se.

ena mala pilovka, 12 let

Uf, to je pa res problem. Moje mnenje pa je tako: poskušaj se s starši resno pogovoriti o tem, povej jim, da tako preprosto ne gre več. Ne moreš se niti družiti na igrišču in imeti svobode. Tudi ta omejitev (30 min) na dan je zeloo stroga. Pogovori se in jim povej, da si odgovorna in ne počneš neumnosti in stvari, ki ne bi bile o.k. Mislim, da se je treba samo resno pogovoriti o tem. Upam, da sem pomagala!

Kavica, 12 let

Hej! Verjamem, da ti je težko, saj imam tudi jaz starševski nadzor in sem imela tudi 30 min, ampak zdaj imam več. Sicer mi dovolijo Snapchat in Viber, ne dovolijo pa mi Tik Toka in Instagrama ... No, da preidem k tvoji stvari: staršem povej, da se ti ne zdi fer, da imaš samo 30 min in da ti pregledujejo telefon vsak dan, ampak verjetno to ne bo pomagalo. Probaj v šoli dobiti nekaj odličnih ocen in takrat, ko bodo starši dobre volje, jih prosi, če ti lahko za nagrado podaljšajo čas uporabe na telefonu in mogoče ti bo uspelo :) Glede aplikacij pa lahko malo prirediš resnico in staršem recimo rečeš, da te v razredu nihče ne mara in te imajo za čudaka ... (To si lahko izmisliš). Povej da te zmerjajo, ker nimaš teh aplikacij. Začni najprej z vibrom (najprej prosi za viber). Za igrišče pa prosi enkrat, ko boš želela iti, da so te danes vsi v šoli povabili, da bi se skupaj igrali al nekaj in da imaš zraven lahko telefon in rečeš, da jih boš poklicala, ko prideš in da vsi grejo na igrišče ...

Elliana., 13 let

Jaz mislim, da se moraš s starši pogovorit. Otrok odrašča, starši pa ostanejo starši. Reči jim, da si že zrela, in če ti bodo pustili na igrišče, jim obljubi, da boš pazila. Lahko jih pa vprašaš, zakaj to delajo, saj za takimi starši pogosto stoji žalostna zgodba, ko se je nekdo ponesrečil, ko je šel na igrišče brez nadzora. Upam, da sem pomagala.

#nekdokiprwičodgovarja, 11 let

Hej! Poznam ta »nadzor«, vendar ne tako zelo. Starši te želijo zaščititi, ampak kar je preveč, je preveč. Ni normalno, da ne smeš na igrišče, dobesedno te odrežejo stran od družbe. Poskusi se pogovoriti z njimi in jim razloži, da si dovolj stara, da boš previdna in ne boš počela bedarij. Mogoče jim predlagaj, da se jim lahko kako dokažeš, npr. ti pustijo hodit ven 1 teden, nato pa ocenijo, kako je bilo in če se dokažeš, potem bi lahko hodila še sama ven bolj pogosto. S telefonom čisto razumem. Ampak 14? Ti si že 8. al 9. razred in to je zlo pozno, moja sošolka ga je letos dobla v 6. razredu. Starši hočjo najbolše zate. Ker ti niso dali prej telefona, je čisto oky, sam mby bi ga lahka dobla v 4. oz. 5. razredu. Js osebno sm ga dobla v 3. Pač to, da maš aplikacijo je čist normalno, js jo mam tut že od prvega dne, ko sem dobila telefon. Pač 30 min je sicer malo mal, js mam 1 h in 30 min, ampak oky. Če ti ne pustijo Snapa, TikToka, Instagrama je oky, da ti pa Vibra ne, pa js ne štekam.

Panda🐼, 11 let

Hojla! Mislim, da si svojim staršem zelo pomembna. Zato so pa tudi tako zelo zaščitniški do tebe. Predlagam ti, da se z njimi pogovoriš, če pa ne deluje vprašaj za pomoč stare starše. Tudi moji starši so strogi, ampak mi zaupajo. Naredi kompromis: reči jim, da te en dan pustijo samo in vidijo, kaj se zgodi. Če tega nočejo storiti, naredi kakšno predstavitev. Npr. zakaj sem pripravljena za več zaupanja (to sem naredila jaz in je pomagalo). Upam, da sem ti pomagala😉

Blink1, 12 let

Hi! Mislim, da ti lahko pomagam. 🙂 Mogoče ti bo pomagal le pogovor z njim, povej jim svoje mnenje in se pogovori tudi s svojimi prijateljicami. Pred enim letom sem jaz svoji prijateljici povedala, da nimam Snapcheta. Pa so bili pri nas na obisku in je pol njena mama prepričala mojo. 😊😅 Hecno, ne? Ti se le pomiri, starši ti hočejo le dobro.

I love dance💖, 12 let

Poklepetajmo:

11-letni Ajet nam je pisal:

»Zakaj te nekateri ljudje ne sprejemajo v družbo samo zato, ker si iz drugje? Npr. jaz sem musliman in zaradi kulture ne smem jesti svinsko, oni pri malici v šoli jejo svinjsko salamo in jaz rečem ne bom in nekdo reče: »Muslimani imajo polno rit vsega.«

Takole nam je potožil Ajet. Se tudi na vaši šoli dogaja, da slabo sprejemate sošolce iz drugih kultur in veroizpovedi? Kaj bi svetovali Ajetu? Kaj storite, če se zgodi kaj podobnega pri vas? Imate težavo s sprejemanjem drugačnih ali ne? Se vam zdi, da pripadnike drugih kultur in vere znamo sprejeti medse?

Svoja mnenja ali izkušnje pošljite na **PIL,1536 Ljubljana**, ali na e-naslov **pil@mkz.si**, s pripisom **MOJE MNENJE**. Lahko jih poveste tudi na spletni strani **www.pil.si**. Napišite svoje ime in koliko ste stari! Ti podatki bodo uporabljeni izključno za (morebitno) objavo v tej rubriki in bodo po objavi izbrisani. Upoštevali bomo odgovore, prispele do 25. junija 2023.

Sestavila: Barbara Jarc | Ilustracija: Adriano Janežič

Strogi starši?

Se s starši znate dogovoriti, do kdaj lahko ostaneš na žuru, koliko časa smeš preživeti na telefonu in kateri pogoji morajo biti za to izpolnjeni? Seveda si kot vsak mladostnik želiš družiti z vrstniki (tudi na družbenih omrežjih) in nočeš, da se starši v to preveč vtikajo. Po drugi strani pa se starši veliko bolj zavedajo pasti, ki nate prežijo na internetu in v svetu, in te želijo pred njimi zaščititi. Verjetno na prvo mesto postavljajo šolo, šele potem zabavo. Vse skupaj je povezano tudi z leti: bolj ko si zrel/a in zmoreš ravnati odgovorno, več ti je dovoljeno. Vaš medsebojni dogovor o različnih stvareh pa lahko temelji samo na zaupanju. Kako vam gre?

1. Prijateljica bo zvečer priredila žurko.

- ♥ Starše na kolenih prosim, naj mi pustijo tja, pa neomajno vztrajajo, da sem premlad/a.
- ★ Starši želijo vedeti, kje bom in s kom. Pogovorimo se, kdaj naj se vrnem – in tega se držim.
- ▲ Staršem samo na kratko omenim, da grem od doma. Vrnem se, ko se mi zljubi.

2. Pri angleščini dobiš enko.

- ♥ Na smrt me je groza, ker moram to povedati staršem. Najraje ne bi šel/šla več domov.
- ★ Obupan/a sem. Pogovorim se s starši in izdelamo načrt, kako naj oceno popravim.
- ▲ Nič novega. Ne zame ne za starše. Navržejo par pikrih, a ne zganjajo cirkusa.

3. Imaš svoj pametni telefon?

- ♥ Ne. Starši sploh ne pustijo, da ga vzamem v roke. Zato sem veliko pri prijatelju, ki telefon ima.
- ★ Uporabljam telefon staršev oziroma imam svojega, a smo dogovorjeni, kaj lahko počnem.
- ▲ Telefon so mi starši položili že v zibelko. Ne predstavljam si življenja brez njega.

4. Ste s starši dogovorjeni, koliko časa na dan si lahko za zasloni?

- ♥ Od 0 do 30 minut.
- ★ Do 2 uri na dan.
- ▲ Kolikor mi paše.

5. Ste se s starši pogovorili, kaj naj narediš, če te v živo ali na družabnih omrežjih kdo nadleguje?

- ♥ Zabičali so mi, da jim moram vedno vse povedati do zadnje podrobnosti.
- ★ Seveda: naj povem odraslim! Jaz povem kar staršem.
- ▲ O tem smo se pogovarjali v šoli, doma pa ne zares.

6. Imate s starši razdelane pogoje, pod katerimi dobiš več svoboščin?

- ♥ Ja. Ko bom polnoleten/polnoletna. Uf, kje je še to ...
- ★ Šola, domače obveznosti, sodelovalno vedenje ...
- ▲ Niti ne. Meni kar veliko dovolijo.

7. Ti starši pregledujejo telefon in sobo?

- ♥ Ja, vsak dan pretaknejo vsak kotiček. Pa še moje prijatelje zaslišujejo.
- ★ Zaupajo mi, da se bom držal/a dogovorov, jaz pa se trudim zaupanje upravičiti.
- ▲ Ne, to jih nič kaj dosti ne zanima. Pustijo mi, da delam po svoje.

8. Ali starši poznajo tvoje prijatelje?

- ♥ Do obisti. Malodane so dali vsakemu izpolniti vprašalnik. Zato nekatere raje skrivam.
- ★ Seveda, dostikrat jih pripeljem domov, pa tudi jaz grem k njim. Večkrat se skupaj družimo.
- ▲ Ne zares. Pa ne zato, ker bi jaz prijatelje skrival/a, ampak jim pač ne posvečajo pozornosti.

ČE SI ZBRAL/A NAJVEČ ♥:

Starši te res držijo na kratko. Kako to? Morda le začasno, ker ti je zaškripalo v šoli ali si zašel/zašla v slabo družbo? V tem primeru nam starši morajo pomagati nazaj na pravo pot. Če te držijo na kratko ves čas, pa je dobro, da se z njimi pogovoriš (ali da se z njimi pogovori odrasli, ki mu zaupaš: učitelj, psihologinja, stric ...). Če starši otroka preveč nadzirajo, jim ta lahko začne stvari prikrivati in se ravno s tem spravi v nevarnost. Dejstvo je, da svet pač ni samo lep. Toda enkrat se boš moral/a v njem znajti sam/a. Prav je, da se postopoma naučiš samostojnosti.

ČE SI ZBRAL/A NAJVEČ ★:

S starši se očitno znate pogovarjati in najti skupen dogovor. Bravo zate in zanje! Med vami vlada zaupanje, in to je zlata vredno. Najbrž se ne strinjate vedno, verjetno si ti včasih želiš več svoboščin, kot so ti jih pripravljeni dati, a to je čisto normalno. Pomembno je, da na koncu najdete skupno rešitev. Svet pač ni samo lep, v njem prežijo tudi nevarnosti. Starši ti zato morajo postavljati meje, da ne zabredeš v prehudo godljo, iz katere se ne bi znal/a rešiti. Ti pa se postopoma učiš vedno večje odgovornosti in dokazuješ, da si vreden/vredna zaupanja. Le tako naprej!

ČE SI ZBRAL/A NAJVEČ ▲:

Najbrž si eden/ena redkih, ki je padel/padla v tole kategorijo. In zate nas pravzaprav skrbi. Morda se ti zdi fino, da imaš toliko svobode. Da greš, kamor hočeš, se vrneš, ko se ti zljubi, se družiš, s komer hočeš ... A niso vsi ljudje dobri in niso vsi kraji varni. Bojimo se, da imaš preveč proste roke. Imaš občutek, da ti starši posvetijo dovolj pozornosti? Se lahko obrneš nanje, ko ti gre za nohte? Se veselijo s tabo tvojih uspehov? Vsi potrebujemo vsaj enega takšnega odraslega, da nam je dobro in da smo varni. Pomisli, na koga se še lahko obrneš – morda v šoli? Srečno.

Besedilo: Urška Kaloper | **Riše:** Bojana Dimitrovski

Na zmenku

Super. Se dobiva po pouku pri igrišču za košarko, tam kjer so drevesa.

Do zadnje ure sem si ponavljala samo to. Še dobro, da nisem bila vprašana zgodovine ali angleščine in da me slovarca ni poklicala k tabli, naj preberem obnovo domačega branja. Ker bi bila sposobna reči samo to: *Super, se dobiva po pouku pri igrišču za košarko, tam kjer so drevesa.* In potem bi nekaj tednov pred koncem pouka zašutirala pri edinih predmetih, pri katerih imam res same petke. Pa še sošolci bi crknili od smeha, in ko bi enkrat zmogla razmišljati o čem, kar ni srečanje pri igrišču, bi jaz crknila od sramu.

Bila sem polna pričakovanja in hkrati strahu. Ne sprašujte me, kako se je mogoče nečesa sočasno veseliti in bati, logike res ne obvladam. Povem pa vam, da ti je zaradi obojega po malem slabo in da bi po eni strani rad, da bi se stvar čim prej zgodila, po drugi pa bi vse skupaj prestavil nekam v nedoločeno prihodnost. Ampak tako seveda ne gre, časa se ne da pospešiti ne ustaviti, to je jasno celo moji zblojeni logiki, in enkrat je bila ura pač toliko, da je bilo pouka konec.

Od tega, kdo plača, pa vse do oblek

»Greva še na bubble tea?« je vprašala Klara Jasna, ko je odzvonilo zadnji uri, in jaz sem ji odgovorila: »Guanglgubl.«

V moji glavi je to zvenelo kot: »Danes ne, se mi mudi,« ampak ven je prišlo samo grgranje.

»Kaj praviš? Da častiš?«

Od presenečenja se mi je skoraj zaletelo. Pa kako je iz zvoka vrtinčenja sline med mandeljni lahko razbrala, da ponujam pijačo na svoj račun?!

»Guegiaga.«

Po svoje bi raje plačala bubble tea prijateljici kot umrla od živčnosti pred zmenkom. Toda kljub temu sem rekla, če prevedem: Ne, nimam časa.

»A če častim jaz?«

Bogpomagaj, ne!

Očistila sem dihalne in požiralne poti, z upanjem, da ni zvenelo kot bruhanje, in kolikor je le šlo razločno naznanila: »Draga moja Klara Jasna, danes ne morem s tabo na bubble tea. Pri drevesih pri igrišču me čaka moj skrivni oboževalec.«

»Haa?«

Na, pa se je Klara Jasna skoraj zadušila s svojo slino. Tako je hlastala za zrakom, da sem jo morala butniti po hrbtu. En zmenek, dve skorajšnji smrti.

Upam, da bo vredno.

»A v temle greš?« je rekla Klara Jasna, ko se je ovedla.

S pogledom sem se sprehodila po svoji opravi. Široke hlače, ohlapna majica, najljubše superge. Meni se je zdelo v redu, taka sem skoraj vsak dan, razen če so hlače ali majica v pranju in moram vzeti neke podobne.

»Kakšna pa?« sem se začudila.

Klara Jasna, ki ima povsem drugačen slog kot jaz, je zavila z očmi. »Hja, saj nimava kaj. Itak ni časa, da bi te spravili v kaj spodobnega.« Po njenem morajo biti hlače oprijete in majice kratke in glede tega se še nikoli nisva strinjali.

»Veš kaj, skrivnemu oboževalcu sem najbrž všeč taka, kot sem. Hočem reči, samo on je zame skriven, saj menda ve, kakšna sem in v kaj se oblačim. Če bi imel kaj proti mojim širokim hlačam, mi pač ne bi pošiljal sporočil, a ne?«

Kadar sem živčna, sem včasih odrezava. In očitno tudi drzna – to si moram zapomniti za naslednji test iz matematike!

»Bi se vsaj počesala?« je ponovno poskusila Klara Jasna in jaz sem se zasmejala:

»Aja, s čim pa? Naj si pri hišniku sposodim grablje?«

Kdo pa nosi glavnik v šolo, prosim lepo.

»Zataknile se ti bodo v tem šavju, ki ga imaš na glavi, in jih do zmenka ne boš spravila ven.«

Klara Jasna se je zakrohotala svoji domislici in ob misli na to, da bi skrivnega oboževalca spoznala z grabljami v laseh, sem se sprostila tudi jaz. Končno ena misel, ki ni bila *Super. Se dobiva po pouku pri igrišču za košarko, tam kjer so drevesa.*

»Počasi moraš iti, da ne boš zamudila,« je čez čas rekla Klara Jasna in za spodbudo dvignila palec. Izraz na obrazu je imela pa tak, kot bi me pošiljala na fronto.

Boj in beg

In sem šla. Čeprav sem si po svoje želela zamuditi. Ali pa sem hotela biti že tam in imeti za sabo že najmanj deset minut zmenka, kaj pa vem. Najbrž oboje.

Potem me je prešinilo. Kaj, če bo moj skrivni oboževalec skrajno grd? Ali še huje, kaj, če bo tako lep, da me bo na mestu kap in ne bom mogla iz sebe spraviti niti besede? Kaj, če je precej mlajši od mene ali precej starejši ali … omajgad, tega pač ne bom preživela.

Pravijo, da v največjem stresu naši možgani izbirajo med možnostma boj ali beg. Ampak moji možgani niso znali izbrati, zato so kot poblazneli bezljali po moji lobanji in iskali možnosti, da se jim ne bi bilo treba predati. Hkrati so torej bežali in se bojevali in kdove, mogoče bom, če preživim zmenek, lahko postala model za psihologe in bodo po meni poimenovali novo teorijo.

Na koncu je možganom le uspelo in rešitev je bila hevreka, aleluja in hura obenem. Najbrž bi na glas zavriskala, če me ne bi skrbelo, da me bo oboževalec slišal. (Blazno rada uporabljam to besedo, oboževalec, upam, da jo bom lahko še kdaj.)

Namesto da bi šla do drevoreda mimo košarkarskega igrišča, ki je vsem na očeh, sem torej odšla po drugi strani, mimo igral za razredno stopnjo. To je bilo sicer tako, kot če bi šla iz Ljubljane do Maribora čez Žužemberk, ampak ob poti je raslo grmovje, ki me je skrilo, tako da sem se do kraja srečanja lahko prebila skoraj neopazno. V zadnje grmovje sem se ugnezdila kot vrabček … no, dobro, kot gos, in zanalašč zamižala. Zdaj je šlo zares.

»Tri, dva, ena …« sem zašepetala. »Nič, minus ena, minus dve …«

Srce mi je razbijalo in moji možgani, ki so se bojevali in bežali hkrati, so vpili: Enkrat boš morala reči zdaj!

»Zdaj,« sem zašepetala in sunkovito odprla oči.

Trenutek resnice

Nekaj časa je trajalo, da sem ga zagledala skozi veje, liste in pajčevino. Stal je med kostanji in mi kazal hrbet. Tipično. Ampak kolikor sem lahko zaznala, ni bil ne ekstremno suh in ne ekstremno debel, ne pretirano star in tudi ne kak petar (razen če je izredno hitro zrasel). Na videz čisto normalen fant je imel čisto normalne rjave kratke lase, čisto normalno majico in čisto normalne kratke hlače. Prestopal se je z noge na nogo in si mel dlani. Ali ima bolhe ali pa je živčen, mi je šlo skozi misli. To me je pomirilo.

Še enkrat sem preštela do minus pet, dahnila »zdaj« in zlezla iz grmovja. V resnici sem imela še srečo, da ni gledal v mojo smer.

»O, khm, hej.«

Upam, da je zvenelo tako, in ne spet guehmhmej, kot da imam žabo v grlu.

»Hej,« je odgovoril in se sunkovito obrnil.

O-maj-gad. On???

»Se mi zdi, da si presenečena,« se je nerodno zasmejal. »Upam, da to ni slabo presenečenje.«

»Gheee.«

»Prosim?«

»Ghkh… nee.«

»Še dobro.«

OMG, kakšen nasmeh.

»Sem pričakoval, da boš prišla iz druge smeri. Joj …« Z roko je segel proti moji glavi in nehala sem dihati. »Nekaj imaš v laseh.«

Grablje? sem pomislila.

»Ah, neka vejica je. In nekaj pajčevine.«

Aja, presneto, sem že pozabila, da sem se plazila skozi grmovje.

Na hitro sem si otresla majico in rob z zelenim madežem zatlačila v hlače. Potem sem globoko zardela kot še nikoli v življenju (pa to res velikokrat počnem). Malo zaradi šavja in precej zaradi njegovega dotika.

»A se premakneva? Kam bi pa šla?« je prekinil zadrego.

»Gualahanaspraha.«

»Malo naokoli, na sprehod?«

Fju, očitno sem si samo domišljala, da grgram. Ali pa mi je bral misli, v tistem trenutku bi mi bilo oboje okej.

Sreča

Namenila sva se proti cesti, počasi sva puščala za sabo drevored in se bližala prometnici, levo je šla proti centru, desno proti zelenicam, in nagonsko sva izbrala desno. Razlagal mi je o učiteljici geografije, testu iz zgodovine, o sošolcih, ostankih malice in me spraševal, kako je bilo v šoli meni. Počasi se mi je vrnil dar govora, ampak seveda mu nisem povedala, da je bila polovica pouka zame stavek *Super, se dobiva po pouku pri igrišču za košarko, tam kjer so drevesa*. Raje sem se pritoževala nad domačim branjem, številom testov in dolgimi tedni do konca ocenjevalnega obdobja. Vmes sem enkrat vzkliknila: »O, metuljček!«, ker mi je res nad glavo priletel en lep metulj, in enkrat »Pazi, drek!«, ker sem se ustrašila, da bo stopil na pasji kakec. Potem sva se strinjala, da bi morali lastniki psov pobirati iztrebke.

Po kakšni uri sva končala v bližini našega dovoza. Nekako avtomatično sva prišla tja, se mi zdi. Vsaj jaz sem hodila kot na avtopilotu. Nimam pojma, ali mi je samo sledil. Ni mi kapnilo, da bi pomislila, ali ve, kje živim.

»Nekaj te pa moram vprašati,« sem rekla, ko sem se počutila že dokaj sproščeno in domače (ne nazadnje sem bila dobesedno skoraj na svojem terenu). »Kako ti je uspelo podtakniti listek v mojo peresnico?«

Amir, moj skrivni oboževalec, ni iz mojega razreda, ampak iz paralelke. Skupaj sva pisala Veselo šolo in tekmovanje iz angleščine. Skupaj sva bila tudi v šoli v naravi, no, jaz sem se družila s svojimi sošolci, on pa najbrž s svojimi, samo kosilo sva enkrat jedla za isto mizo. Mogoče sva se srečala še kdaj, kaj pa vem, nisem bila pozorna. Samo … toliko sem pa že gledala, da bi opazila, če bi se danes skrivaj pritihotapil v našo učilnico in šaril med mojimi pisali.

»Ha, to je pa mala skrivnost velikih mojstrov,« se je nasmehnil.

Toda jaz sem vztrajala. »Ne, res, povej. Konec me bo od firbca.«

Pretvarjal se je, da premišljuje, in se vendarle vdal. »Prav, prav, naj ti bo.« Navihano me je pogledal, da sem se skoraj spremenila v sladkorno lužo, in nadaljeval: »Lukata sem prosil, naj mi pomaga.«

Obstala sem kot vkopana. Luka je prosil?! Kaaaj? Pa kdaj je moje življenje postalo telenovela!?

»Rekel sem mu, da sva se dogovorila za izmenjavo plonkcev. Mislil je, da ti dostavlja moj plonkec za zgodovino, ti pa si mi v zameno poslala plonkec za geografijo. Malo me je bilo strah, da bo ugotovil, da prenaša en in isti listek, ampak na srečo je to Luka – ali ni opazil ali pa mu je dol viselo.«

Uau, kakšen načrt. »Bravo, kakšna ideja!« Nenadoma sem se počutila kar malo pomembno. Da je nekdo tako tvegal, da me je povabil na zmenek. Uau!

»Ja, no,« se je izmikal. »Nič posebnega ni, no.«

»Nehaj, to je bilo super. Nisem pa vedela, da sta z Lukatom taka frenda.«

Pokimal je. »Sva, in to že od vrtca. Vem, da sta se vidva nekaj časa družila, no, takrat sem te tudi prvič opazil … In ja, fino, da si rekla ja.«

»Ja?«

»Da boš šla z mano ven.«

Zarežala sem se, kot da gledam kakšno burlesko. »Pa itak, da sem!«

Pravzaprav je bilo res smešno kot burleska. Da sva se z Lukom družila, haha. Jaz sem ga gledala, kot da je božanstvo, medtem ko je on od mene prepisoval domače naloge. Ne vem, če bi katerikoli od naju temu rekel druženje, kvečjemu nekaj obsedenosti (z moje strani) in veliko parazitstva (z njegove). Za krepnit od smeha, res … Vsaj zdaj, ko sem na zmenku z drugim.

In da mi je prav Luka, moja velika (nekdanja?) ljubezen, prinesel sporočilce tega krasnega fanta, ki ga do danes nisem zares opazila! Čeprav je čisto luštkan in očitno tudi pameten in zabaven, povrhu vsega pa še totalno romantičen. Dobro, bila sem s Tomom, ampak …

Kakšna kolobocija, telenovela na kvadrat.

»Zdaj pa moram iti,« je rekel, potem ko sva se nekaj časa samo gledala in nama je bilo nerodno (vsaj meni). »Se še kaj vidiva?«

Zasmejala sem se: »Seveda. Kar kakšen listek mi pošlji.«

Mislila sem, da bo ugovarjal, a mi je pomežiknil: »V redu, bom.«

V tistem sem bila neznansko srečna. Hočem reči, ne vem, če je to sreča, ampak počutila sem se, kot da je tisti hip vse natančno tako, kot mora biti. Zrak je drugače migotal, barve so postale intenzivnejše in jaz si sploh nisem več želela biti kdorkoli drug, kjerkoli drugje. Tam, kjer sem bila, je bilo čisto v redu.

Amir.

Kdo bi si mislil, da se bo skoraj šest mesecev sanjarjenja prelilo v te štiri črke.

Amir.

Navdušenec nad zgodovino, veselošolski prvak, Lukov prijatelj, pisec skrivnih sporočil.

Tako lepo mi je bilo, da sem Klari Jasni poslala sporočilo šele čez debelo uro.

Besedilo: Marina Dermastia | **Fotografije:** Shutterstock

Pallasova mačka – najbolj mrkogleda mačka na svetu

V rubriki Predstavitev na mačjih družabnih omrežjih se Pallasova mačka opisuje takole: »Težko me najdeš, zlahka me izgubiš in nikoli ne pozabim ničesar!« Te majhne mačke z azijskih višav imajo srebrnkast kožuh z belimi konicami dlak in majhne okrogle uhlje. Leden pogled, ki jim daje zlovoljen videz, je postal njihov zaščitni znak, daje pa jim tudi prav posebno ljubkost.

Naravoslovec Pallas odkrije še nepoznano vrsto mačk

Pallasovo mačko je leta 1776 prvi opisal nemški naravoslovec Peter Simon Pallas. Deset let prej ga je ruska carica Katarina II. povabila kot profesorja na Akademijo znanosti v Sankt Peterburgu. Poslala ga je na odpravo v Povolžje, Ural, Sibirijo in na Altaj, kjer naj bi za akademijo zbiral primerke kamnin, rastlin in živali, pa tudi podatke o tamkajšnjih ljudstvih. Na odpravi je v bližini Bajkalskega jezera opazil mačko, za katero so kasneje ugotovili, da je splošno razširjena od Kavkaza, Iranske planote, Hindukuša, dela Himalaje, Tibetanske planote, Altaja do Mongolske planote. Mačko je poimenoval kar po sebi, njeno znanstveno ime pa je *Otocolobus manul*, kar pomeni »z grdimi ušesi«.

Pallas je ob odkritju mislil, da je Pallasova mačka divja prednica perzijske mačke. Danes vemo, da je perzijska mačka le pasma domače mačke.

Oči Pallasove mačke imajo belo obrobo, šarenica je rumenkasta, zenice pa so, v nasprotju z zenicami domače mačke, okrogle, kar si deli z lovskimi sorodniki, kot so pume, levi in gepardi.

Pallasova mačka ni primerna kandidatka za hišno ljubljenko

Pallasove mačke je zelo težko vzgajati v ujetništvu predvsem zato, ker so prilagojene na življenje na ekstremnih višinah. Njihov posebni imunski sistem zahteva prav posebno prehrano, ki je v nižinah težko uresničljiva. Stopnja umrljivosti mladičev je v ujetništvu zelo velika. Težava je tudi to, da so Pallasove mačke izjemne samotarke in nimajo rade stikov s človekom. Zaradi vsega naštetega o njih vemo zelo malo.

Zaradi izjemno gostega kožuha in kratkih nog se zdi Pallasova mačka večja, kot je v resnici.

Ponosna gospodarica lastnega ozemlja

Teritorij, ki ga obvladuje posamezna samica Pallasove mačke, je velik od sedem do 125 kvadratnih kilometrov, samčev pa od 20 do 200 kvadratnih kilometrov. Zaradi gostega kožuha in kratkih nog je relativno počasna in se mora med lovom plenu približati na zelo kratko razdaljo. Zaradi varovalne barve kožuha se dobro zlije z okolico in iz preže plen – majhne glodavce in ptice – zgrabi z enim skokom. Na svojem ozemlju živi samotarsko življenje in se z vrstniki sreča le v času paritve. Z njimi se sporazumeva z glasovi in govorico telesa. Kadar je Pallasova mačka vznemirjena, bevska kot majhen pes.

Majhna, a čokata

Odrasla Pallasova mačka tehta manj od domače mačke, njeni drobni mladički tehtajo manj kot 100 gramov. Tudi s svojo dolžino do 60 centimetrov Pallasova mačka ne presega velikosti domačih mačk. Ima do 30 centimetrov dolg rep. Ker pa ima Pallasova mačka med vsemi mačkami najgostejši kožuh, deluje precej večja, kot je v resnici. Na vsakem kvadratnem centimetru kože izrašča do 9000 dlak, ki so dolge približno sedem centimetrov. Tako gosto krzno ji omogoča preživetje v najbolj surovih razmerah stepskega okolja, kjer se pozimi temperatura spusti tudi 50 stopinj pod ničlo, še dodatno pa ozračje tam hladijo močni vetrovi. Ker Pallasova mačka ne pozna zimskega spanja in lovi vse leto, pozimi gostemu kožuhu doda še dvakratnik telesne mase v obliki maščevja.

Živi lahko kjerkoli

Pallasova mačka pogosto zasede brloge jazbecev ali večjih glodavcev, naseli se tudi v skalne razpoke. Svoja bivališča velikokrat menja. Pallasovo mačko, ki so ji nadeli sledilno ovratnico, so v dveh letih izsledili v stotih brlogih, od tega je mladiče vzgajala kar v dvajsetih. Čeprav se človeka izogiba, so jo našli že tudi v zapuščenih traktorjih in hlevih.

Med koncem aprila in koncem maja samica povrže od dva do šest mladičev, ki oči odprejo po dveh tednih in odrastejo po sedmih mesecih. Če preživijo zgodnje otroštvo, živijo približno 12 let.

Besedilo: Anže Smole | Ilustracija: Matej de Cecco

Avto na lovu za rakavimi celicami

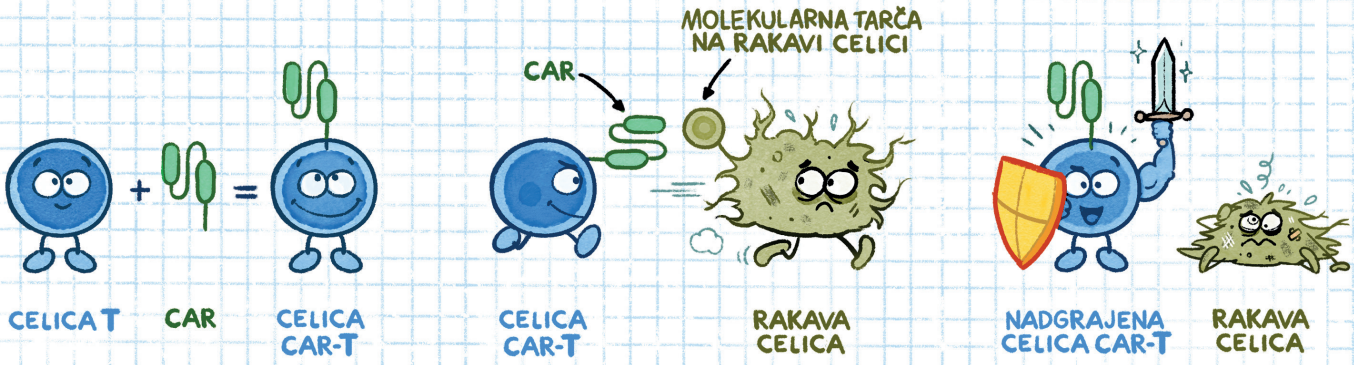

Imunski sistem opravlja zapleteno nalogo ločevanja med tem, kaj je del našega telesa in kaj je nevarnost, ki jo je treba odstraniti. Ta naloga je še posebej zahtevna pri obrambi pred rakavimi celicami, ki nastanejo iz naših lastnih in so jim zato zelo podobne. Za boj proti nevarnostim imunski sistem uporablja različna orodja in pristope, med njimi tudi celice T, te so specialna enota, ki zelo natančno in učinkovito išče in odstrani nepridiprave, med njimi tudi rakave celice. Kljub temu pa imunski sistem včasih ni kos izzivu in takrat lahko zbolimo za rakom.

Imunskemu sistemu lahko pri obrambi tudi pomagamo

Želja po prispevanju k novim možnostim zdravljenja raka, dolga leta raziskav, strast do znanosti in vztrajnost briljantnih raziskovalk in raziskovalcev ter zdravnikov in zdravnic so vodili do inovativnih pristopov, kako imunskemu sistemu pomagati. Danes znamo celice T dodatno oborožiti, tako da jih spremenimo v celice CAR-T (slika 1). Angleška beseda CAR v slovenščini pomeni avto, pri celicah CAR-T pa kratica CAR pomeni »Chimeric Antigen Receptor«. Po slovensko je to himerni antigenski receptor, ki celice T nauči, kako naj prepoznajo molekularne tarče na rakavih celicah. Na ta način celice CAR-T bolj učinkovito najdejo in uničijo rakave celice (slika 2). Celice CAR-T so do danes že rešile življenje številnim ljudem z določenimi oblikami krvnih rakov, kjer nobeno drugo zdravljenje ni delovalo dovolj dobro.

Zdravljenje mora biti varno in učinkovito

Kljub izjemnemu uspehu celic CAR-T pri določenih oblikah krvnih rakov pa obstajajo izzivi, povezani z njihovo varnostjo in učinkovitostjo. Današnja celična terapija CAR-T namreč ne deluje za vse krvne rake in pri vseh bolnikih, ki bi potrebovali to zdravljenje. Poleg tega za zdravljenje čvrstih tumorjev, ki sestavljajo večino rakavih obolenj, celična imunoterapija s celicami CAR-T še ni dovolj razvita in raziskana, da bi bila na voljo za uporabo.

V naši nedavni raziskavi smo razvili izpopolnjeno gensko orodje, ki smo mu dali ime Uni-Vect, s katerim celice CAR-T nadgradimo, da opravljajo nove naloge. Nove celice CAR-T ob prepoznavi rakave celice začnejo izdelovati dodatne molekule, ki izboljšajo delovanje celic CAR-T (slika 3). S tem orodjem razvijamo bolj učinkovite in varne celice CAR-T in upamo, da bodo prispevale kamenček v mozaik zdravljenja rakavih obolenj.

Fotografije: Shutterstock

Odgovarja:

Tina Pihlar, dr. vet. med.

Veterinarki pišite na naslov:
PIL, 1536 Ljubljana, ali pil@mkz.si, s pripisom VETERINARKA, ali na www.pil.si.

Zdravo,

vem, da to ni ravno tema za veterinarje, ampak me zanima, kako dobro se bi razumeli pomeranec in samojed ter goska, ki je kot hišni ljubljenček?

Jagoda, 12 let

Zdravo, Jagoda!

Lahko bi se prav dobro razumeli. Mislim, da bi morala biti previdna predvsem s samojedom, ki ima v sebi tudi nekaj lovskega nagona. Gos je precej velika in bi se je pomeranec verjetno bal. Samojed pa bi jo lahko zagrabil za vrat in jo s tem poškodoval ali zadušil. Zato bi ga morala naučiti, da mora gos pustiti pri miru.

Živijo!

Med eksotične živali sodijo tiste živali, ki jih ne najdemo pri nas, ampak so bile k nam uvožene. Zato imajo ime eksotične. Eksotična ptica je tako skobčevka, nimfa, sivi žako in druge, ki jih verjetno poznaš in jih imamo v Sloveniji. Oskrba je lahko pri nekaterih zahtevnejša, ker je treba zagotoviti primerne življenjske razmere. In sicer takšne, kot jih ima žival v okolju, iz katerega prihaja. Nekatere eksotične živali nimajo posebnih zahtev. Ne bi vedela, da bi kdo v Sloveniji imel doma tukana. Mislim, da je posedovanje te ptice pri nas tudi prepovedano. Oskrba ptic med prevažanjem je strogo načrtovana in predpisana – živali se med prevozom hrani, imajo na voljo vodo, potrebni so postanki, da se živali spočijejo in da jih pregledajo, če med potjo zbolijo. Seveda pa je drugače, če gre za ilegalne premike živali oziroma za tihotapljenje. V tem primeru veliko ptic in drugih živali med potjo pogine.

Živjo!

imela sem skobčevko, ki je sicer poginila, ampak mislim, da vem, zakaj. Kakšna 2 meseca preden je umrl, se mu je začela delati pleša. Zanima me, ali bi lahko naredila še kaj in ali sem za to kriva jaz. Hvala že za vnaprej!

Ema, 11 let

Mi lahko poveš,

zakaj moja mačka vedno zboli, ko jo nekdo napade?

Obožujem Pil, 12,5 let

Živijo!

Predvidevam, da z napadom misliš na mačji pretep. V mačjem gobcu je veliko bakterij, ki ob ugrizu pridejo v kožo in na tem mestu povzročijo nastanek gnojne bule. Mačka zaradi tega dobi povišano telesno temperaturo, večino dneva počiva in ima manjši apetit. Takoj ko gnojna bula poči in se iz nje izcedi gnoj ali pa gnojno bulo očisti veterinar in predpiše primerna zdravila, mačka hitro ozdravi. Če pri napadu, ki ga omenjaš, ne pride do poškodb, pa mogoče tvoja mačka doživlja hud stres, ki zmanjša imunsko odpornost, in zato zboli.

Živijo!

Imam nekaj vprašanj glede domačih živali. Prvo me zanima, če je mogoče imeti kakšno eksotično/tropsko vrsto ptic glede na razmere/podnebje v Sloveniji? Ali bi bilo s takim ljubljenčkom veliko dela (več kot z navadnimi vrstami)? Zasledila sem, da je mogoče imeti nekatere vrste tukanov, a v »ujetništvu« zdržijo manj časa kot v naravi. Koliko oz. ali je sploh vredno imeti takšno žival (Koliko zdrži brez hrane, vode ... zaradi potovanj?)? Najlepša hvala!!

Arden_Garden, 14 let

Pozdravljena, Ema!

Težko je reči, da je imela plešavost kakšen pomen ali da bi kazala na to, da je s tvojo skobčevko kaj narobe. Plešavost se lahko pojavi zaradi menjave perja, starosti ali pretiranega drgnjenja ob kakšen predmet. Če se je skobčevka na koncu tudi slabo počutila, če si na primer morda opazila, da nima apetita, da čepi nasršena v kletki, ni živahna, pa je bila plešavost lahko znak za kakšno bolezensko stanje: garje, pomanjkanje vitamina A, infekcijo. Seveda nisi kriva, da je poginila. Verjetno se je zgodilo na hitro in ni bilo očitno, da je bolna.

Besedilo: Irena Duša

Ko te zadene meteorit

Morda ste že slišali tole modrost: Bolj verjetno je, da te bo zadela strela, kot da boš zadel na lotu. A obstaja nekaj, kar je še manj verjetno – da te bo zadel meteorit. Možnost, da meteorit pristane pri kom doma, je enkrat na tisoč let, menijo astronomi. Ta »sreča« je prejšnji mesec doletela družino v New Jerseyju v ZDA. Majhna črna skala, velika približno 10 krat 15 centimetrov, je naredila luknjo v njihovo streho in pristala v spalnici. Na srečo ni poškodovala nobenega živega bitja, bodo pa lastniki imeli nekaj stroškov s popravilom strehe in vdrtega parketa. Meteoriti so kamni in skale, ki padejo na Zemljo iz vesolja. 99,8 odstotka vseh meteoritov izvira iz asteroidov, preostali iz kometov, lun, drugih planetov. Na Zemljo naj bi jih na leto padlo približno 500, a ker jih večina pristane v morju ali na odročnih krajih, jih najdemo le kakšnih 50. Meteoriti se od drugih kamnov razlikujejo predvsem po tem, da so težji, kot bi pričakovali glede na njihovo velikost. Tako je, ker so večinoma iz železa. Pogosto so tudi magnetni in nenavadnih oblik, lahko so obdani s tanko žgano skorjo, ki nastane, ko se med padanjem skozi atmosfero njihova površina stali. V atmosferi namreč zažarijo (kot utrinki), ko z veliko hitrostjo trčijo ob atome v ozračju. Večinoma tam tudi do konca izgorijo, na Zemljo jih pade le pet odstotkov. Po teh lastnostih jih torej lahko prepoznate, če naletite na enega od njih med kakšnim sprehodom. Junij je hipotetično dober mesec za potencialne najdbe zaradi meteorskega roja Arietidov. Ti so največji dnevni roj, kar pomeni, da zaradi Sonca ne boste videli, kako od 22. maja do 24. junija v atmosfero prileti do 60 meteorjev na uro. Morda kakšen pade prav na vaše dvorišče. V nasprotnem primeru si lahko v Prirodoslovnem muzeju Slovenije od blizu pogledate meteorita Jesenice in Jezersko.

Za poletno romantiko bodo avgusta skrbeli Perzeidi.

Fotografija: NASA/Bill Ingalls

Ko je meteorit padel skozi streho, je bil še topel.

Fotografija: Hopewell Township Police Department

Robot kača

Ameriška vesoljska agencija Nasa trenutno preizkuša kači podobnega robota, s katerim namerava raziskovati druge svetove. Zakaj? Ker radovednost ne pozna meja, seveda. Stokilogramsko štirimetrsko robotsko kačo nameravajo najprej poslati na Saturnovo ledeno luno Enkelad. Tam in morda na drugih lunah in planetih se bo samostojno plazila po peščenih sipinah, strmih pečinah, globokih kraterjih, ognjeniških jaških in ledeniških razpokah. Njegova posebnost je, da si izdela 3D-zemljevid svoje okolice in se nato zna v nepredvidljivih situacijah sam odločiti, kako se jih bo lotil. To je zaradi časovnega zamika med Zemljo in Enkeladom ter drugimi oddaljenimi destinacijami še kar bistvena prednost. Kača bo na odpravo pripravljena naslednje leto, a pot do cilja bo trajala kar 12 let.

Robot EELS je opremljen s stereo kamerami in lidarjem.

Fotografija: Tel Aviv University

Astronavtke so zakon

Ženske so v vesolju učinkovitejše od moških, je pokazala raziskava ekipe za vesoljsko medicino Evropske vesoljske agencije ESA. Razlika je tako velika, da razmišljajo o smiselnosti zgolj ženskih ekip v prihodnosti (predvsem za daljša potovanja, recimo na Mars). Ne gre sicer za kakšno nadnaravno lastnost, kot je sposobnost komunikacije ali empatije, ki se puncam stereotipno pripisuje in fantom še bolj stereotipno odreka. Stvar je veliko bolj preprosta. Ženske potrebujejo manj vode, porabijo manj energije in kisika, proizvedejo manj ogljikovega dioksida in manj segrevajo svojo okolico. Po podatkih Nase dostava enega kilograma na Mednarodno vesoljsko postajo stane 85.600 evrov. Na triletni odpravi (recimo na Mars in nazaj) bi ženska ekipa na primer porabila 1695 kg manj hrane in s tem prihranila 145 milijonov evrov.

Astronavtki Jessica Meir (levo) in Christina Koch na Mednarodni vesoljski postaji, preden sta odprli loputo in se kot prvi ženski sprehodili po vesolju.

Fotografija: NASA

Vesoljci bodo prej našli nas kot mi njih

Tudi za to so krivi – tadaaa – mobilni telefoni in internet. Simulacija uhajanja radijskih signalov, ki so jo opravili znanstveniki z univerz v Manchestru in na Mavriciju, je pokazala, da bi nas morebitna inteligentna bitja na bližnjih zvezdah preko tega zlahka odkrila. Za to bi sicer potrebovala precej napredno tehnologijo, a s sistemi širokopasovnih povezav bo to zanje vedno manjša malica. V vesolje danes spuščamo veliko manj radijskih in televizijskih signalov, pojasnjujejo znanstveniki, a ko se povežejo milijarde sicer manj »glasnih« sistemov, je hrup precejšen. Če temu dodate še na tisoče satelitov v nizki Zemljini orbiti, je samo vprašanje časa, kdaj bomo dobili prvi obisk, meni Mike Garrett, profesor in direktor centra za astrofiziko na manchesterski univerzi.

Ko gre za prestrezanje radijskih signalov, tudi na Zemlji nismo ravno amaterji. Vesolje poslušamo z več kot 100 radijskimi teleskopi.

Fotografija: NRAO/AUI/NSF

Besedilo: Nika Osredkar | **Fotografije:** arhiv Pila

THE YOLO HOUSE

V prejšnji številki Pila smo predstavljali kreativno skupnost XO Team, tokrat pa se lotevamo še ene priljubljene hiše kreativnih ustvarjalcev vsebin za družbena omrežja - YOLO HOUSE! Čeprav imajo člani ogromno sledilcev na YouTubu in Instagramu, pa je njihov glavni kanal TikTok. Tam se razživijo, pokažejo svoje prave obraze in očarajo gledalce - to jim očitno več kot odlično uspeva, saj imajo na TikToku že več kot 27 milijonov sledilcev in za zdaj nič ne kaže, da bi se rast kaj kmalu zaustavila. Spoznajmo YOLO HOUSE!

Adaliatta

Adalyat Bakiyeva oz. Adaliatta je članica Yolo Housa že vse od ustanovitve leta 2020. Rodila se je v Kazahstanu in je stara dvajset let. Je izvrstna plesalka. Oboževalci radi ugibajo, ali je v zvezi s katerim od fantov iz Yolo Housa. Najprej so sumili, da ji je všeč Rendi Popping, zdaj pa se v njenih videih večkrat pojavlja Raides. Z vsemi iz Yolo Housa je sicer dobra prijateljica, veliko pa ji pomeni tudi družina – predvsem mama in dva starejša brata.

Instagram: **@adaliattaa**
TikTok:**@adaliattaa**
YouTube: **@adaliattaa**

Raides

Tudi Raides je član Yolo House že vse od ustanovitve. Rodil se je v Rusiji, ima pa korejske korenine. Njegova kariera se je začela z nastopi v videospotih številnih glasbenih izvajalcev, nato pa je odprl še svoj TikTok kanal in hitro postal priljubljen, saj ima tam že več kot 12 milijonov sledilcev. Star je 22 let, njegovo pravo ime pa je Radion Kan. Ima tudi sestro, ki na TikToku ustvarja pod imenom @Dovetaill_7.

Instagram: **@raides1**
TikTok: **@raidess**
YouTube: **@raides2**

Batyr White

Batyr White je še eden od originalnih članov skupine Yolo House. Star je dvajset let in prihaja iz Kazahstana. Z drugimi člani živi v kazahstanskem mestu Almaty, kjer jih oboževalci na ulici že prepoznavajo. Čeprav marsikdo misli, da se samo zafrkavajo in snemajo, pa za njihovim uspehom stojita trdo delo in disciplina. Batyr na družbenih omrežjih ne razkriva svojih družinskih članov – je eden od redkih spletnih vplivnežev, ki svoje zasebno življenje ohranja ločeno od družbenih omrežij.

Instagram: **@batyr.white**
TikTok: **@batyr.white**
YouTube: **@batyr.white**

Japyr

Aslan Sekirov, bolj znan kot Japyr, je z Yolo House prav tako od njene ustanovitve leta 2020, ko se je tudi pridružil TikToku. Star je 19 let in ima samostojno že več kot pet milijonov sledilcev, ki obožujejo njegov smisel za humor. Po horoskopu je lev, kar pomeni, da ima ljubezen do nastopanja zapisano v zvezdah. Dober prijatelj je z vsemi člani skupine, prav tako tudi s producentom in ustanoviteljem skupine Mr. BooMom.

Instagram: **@japyr667**
TikTok: **@japyr667**
YouTube: **@japyr667**

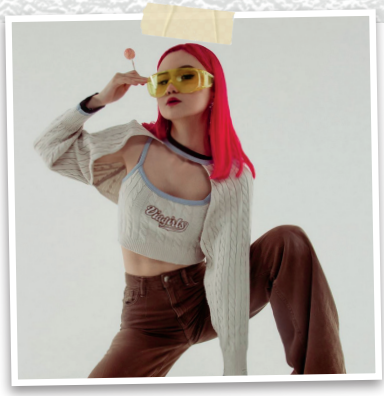

Tomi

Tomi Dany, s pravim imenom Tomira Daniris, je stara dvajset let in prihaja iz Rusije. Skupini Yolo House se je pridružila v letu 2021. Ima fanta, ki pa ni del ekipe Yolo House. Študirala je v Kazahstanu in Italiji, znana je po tem, da obožuje parmezan. Zelo dobra prijateljica je z nekdanjim članom Yolo House Rendijem Poppingom in Japyrjem. Njen zaščitni znak so močne barve – pa naj bo to na njenih laseh ali pa na filtrih in lučeh, ki jih uporabi za ozadje videa.

Instagram: **@tomusshkaa**
TikTok: **@tomusshkaa**
YouTube: **@tomusshkaa**

Annesta Kim

Annesta Kim je prava zvezdnica. S svojimi izvirnimi videi je pridobila milijone oboževalcev. Obožuje modo in mejkap, zato so tudi njene vsebine največkrat povezane z lepotnimi vsebinami. Stara je 19 let, njeno pravo ime pa je Nesta Kim. O njeni družini in ljubezenskem življenju ne vemo veliko, saj zvezdnica ceni svojo zasebnost. S TikTokom se je začela ukvarjati pri 15 letih, od takrat pa redno objavlja in je dokaz, da se z vztrajnostjo lahko pride zelo daleč.

Instagram: **@annesta.kim**
TikTok: **@annestakim**
YouTube: **@annestakim7752**

Spletne novičke:

MRBEAST KUPIL CELO NASELJE

O znanem vplivnežu MrBeastu krožijo številne govorice. Pred kratkim so se na internetu pojavile novice, da je kupil celo naselje hiš, v katerih bodo lahko živeli njegovi zaposleni in družina. Zaposleni naj bi tako živeli manj stresno, saj bodo manj časa porabili za prevoz. Naselje naj bi bilo v bližini kraja, kjer je MrBeast odraščal. MrBeast je sicer zelo znan po svoji dobrosrčnosti in razdajanju stvari in denarja, vseeno pa ga zaradi njegovih podvigov marsikdo zelo kritizira. Kaj pa si o njegovih podvigih misliš ti?

FITNES VPLIVNEŽI

Družbena omrežja še posebej pred poletjem kar preplavijo vsebine, ki želijo uporabnike spodbuditi k zdravemu načinu življenja in jih motivirati, da pred poletjem poskrbijo za svojo postavo. Kakšna brca v rit, da malo pomigamo, sicer ne škodi, strokovnjaki pa opozarjajo, da moramo biti previdni, katerim informacijam zaupamo. Marsikatere trditve o tem, kaj je zdravo, ki jih zagovarjajo vplivneži, namreč ne držijo in so lahko škodljive. Zato se o morebitnih dietah in prehranskih smernicah raje pogovorite s starši in zdravniki.

NOVOSTI NA PILOVI SPLETNI STRANI

Pilovo spletno stran redno posodabljamo, da je za vas kar najbolj prijetna, zabavna in zanimiva. Tokrat smo vzpostavili novost, ki ti v Svetovalnici omogoča, da s klikom na določen #hešteg brskaš po problemih pilovcev, ki so označeni s tem heštegom. Če te torej zanima #duševnozdravje, na vrhu Svetovalnice klikneš ta hešteg in brskaš po objavah s tega področja. Večji heštegi pomenijo bolj priljubljene teme! Super, kajne? S tem želimo pilovce tudi spodbuditi, da ne bi za vsak problem odpirali nove teme, temveč bi najprej pobrskali po starejših problemih, kjer se zagotovo najde kakšen uporaben odgovor.

Besedilo: Matevž | **Fotografija:** arhiv Pila

PEVEC MESECA

Jimin

Sedemindvajsetletni Park Jimin uspešno nadaljuje glasbeno pot kot samostojni izvajalec. Nedavno je izdal prvi studijski album *Face* s šestimi novimi pesmimi, ki ga je katapultiral na prva mesta glasbenih lestvic tako v Aziji in Evropi kot tudi v ZDA. S tem je postal najuspešnejši član fantovske zasedbe BTS, kar pa niti slučajno ne pomeni, da glasbene prijatelje zapušča. Prav oni so ga namreč, ko je dvomil o sebi in se spopadal z negotovostjo, bodrili, da je začel čustva izlivati v pesmi. Do zdaj sta z novega albuma izšla dva singla – *Set Me Free Pt. 2* in *Like Crazy*.

Zanimivosti:

- Če ne bi postal pevec, bi bil policist.
- Skupini BTS se je pridružil zadnji.
- Njegova vzornika sta južnokorejska pevca in plesalca Rain in Taeyang.
- Ima črni pas v taekwondoju.
- Visok je 173 cm in tehta 60 kilogramov.
- Črna in modra sta njegovi najljubši barvi.
- Rad gleda akcijske filme.
- Ima zelo majhne dlani.

Razkrita čustva

Jimin je v nedavnem intervjuju razkril, zakaj je album poimenoval *Face* (sl. *obraz* in tudi *soočiti se*): »Pesmi odražajo moja iskrena čustva, ki sem jih občutil med pandemijo, ko sem se pogosto počutil osamljenega in sem veliko razmišljal o smislu svoje glasbene kariere. Ker se čustva najbolj izražajo na obrazu, beseda *face* pa v angleščini pomeni tudi soočiti se, sem album tako poimenoval. Skozi nove pesmi sem se namreč soočil z negativnimi čustvi in jih predelal.«

Like Crazy

Glavni hit albuma je *Like Crazy*, o katerem je glasbenik povedal: »*Like Crazy* je pesem v elektronskem pop slogu. Govori o bolečem občutku, ko izgubiš samega sebe, medtem ko v sanjah iščeš ljubljeno osebo, a si vseeno želiš, da se sanje nikoli ne bi končale. Pesem je navdihnil eden mojih najljubših filmov z istoimenskim naslovom.« Ko so ga novinarji vprašali, v katerih sanjah bi zares rad ostal za vedno, je Jimin odgovoril: »Za vedno želim ostati v sanjski skupini BTS.«

Vaja dela mojstra

Jimin je med intervjujem povedal še, da prisega na redne vaje petja in plesa: »Producentom vedno govorim, da vaja dela mojstra. Seveda potrebuješ talent, a res dober postaneš le z rednimi vajami. Ko končam delo, pogosto vadim petje in plesanje še zvečer. Discipline sem se naučil med treningi modernega plesa, ko sem bil v srednji šoli.«

Besedilo: Matevž | **Fotografije:** arhiv Pila

PESEM MESECA

Post Malone: Chemical

Post Malone je eden najuspešnejših glasbenikov zadnjih let. Znan je po raznovrstnem stilu - od hip hopa, rapa do popa in trapa. Od njegova prvega hita *Congratulations* pa do zdaj je prodal 80 milijonov albumov. Aprila je izdal kompilacijski album *The Diamond Collection* z osmimi diamantnimi pesmimi (prodale so se v več kot desetmilijonski nakladi), na katerem je tudi njegov zadnji hit *Chemical*. Glasbenik poleg tega končuje peti studijski album, ki naj bi izšel kmalu.

Zaljubljenost

Se počutiš, kot da hodiš po oblakih? Ti ni do hrane, ne moreš zaspati, te prevzame občutek pozitivne vznemirjenosti, ko o njej/njem razmišljaš in jo/ga vidiš? Potem si najbrž zaljubljen_a. Post Malone prepeva prav o takšnih občutkih v pesmi *Chemical*, ki pa so neboleči le takrat, ko ti simpatija zaljubljenost vrača in je do tebe prijazna.

Kemija ljubezni

Čeprav je beseda *chemical* (kemičen) v pesmi uporabljena v prenesenem pomenu, je zaljubljenost predvsem posledica več kemičnih procesov, ki se odvijajo zlasti v možganih. Ko smo zaljubljeni, se po podatkih raziskave s Harvarda sprostijo hormon sreče oksitocin (sprošča se npr. tudi, ko božate svojega ljubljenčka), dopamin (hormon motivacije in nagrajevanja) in norepinefrin, ki je kriv za vrtoglavico, valove energije, metuljčke v želodcu in evforijo.

Nezdrava odvisnost

Žal pa zaljubljenost, o kateri prepeva Post Malone, zanj ni blagodejna. Ponudi mu samo kratkotrajen užitek in zadovoljstvo; ko se spreta ali simpatije ni ob njem, pa se počuti še slabše, kot če bi bil samski. Pevec ne pove natančno, zakaj ga zveza uničuje tako močno, kot če bi bil odvisen od škodljive droge, ki se ji ne bi mogel odpovedati, najverjetneje pa mu punca čustev ne vrača v enaki meri, kot ji jih on daje, in z njim ne ravna lepo.

Zanimivosti:

- Post Malone ima punco, s katero je zaročen. Lani se jima je rodila deklica.
- Njegovo pravo ime je Austin Richard Post. Vtipkal ga je v generator raperskih imen, ki ga je spremenil v Post Malone.
- Njegov oče je bil didžej in ga je seznanil z različnimi glasbenimi stili.
- Leta 2018 je letalu, na katerem je potoval, počila guma. Letalo je srečno pristalo.
- Na prstih ima tetovaže sedmih glasbenikov: Kurta Cobaina, Elvisa Presleyja, Georgea Harrisona, Johna Lennona, Stevieja Rayja Vaughana, Bankrolla Fresha in Dimebaga Darrella.

PILOV POSTER

Sobo si lahko opremite z Joker Out, Käärijejem, Loreeno, Jiminom, Pallasovo mačko in urnikom.
Kaj želiš obesiti na steno? Katera je tvoja najljubša žival? Pa najljubša glasbena skupina, pevka ali pevec? Najljubši športnik ali filmska zvezda? Pošlji svoj predlog na dopisnici (PIL, 1536 Ljubljana) ali po e-pošti pil@mkz.si, s pripisom **PILOV POSTER**. Predloge zbiramo tudi na **www.pil.si**. Med predlogi bomo enega izžrebali.

Besedilo: UK | **Fotografija:** arhiv Pila

KAKO DOBRO JIH POZNAŠ?

EUROVISION

1. **Švedinja Loreen je osvojila evropske strokovne žirije in dovolj navdušila občinstvo, da je bila skupna zmagovalka letošnje Evrovizije. Zapela je pesem Tattoo. Tudi sama ima na telesu kar nekaj tetovaž. Katera pa je njena najljubša?**

a) Napis v arabščini, ki pravi: Trpiš, se učiš, se spremeniš.
b) Tetovaža samoroga.
c) Tetovaža z letnico njenega rojstva, 1983.

2. **Drugo mesto je zasedel energični Finec Käärijä s pesmijo Cha Cha Cha, sicer veliki zmagovalec občinstva. Kaj ima njegova pesem skupnega s Carpe Diem, ki so jo zapeli naši Joker Out (mimogrede, Bojan in Käärijä sta se tudi precej spoprijateljila)?**

a) Avtorja besedila.
b) 17 zaporedij akordov.
c) Obe govorita o uživanju, žuriranju, o tem, da si je treba dati duška po napornih dnevih.

3. **Tretja na letošnji Evroviziji je bila Izraelka Noa Kirel s plesno uspešnico Unicorn. Kateri svetovno znani zvezdnici sta Noini vzornici (z eno od njiju jo celo pogosto primerjajo)?**

a) Britney Spears in Nicki Minaj.
b) Adele in Jennifer Lopez.
c) Rita Ora in Dua Lipa.

4. **Četrto mesto je zasedel Italijan Marco Mengoni, ki mu je slovenska strokovna žirija podelila največ, torej 12 točk, slovensko občinstvo pa 8 (največ točk smo Slovenci po televotingu namenili Hrvatom, 10 točk pa Finski). Katerega leta je že zastopal svojo državo na Evroviziji in na katero mesto se je uvrstil?**

a) Leta 2009, zasedel je 3. mesto.
b) Leta 2015, zasedel je 27. mesto.
c) Leta 2013, zasedel je 7. mesto.

5. **Peta je bila Norvežanka Alessandra, pevka z italijanskimi koreninami. Njena pesem Queen of Kings je še pred Evrovizijo obnorela TikTok. O čem govori?**

a) O angleški kraljevi družini.
b) O zelo ošabni punci, ki osvaja samo bogate fante.
c) O tem, da se moramo imeti radi, ker se v vsakem od nas skriva »kraljica« oziroma »kralj«!

6. **Ukrajinski duet Tvorchi letos ni slavil tako kot lani Kalush Orchestra, se je pa s pesmijo Heart of Steel uvrstil na 6. mesto. Kje sta se Jeffery (ki prihaja iz Nigerije) in Andrii spoznala?**

a) Na potovanju po Afriki.
b) Na glasbeni akademiji.
c) Na študiju farmacije v ukrajinskem Ternopilu.

7. **Po mnenju slovenskega občinstva bi morali na Evroviziji zmagati Hrvati oziroma zasedba Let 3 s pesmijo Mama ŠČ! Zasedba slovi po dramatičnih nastopih in družbeni kritičnosti, kako pa je ime »frontmenoma«?**

a) Prlja in Mrle.
b) Picko in Packo.
c) Dule in Jole.

8. **Srbski predstavnik Luke Black, ki je zapel pesem Samo mi se spava, prihaja iz Čačka, vendar trenutno ne živi v Srbiji. V katerem mestu stanuje (tam je tudi študiral)?**

a) V Ljubljani.
b) V Londonu.
c) V New Yorku.

9. **Katero mesto so v polfinalu zasedli naši Joker Out?**

a) Tretje.
b) Peto.
c) Deseto.

Pravilni odgovori: 1. a, 2. c, 3. a, 4. c, 5. c, 6. c, 7. a, 8. b, 9. b

Piše: Nika Osredkar | **Fotografija:** arhiv Pila

PREDVAJALNIK

Pesmi, s katerimi se bomo spominjali tega šolskega leta

Če pesem velikokrat poslušamo, se bomo tudi za vedno spominjali obdobja, v katerem nam je bila všeč. Kako smo se takrat počutili, s kom smo se družili in kaj smo počeli. Zagotovo se spomniš kakšne take pesmi iz preteklih šolskih let ... Katere skladbe pa so zaznamovale letošnje šolsko leto? Veliko smo jih omenjali že v preteklih Predvajalnikih, zato smo pripravili svež izbor in seznam predvajanja, ki te bo za vedno spominjal na zadnjih deset mesecev.

Niall Horan – Heaven

Niall nam je pred nekaj meseci postregel s čudovito glasbeno poslastico, ki se je še kar nismo naveličali. Gre za optimistično pesem, ki govori o tem, da moramo pomembne stvari v življenju ceniti in v njih uživati tukaj in zdaj. In če od tega šolskega leta odnesemo kakšno pomembno lekcijo, je ta zagotovo ena od njih. Takole je povedal Niall: *»Družba nas sili, da pri določeni starosti nekaj dosežemo. Starejši ko sem, bolj skušam pozabiti na pričakovanja drugih in slediti srcu. Moje življenje je trenutno čudovito in škoda bi ga bilo uničiti s tem, da bi podlegel pritiskom drugih.«*

KOKOSY – Mislim nate

Simpatični Kokosy, ki so aprila izdali drugi album, so številne navdušili z izjemno čustveno pesmijo *Mislim nate*. In ker vemo, da imaš tudi ti tisto posebno osebo, ki te bo za vedno spominjala na iztekajoče se šolsko leto, je to prava pesem, da te bodo preplavili spomini nanjo, še posebej, če se je odnos končal. Včasih pač moramo dati čustvom prosto pot, kot pravijo fantje v pesmi: *»Hvala bogu, da še vidim, da me srčno ganejo stvari.«* Pevec Boris je povedal, da je to njegova najljubša pesem z novega albuma in da je nastala v pičlih petnajstih minutah. Noro!

Joker Out – Carpe Diem

Čeprav je Evrovizija že mimo, pa nam pesem Carpe Diem v ušesih odzvanja bolj kot kadarkoli. Kako nam ne bi – je prava himna za brezskrbne poletne dni in večere, ki jih bomo preplesali, ne da bi nas naslednji dan čakal test. Končno bomo lahko užili dan in živeli po filozofiji te pesmi. Upamo le, da nam bodo starši pustili kakšen večer na zabavi ostati malce dlje. Ne ravno do zore, no, ampak vsaj malooo dlje kot po navadi ... Nam bo uspelo?

Še več pesmi, s katerimi se bomo spominjali tega šolskega leta:

Lestvico ste soustvarili pilovci, ki ste pesmi predlagali na Pilovem spletnem forumu.

1. **Miley Cyrus** – FLOWERS
2. **Harry Styles** – AS IT WAS
3. **Taylor Swift** – ANTI-HERO
4. **Meghan Trainor** – MADE YOU LOOK
5. **Maneskin** – BEGGIN'
6. **Rihanna** – LIFT ME UP
7. **The Weeknd & Ariana Grande** – DIE FOR YOU
8. **Rema & Selena Gomez -** CALM DOWN
9. **David Guetta & Bebe Rexha** – I'M GOOD (BLUE)
10. **Ed Sheeran** – CELESTIAL

PILOVA LESTVICA

Na vrhu domače lestvice kraljujejo Joker Out s pesmima Carpe Diem in Barve oceana, LPS so tretji, Leopold I je četrti, Žan Serčič pa je na petem mestu.. Na vrhu tuje lestvice vztrajajo Måneskin, na drugo se je uvrstila Miley Cyrus, tretja je GAYLE, četrta je na novo Rosa Linn, peti pa je Stephen Sanchez. Lestvico je postavilo vaše glasovanje.

DOMAČA

1. **JOKER OUT** – CARPE DIEM
2. **JOKER OUT** – BARVE OCEANA
3. **LPS** – DISKO
4. **LEOPOLD I** – KINDERŠPIL
5. **ŽAN SERČIČ** – PUSTI MI SPOMIN

TUJA

1. **MÅNESKIN** – BEGGIN'
2. **MILEY CYRUS** – FLOWERS
3. **GAYLE** – ABCDEFU
4. **ROSA LINN** – SNAP
5. **STEPHEN SANCHEZ** – UNTIL I FOUND YOU

Izbiramo Pilovo najljubšo skladbo! **Katera pesem ti je najbolj všeč? Lahko glasuješ med naštetimi domačimi in tujimi skladbami, seveda pa lahko pošlješ tudi nove predloge in vplivaš na lestvico!**

Nagradno vprašanje

Predlog pošlji **do 27. junija 2023** na dopisnici (PIL, 1536 Ljubljana) ali po e-pošti na **pil@mkz.si**, s pripisom **PILOVA LESTVICA** oziroma **PILOV POSTER**. Glasuješ lahko tudi na spletnih straneh na **www.pil.si**.

Med prispelimi predlogi za Pilovo lestvico bo Chupa nagradil 5 izžrebancev. Med prispelimi predlogi za Pilov poster bomo nagradili 1 izžrebanca.

Več o varstvu osebnih podatkov, nagradah, pravilih nagradnih iger in nagrajencih na strani 5.

Besedilo: Petra Skrivarnik | **Fotografije:** arhiv Pila in glasbeniki

Joker out

Bojan zna na pamet besedila vseh evrovizijskih hitov

Fantje so navdušili Evropo in se brez težav uvrstili v finale, kjer so zasedli skupno 21. mesto. Čeprav so številni ljubitelji Evrovizije prepričani, da se jim je zgodila krivica, saj je bil njihov nastop res izjemen, so fantje zadovoljni, saj vedo, da so dali vse od sebe. Za Pil so že v Liverpoolu odgovorili na nekaj vprašanj.

Kakšen je bil običajen dan v Liverpoolu?
Joker out: Okoli desetih smo imeli zajtrk, sledila je vaja, nato pa nas je že čakal kup obveznosti, kot so razni intervjuji in tiskovne konference. Zvečer smo imeli po navadi še kakšen koncert, nato pa smo šli pridno spat, da smo se lahko zjutraj zbudili spočiti in pripravljeni na nove obveznosti.

Pa ste si v Liverpoolu, rojstnem kraju vaših vzornikov Beatlov, tudi kaj ogledali?
Joker out: Ja, šli smo na Magical Tour, po poteh Beatlov, in to nam bo za vedno ostalo v spominu. Ogledali smo si tudi hiši Johna Lennona in Paula McCartneyja. Pa obiskali smo eno res hudo trgovino s kitarami, da so se nam malo cedile sline.

Kateri od vas pa je največji oboževalec Evrovizije?
Joker out: Mislimo, da je kar Bojan. On zna vsa besedila na pamet. No, saj smo tudi drugi fani tega glasbenega šova, ampak on nas kar prekaša.

Veliko ste se družili z odštekanim finskim predstavnikom Käärijo, si lahko morda obetamo sodelovanje?
Joker out: Käärijä je res super fant. Mislim, da bi sodelovanje slogovno težko uskladili, značajsko pa brez težav, saj se zelo dobro ujamemo. Prepričani smo, da bi se bilo super zabavno za štirinajst dni zapreti z njim v studio. Kdove. Morda pa res.

Glasbene novičke

Ed Sheeran

presenetil s koncertom na strehi avtomobila

Glasbenik **Ed Sheeran** je imel minuli mesec razlog za veliko veselje. Najprej je izdal dolgo pričakovani album, nato pa je zmagal na sodišču proti sorodnikom Marvina Gaya. Ti so trdili, da je Edov hit **Thinking Out Loud** plagiat Marvinove pesmi. Sodniki so ugotovili, da imata pesmi povsem drugačni besedili in melodiji, **Ed Sheeran** pa je zadevo komentiral takole: *»Sem samo tip s kitaro, ki rad piše glasbo, v kateri ljudje uživajo. Nisem in nikoli ne bom dopustil, da se kdo okoristi z mano.«* Ed je bil nad pohlepom sorodnikov Marvina Gaya razočaran, poleg tega se zaradi sodnega postopka ni mogel udeležiti babičinega pogreba. No, je bila pa zato zmaga še toliko bolj sladka in proslavil jo je na prav poseben način. S kitaro v roki je šel na streho avtomobila in odigral več kot pet pesmi. S tem je navdušil vse v bližini.

Taylor Swift

prekinila koncert

Taylor Swift je ponovno dokazala, da ji je mar za oboževalce. Na koncertu v Filadelfiji je prekinila nastop zaradi grobega obnašanja varnostnika. Ta naj bi bil po mnenju obiskovalcev nasilen. Čeprav mu je Taylor večkrat z gestami pokazala, naj neha, je ni upošteval, zato je prekinila koncert in mu rekla, naj takoj neha. Zvezdničino gesto so podprli tudi drugi obiskovalci koncerta, na družbenih omrežjih pa so celo zaokrožili posnetki pevkinega dejanja. Sledilci so med drugim zapisali, da so bili varnostniki ves večer prave nadloge, saj so jih odrivali od ograje, namesto da bi jim preprosto rekli, naj se umaknejo. No, Taylor je temu naredila konec in nadaljevala koncert, ki je bil po mnenju obiskovalcev izvrsten. Incident pa ni bil edini dogodek, ki je pritegnil pozornost. Med obiskovalci se je namreč znašel tudi **Matty Healy**, ki naj bi bil njen novi fant, opazili pa so tudi njeno dobro prijateljico **Gigi Hadid**.

Žan Serčič

praznoval rojstni dan

Priljubljeni pevec Žan Serčič je 13. maja praznoval 28. rojstni dan. S sledilci je na Instagramu delil ljubke fotografije iz otroštva in zapisal: »Še vedno se ni kaj dosti spremenilo, samo ljubezen se širi.« Žanu iz srca želimo vse najboljše, saj vemo, da ga čaka zelo pestro poletje. Že v kratkem bo izdal nov singel, konec novembra pa izide tudi dolgo pričakovani album. Se že veselimo.

Besedilo: Nika Osredkar | **Fotografija:** arhiv Pila

The Rolling Stones

Slika skupine The Rolling Stones je tista, ki se nam pojavi v glavi, ko pomislimo na tipično rockersko življenje. Uspeh, slava in zabava – vse to počnejo člani skupine The Rolling Stones že več kot 60 let! To jih uvršča med skupine z najdaljšim časom delovanja. Čeprav so člani skupine danes že precej v letih, so še vedno med najbolj znanimi glasbeniki na svetu, ki še znajo navdušiti s svojo energijo na koncertih. Zares pravi rockerji!

Člani skupine: Mick Jagger, Keith Richards, Ronnie Wood (trenutna zasedba)

Leta delovanja: 1962 – danes

Glasbeni žanr: rock

Najbolj znane pesmi: *(I Can't Get No) Satisfaction, Ruby Tuesday, Wild Horses, Sympathy For The Devil, Street Fighting Man, Brown Sugar, Paint It Black ...*

Usodno srečanje

Skupino The Rolling Stones sta zakrivila kitarist Keith Richards in pevec Mick Jagger, ki sta kot otroka obiskovala isto šolo. Čeprav takrat še nista bila prijatelja, sta se nekaj let kasneje srečala na železniški postaji. Mick je imel v rokah vinilne plošče, ki so Keitha navdušile, in to je bil začetek prijateljstva, ki traja še danes. Dobro leto po srečanju so nastali The Rolling Stones. Prvo pravo zasedbo skupine so sestavljali Mick Jagger, Brian Jones, Keith Richards, Bill Wyman in Charlie Watts.

Kopalniški studio

Sprva so člani skupine živeli skupaj in glasbeni studio postavili kar v kopalnici – legenda pravi, da jih je zvok spuščanja vode na stranišču spominjal na aplavz. Sprva so igrali coverje, hitro pa so postali bolj prepoznavni, predvsem kot uporniki in začetniki nove dobe rocka. Zasloveli so v šestdesetih letih, rock'n'roll način življenja, ki je za seboj potegnil ogromno zabav, drog in alkohola, pa je pripeljal do Keithove odvisnosti, s katero se je boril kar nekaj časa. Tudi njegov odnos z Mickom ni bil vedno popoln – včasih dolgo časa sploh nista govorila drug z drugim.

Ikonični duo

Kljub občasnim nesoglasjem pa sta Mick in Keith postala glasbeni ikoni, ki sta za vedno spremenili glasbeno industrijo. Skupaj sta pisala pesmi in Keith je povedal, da so pesmi, ki jih napišeta dva, boljše kot tiste, ki jih napiše ena sama oseba. Očitno je res tako, saj sta skupaj napisala številne neprekosljive hite.

Legende

Rolling Stones so do danes izdali kar 30 studijskih albumov. Rock'n'roll starčki, kot jim nekateri v hecu pravijo, še vedno nastopajo na koncertih in uživajo v rockerskem življenju. Posneli so več kot 400 pesmi in nekoč nastopili pred publiko, ki je štela kar 1,5 milijona gledalcev. Brez dvoma bodo za vedno ostali glasbene legende, ki jim bo le redkokdo kos.

Zanimivosti:

- Keith Richards se je ob Johnnyju Deppu pojavil tudi v filmu Pirati s Karibov. Johnny Depp je povedal, da je navdih za lik Jacka Sparrowa našel prav v Keithu.
- Mick je nekoč izjavil, da bi raje umrl, kot da bi moral pri 45-ih letih še vedno peti hit (I Can't Get No) Satisfaction, vendar pa je to še danes pesem, ob kateri na koncertih občinstvo povsem ponori in uživa.
- Keith je vzornik praktično vsem drugim kitaristom, saj pravijo, da je s svojim igranjem odkril novo obliko umetnosti.
- Zelo znan je njihov logotip: ustnice z izteğnjenim jezikom. Motiv se pogosto pojavlja tudi na majicah in ste ga zagotovo že videli.
- Mick Jagger je znan tudi po zanimivi izbiri kostumov. Čeprav nekateri niso bili posrečeni, Mick ne obžaluje nobene svoje modne izbire. S svojim stilom navdihuje tudi Harryja Stylesa.

Besedilo: Nika Osredkar | Fotografije: arhiv Pila

James in Oliver Phelps

Dvojčka Jamesa in Oliverja Phelpsa smo spoznali v franšizi filmov o Harryju Potterju, kjer sta prepričljivo odigrala vlogo norčavih dvojčkov Weasley – čeprav v resnici nista rdečelasca. Da sta se udeležila avdicije, sta špricala šolo (zelo v stilu Freda in Georgea, kajne?). Če pogledamo statistiko, sta Oliver in James dva od zgolj 14 igralcev, ki se pojavijo v vseh osmih filmih, zato sta pravi naslov za vprašanja iz čarovniškega sveta. Spoznajmo ju!

Dejstva o Jamesu in Oliverju:

- Rodila sta se 25. februarja 1986.
- Oliver je 13 minut starejši od Jamesa.
- James je igral Freda, Oliver pa Georgea.
- Skupaj snemata tudi podcast, ki sta ga naslovila Normal Not Normal. V njem intervjuvata tudi soigralce iz filmov o Harryju Potterju.
- Ustvarjata serijo Fantastic Friends, v kateri potujeta in spoznavata zanimive ljudi. V eni izmed epizod se jima je pridružila tudi soigralka Bonnie Wright.
- Še danes rada sodelujeta na številnih dogodkih, povezanih s čarovniškim svetom Harryja Potterja.

Velikokrat vaju sprašujejo, ali sta zares dvojčka. Razrešimo to dilemo enkrat za vselej!
Sva, enojajčna dvojčka sva, prav tako kot Fred in George.

V kateri dom Bradavičarke bi bila uvrščena kot Oliver in James?
Oliver: Jaz bi ostal v Gryfondomu. Na srečo že imam uniformo!
James: Jaz pa bi bil uvrščen v Pihpuff. Pod mojo lopo prav zares živi jazbec, ki je simbol Pihpuffa.

S katerim likom iz Harryja Potterja se najbolj poistovetita?
James: Jaz se iskreno kar s Fredom. Še preden sem dobil vlogo, sem čutil povezavo z njim.
Oliver: Jaz pa z Georgeom. Ima brata dvojčka, rad se šali in se postavi za stvari, ki se mu zdijo pomembne.

Kateri je vajin najljubši spomin v zvezi s čarovniškim svetom, katerega del sta bila kar 10 let?
James: Na ta leta imam ogromno lepih spominov, moj najljubši pa je gotovo londonska premiera zadnjega filma. Ves London je dihal s filmom.
Oliver: Ko sem dedku pripovedoval o snemanju. Na žalost je umrl, preden bi videl vse filme, a bodo najini pogovori za vedno ostali z mano.

Kateri urok bi si najbolj želela uporabljati v resničnem življenju?
James: Lumos. Mislim, da bi prišel prav, ko se zbudiš sredi noči in ne najdeš stikala.
Oliver: Super bi bilo, če bi zares obstajali dverniki, predmeti, ki se jih dotakneš in z njimi potuješ na neki drug kraj.

Katero svetinjo smrti bi izbrala?
Oba: Plašč nevidnosti! Z njim lahko prideš kamorkoli in nikoli ti ni treba stati v vrsti za karte za koncert, svoj najljubši bend bi lahko opazoval kar z odra.

Katera knjiga o Harryju vama je najljubša? In kateri film?
James: Knjiga zagotovo Harry Potter in Jetnik iz Azkabana, ker sem jo bral, ko sem dobil vlogo v filmu. Točno se spomnim, kako je knjiga dišala. Najljubši film pa mi je Harry Potter in Ognjeni kelih.
Oliver: Moja najljubša pa je Harry Potter in Ognjeni kelih. Knjiga in film.

Kaj je vajino življenjsko vodilo?
Da sva do drugih takšna, kot bi želela, da so oni do naju. Tako so naju vzgajali in v to zelo verjameva.

Besedilo: Jure Kreft | **Fotografije:** arhiv distributerjev

Indiana Jones in artefakt usode

Meter pričakovanja

Romantika:
Smeh:
Akcija:
Strašljivost:
Globina:

Indiana Jones združuje mnoga največja imena filmskih ustvarjalcev vseh časov. Avtorja koncepta sta režiserja George Lucas (Vojna zvezd) in Steven Spielberg (E.T., Jurski park ...), v glavni vlogi pa v vrhunski formi blesti Harrison Ford, ki je polno zaposlen dopolnil že neverjetnih 80 let.

Kratka zgodovina Indiane Jonesa

Harrison Ford je po neuspešnih avdicijah postal tesar. Več let pred izidom prvega filma Vojna zvezd ga je najel takrat še povsem neznani režiser George Lucas, da bi mu obnovil kabinet. Postala sta dobra znanca. Ford je Lucasu zaupal svojo strast do filmov in Lucas mu je ponudil, da mu pomaga na avdicijah za prvi film Vojna zvezd. Ford je bil zadolžen, da bere tekst skupaj z udeleženci na avdiciji. A Lucasu je bil izmed vseh najbolj všeč ravno Ford! Ko sta George Lucas in Steven Spielberg skupaj dopustovala na Havajih, sta razvila lik Indiane Jonesa, Harrison Ford pa se jima je zdel najboljša izbira za vlogo. Vse to se je dogajalo pred približno 45 leti in neverjetno je, da franšizo še vedno ustvarja ista ekipa.

Premagati zob časa

Pomislite, kakšni ste bili videti pred desetimi leti. Ja, precej drugače. V odraslosti se spremembe ne dogajajo tako strašansko hitro, ampak starosti se (vsaj za zdaj) ne da premagati. Gospodje so se postarali in vsi so že globoko v starosti vaših dedkov in babic. Režiserja sta tokrat podpisana pod film zgolj v vlogi izvršnih producentov, Harrison Ford pa nikakor ni izbral lažje poti, temveč pri svojih 80-ih letih ponovno sije v glavni vlogi Indiane Jonesa.

Kar film naredi res nenavaden, pa je tehnološka novost, ki je popularna tudi med filtri na Snapchatu in TikToku – Harrisona Forda so v post produkciji za 25-minutno sceno pomladili! Osemdesetletnik je kljub zavidljivim letom moral nastopati pred kamero kot mladosten petintridesetletnik, potem pa so računalniki naredili svoje. Igralca so namenoma snemali iz podobnih kotov in v podobnih svetlobnih razmerah kot v času njegove mladosti, tako da so lahko njegov obraz preprosto zamenjali in nekoliko prilagodili na nove sekvence, saj pravijo, da so lahko le tako naredili povsem realen efekt, brez netočnosti, kot jih poznamo s Snapchata. Ford pravi, da je s posnetki zadovoljen, ampak da je gledati samega sebe v mlajši obliki vseeno nekoliko čudaška izkušnja.

- *Indiana Jones and the Dial of Destiny*
- v kino od 29. 6. 2023
- pustolovski film
- Harrison Ford, Phoebe Waller-Bridge, Mads Mikkelsen, Antonio Banderas
- ZDA

Flash

Filmoljubi dobro veste, da obstajata dva konkurenčna fantazijska svetova: Marvel in DC. Spiderman in Maščevalci so Marvelovi, Superman, Batman in Liga pravičnih pa obstajajo v svetu DC. Flash je priljubljen član Lige pravičnih, ki je tokrat dobil svoj prvi, samostojni film. Zgodba se vrti okoli posledic, ki jih pusti Flashevo potovanje skozi čas. Da bi rešil svoje starše, se namreč odpravi v preteklost, to pa poruši kozmično ravnovesje in svet začne dobesedno razpadati pod vplivi zlobnega generala Zoda. Flashevo edino upanje je, da iz ujetništva reši enega in edinega Batmana, ki pa je tokrat nergav in upokojen.

Meter pričakovanja

Romantika:
Smeh:
Akcija:
Strašljivost:
Globina:

- *The Flash*
- v kinu od 15. 6. 2023
- fantazijski film
- v glavnih vlogah: Ezra Miller, Michael Keaton, Sasha Calle, Michael Shannon
- ZDA

Transformerji: Vzpon zveri

Transformerji so se najprej pojavili kot igrače. In filmarji zelo pogosto tudi v realnem življenju delujejo kot odrasli otroci. V Ameriki se gospodje očitno radi igrajo tudi z igračami: slovita režiserja Michael Bay in Steven Spielberg (ki je film sicer le produciral) kot motivacijo za stvaritev franšize navajata prav svojo ljubezen do avtomobilov, ki se preoblikujejo v robote transformerjev. Tokratna epizoda Transformerjev je šesta po vrsti in prva, ki je ni režiral Michael Bay. Avtorji nam obljubljajo zabaven akcijski spektakel boja med dobrimi Avtoboti in zlobnimi Deseptikoni.

Meter pričakovanja

Romantika:
Smeh:
Akcija:
Strašljivost:
Globina:

- *Transformers: Rise of the Beasts*
- v kinu od 8. 6. 2023
- pustolovski film
- v glavnih vlogah: Anthony Ramos, Dominique Fishback, Tobe Nwigwe, Peter Cullen
- ZDA

Besedilo: Nika Osredkar | **Fotografije:** arhiv distributerja

Poišči me v Parizu

Izvirni naslov: *Find Me in Paris*
Igrajo: Jessica Lord (Lena), Eubha Akilade (Ines), Castle Rock (Jeff), Rik Young (Armando), Christy O'Donnell (Henry), Hannah Dodd (Thea) ...
Število sezon: 3
Na sporedu od: leta 2018
Žanr: fantazijska najstniška komična drama
Država izvora: Francija, Nemčija
Jezik: angleščina

Serija Poišči me v Parizu je obnorela svet. Čeprav se je s tremi sezonami že končala, še vedno navdušuje oboževalce po svetu. Za ogled je na voljo v več kot 130 državah, zanimivo pa je, da gre za francosko-nemško serijo, v kateri govorijo angleško! Serija gledalca hitro omreži in vzbudi željo po tem, da bi se takoj naučil plesati balet in obiskal Pariz. Je tebe že omrežila?

Vsebina

Ruska princesa in balerina Lena Grisky nekega večera izve, da jo želijo starši iz pariške baletne šole poslati nazaj v Rusijo. Ker ji balet pomeni vse, se odloči zbežati, med bežanjem pa se naenkrat znajde 113 let v prihodnosti: iz leta 1905 je pripotovala v leto 2018. Tudi v sodobnosti se znajde na baletni šoli, kjer se mora naučiti vseh trikov novodobnega sveta in najti način, da se vrne k fantu Henryju, ki ji je podaril verižico, zaradi katere se je znašla v prihodnosti. Henryjeva družina ima namreč skrivnost – so popotniki v času, ki morajo ohraniti svojo skrivnost in se skriti pred Časovnimi zbiralci, ki prežijo nanje. Lena na sodobni baletni šoli spozna nove prijatelje in nazadnje jo čaka težka odločitev: naj se vrne v svoj čas ali ostane v prihodnosti?

Ples ali igra?

Je pri izbiri igralcev za takšno serijo pomembnejši ples ali igra? Nemogoče se je odločiti za eno, pomembno je namreč oboje. Jessica Lord, ki je upodobila Leno, pleše že od svojega 4. leta. Obvlada tako balet kot hiphop, pred serijo Poišči me v Parizu pa je igrala v seriji The Next Step, kjer je prav tako potrebovala plesno znanje. Kako pa so jo izbrali za vlogo Lene? Med posamezniki z vsega sveta je izstopala v tem, da je obvladala več plesnih zvrsti in bila prepričljiva tudi v igri. To je dokaz, da je za igralce pomembno, da obvladajo še kaj drugega kot le igro. Vsak poseben hobi, ki ga imate, se lahko obrestuje, ko ustvarjalci filmov in serij iščejo nekaj edinstvenega. A le za kaj se odločiti? Najbolje, da pri tem poslušate sebe in se posvetite nečemu, kar vas zares veseli.

Prav to se je namreč obrestovalo Jessici, da so jo izbrali za glavno vlogo serije Poišči me v Parizu.

Snemanje v Parizu

Marsikdaj snemanje serij ne poteka v mestu, v katero je dogajanje postavljeno. Serija Prijatelji se na primer dogaja v New Yorku, v veliki večini pa so jo posneli v losangeleškem studiu. Talenti v belem so bili posneti v Los Angelesu, čeprav se serija dogaja v Seattlu. Tudi serija Outer Banks ni posneta na območju s tem imenom. Serija Poišči me v Parizu pa je bila prav zares tudi ustvarjena tam. To serijo naredi še bolj posebno, saj ji doda čisto pravi pariški šarm. Blagor igralcem, ki so se za snemanje preselili v mesto ljubezni!

PIT

JIMIN

Fotografija: arhiv Pila

PALLASOVA MAČKA

Fotografija: Shutterstock

KONČNO POČITNICE

Počitnice. Čas, ko imamo namesto matematike na urniku druženja s prijatelj, namesto geografije izlete in potovanja, namesto slovenščine uživamo v branju knjig po svojem izboru, predvsem pa imamo veliko časa za zabavo in čisto nič šole.

Počitnice so čas novih izkušenj, žal tudi kakšne neprijetne. A veš tisto, ko fotkaš ali delaš story na plaži, pa ti mobitel pade v vodo?

OGLASNO SPOROČILO

KAJ STORITI, ČE MOBITEL PADE V VODO?

Če se zgodi, da ti mobitel pade v vodo, ti lahko vrečka riža in posoda s tesnitvenim pokrovom rešita počitnice. Mobitel čimprej umakni na suho, odstrani SIM-kartico in baterijo (če to mobitel omogoča), nato pa mobitel za nekaj dni zakoplji v bel riž. Riž bo iz mobitela posrkal vlago in tako preprečil možnost kratkega stika. To velja, če ti mobitel pade v sladko vodo.

Če pa ti pade v morje, ga lahko poškoduje slana voda oz. sol. V takšnem primeru je najbolje, da mobitel čimprej odneseš na servis, kjer ga bodo temeljito očistili in pregledali, ali se ga da rešiti. Pomembno: mobitela ne prižigaj, ampak ga le osuši in odnesi na servis.

V TUJINI PAZI NA PRENOS PODATKOV

Če greš na morje na Hrvaško ali potuješ v katerokoli drugo državo Evropske unije, se pozanimaj, koliko prenosa podatkov vključuje tvoj mobilni paket. Vsak paket praviloma vključuje določeno količino gigabajtov, ki jih lahko porabiš v državah, v katerih velja EU-tarifa. Če si naročnik Telekoma Slovenije, lahko dodatne gigabajte preprosto zakupiš prek SMS-a ali portala Moj Telekom. No, lahko pa ti tudi starši ali sorodniki podarijo nekaj gigabajtov za popotnico na zaslužene počitnice. Več o zakupih ali delitvi gigabajtov si oglej na www.telekom.si.

Če potuješ izven Evropske unije, ali pa, recimo, v Švico, veljajo drugačna pravila. V tem primeru pravočasno (predlagamo, da ko si še v Sloveniji) popolnoma izklopi prenos podatkov. Samo tako se lahko izogneš visokim stroškom, saj v teh državah velja višja cena. In pazi: podatke za svoje delovanje v ozadju prenašajo tudi aplikacije. Ko si v tujini, priporočamo uporabo brezžičnega (wifi) omrežja.

SVOJ MOBITEL IMEJ VEDNO NA OČEH

Mobitel vedno puščaj na varnem (in senčnem mestu, saj ga vročina lahko uniči), da ti ga ne izmaknejo nepridipravi. Poskrbi, da bo zaklenjen vsaj z vzorcem ali še bolje z dobrim geslom. Če se kljub previdnosti zgodi, da ti mobitel ukradejo, takoj pokliči svojega operaterja (svetovalci Telekoma Slovenije so na voljo na brezplačni številki 080 8000 oz za klice iz tujine +386 41 700 700) in krajo skupaj s starši prijavi policiji.

in za konec, UŽIVAJ POLETJE, KJERKOLI IN S KOMERKOLI ŽE BOŠ.

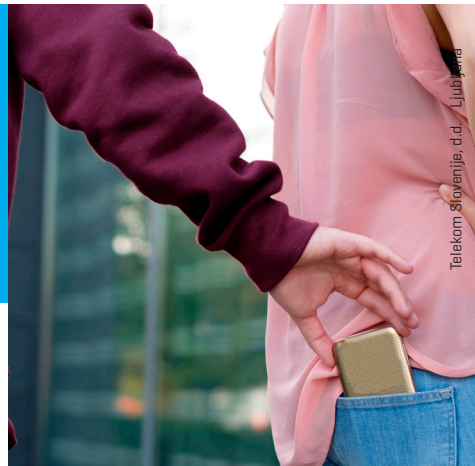

Telekom Slovenije, d.d., Ljubljana

TelekomSlovenije

telekom.si

Ilustracije, besedilo in fotografije: Tamara Bregar, Kaja Cajhen in Živa Rogelj, Narodna galerija

MOJ MANGA STIL

Likovni natečaj Moj manga stil, ki sta ga organizirala Pil in Narodna galerija, je zaključen! Prejeli smo veliko izjemnih del iz vse Slovenije in veseli smo, da so se poleg posameznikov odzvale tudi šole.

Strokovna komisija je imela zahtevno nalogo. Marsikatero delo je izstopalo po zanimivi likovni rešitvi oziroma kompoziciji, druga dela po motiviki, tretja po izpiljeni tehniki, kakšno pa po izredni dovršenosti izdelka glede na avtorjevo starost.

Po tehtnem premisleku se je komisija odločila za izbor petih enakovrednih zmagovalnih del, v katerih je prepoznala samosvoj avtorski izraz znotraj manga stila. Nagrajena dela odlikujejo tudi pripovednost, likovna domišljija in tehnična dovršenost.

V likovnem natečaju *Moj manga stil* so bile najboljše:

Anja Bukšek,
Lea Mehle,
Ronja Slemenik,
Nija Šoštеršič
in **Tjaša Tory**.

Avtoricam iskreno čestitamo!

PO JAPONSKO

Čestitamo!

Izgovarjava: omedetougozaimasu
hiragana: **おめでとうございます**

POLETNA MUZEJSKA NOČ

V soboto, 17. junija, se nam pridruži v Narodni galeriji na Poletni muzejski noči. Od 18. do 24. ure bo vstop v galerijo prost, organizirano bo manga druženje z risanjem, ob **19. uri pa bo potekalo odprtje razstave in podelitev nagrad nagrajencem manga likovnega natečaja Moj manga stil**.

Tjaša Tory

Nija Šošteršič

Poleg petih zmagovalnih del je žirija izbrala tudi dela, ki so se uvrstila med najboljših deset. 6.–10. mesto si delijo

Eva Hudej, Nika Jelenc, Neja Knez Kodrič, Valerija Škrinjar in **Maša Teršar**.

Žirija je v širši izbor uvrstila tudi dela naslednjih avtorjev:

Karolina Blagojević, Tosja Burkeljca Širec, Lana Zoja Čuden, Hana Čuš, Katarina Frlec, Gaja Gorjup, Nadja Jaušovec, Hana Majcen, Julijen Mekuč, Ema Meze Ivanić, Julija Najdovski, Madeleine Marie Petrovič Duret, Ema Ruff Marušič, Liel Sagir, Asia Saraswaty Djalil, Maša Teršar, Paula Vidal Černe.

Dela vseh omenjenih avtorjev bodo na ogled na razstavi v Narodni galeriji!

POČITNIŠKE DELAVNICE

Med poletnimi počitnicami bodo v Narodni galeriji potekale manga počitniške delavnice. Lahko se prijavite za en dan ali za ves teden. Delavnice potekajo od 10. do 15. ure, vključeno je tudi kosilo. Lepo vabljeni!

1. termin: 26.–30. junij 2023
2. termin: 3.–7. julij 2023
3. termin: 21.–25. avgust 2023
4. termin: 28.–31. avgust 2023

ŠNOFIJEVA DRUŠČINA: STRAŠNA HIŠA 10. DEL

Piše: Pižama | Riše: Matej de Cecco

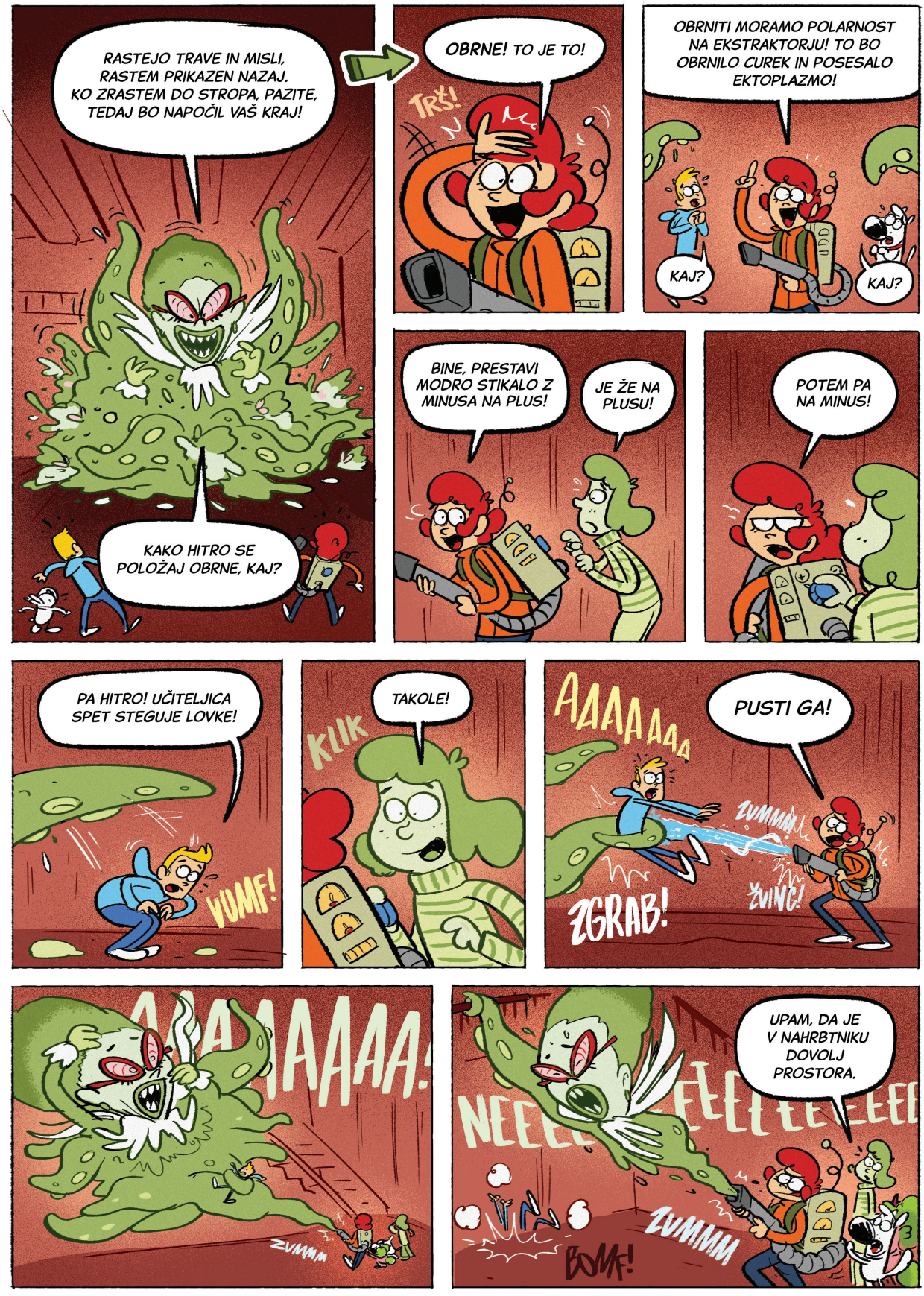

SE NADALJUJE...

Resnična zgodba

Piše: Vinko Möderndorfer Riše: Mateja Korbar Šimić

UGRABLJENA

Mama je nervozno hodila gor in dol po dnevni sobi.

Ura je bila že enajst zvečer, Ajde pa še vedno ni bilo iz šole. Mama jo je klicala vsakih pet minut. Ajdin telefon je bil izklopljen.

Ko se je mama tisti dan ob šestih zvečer, kot po navadi, vrnila iz biroja, bi morala biti Ajda že doma. Mama je bila nekaj časa prepričana, da je Ajda skočila do kakšne prijateljice, najbrž do Vesne, in da se bo kmalu vrnila. Ob devetih zvečer je poklicala hčerko. Številka ni delovala. Telefon je bil odklopljen. Mogoče je Ajdi zmanjkalo baterije. Do enajstih zvečer je bila mama že zelo zaskrbljena. Vsakih pet minut jo je klicala. Potem je poklicala očeta. Rekel je, naj ne skrbi, da bo Ajda vsak hip stopila skozi vrata. On pa ima še vedno sestanek z ministrom.

Mama je poklicala Vesno. Od vseh prijateljic in sošolk je imela samo Vesnino številko.

»Halo, Vesna?!«

»Ja, vidim, gospa!«

»Lepo prosim, reci Ajdi, naj pride takoj domov! Več kot enajst je že!«

Na drugi strani je zazevala tišina.

»Vesna?!«

»Ja?« se je plaho zaslišal Vesnin glas.

»Daj mi takoj Ajdo na telefon! Njen je izklopljen!« je bila stroga mama, saj se je že zgodilo, da sta prijateljici, če je bilo kdaj kaj narobe, krili druga drugo.

»Ampak … gospa … Ajde ni pri meni.«

»Ah, Vesna!« je nejevoljno zavzdihnila mama, »takoj mi jo daj na telefon!«

»Res je ni. Nisem je videla vse od konca pouka!«

Mama je zdaj iz Vesninega glasu začutila, da punca govori resnico.

»Kam pa je potem šla? In kje je zdaj?!« je mama postajala vedno bolj zaskrbljena.

»Ne vem. Po pouku je rekla, da gre h klavirju!«

»Klavir ima ob četrtkih,« je jezno siknila mama.

»To sem ji tudi jaz rekla … Ko sem jo čez kakšno uro klicala, je imela pa izklopljeno. In tudi ob kakšnih sedmih sem jo klicala, pa nič …«

Mama je zdaj že vedela, da je nekaj narobe. »Vesna, lepo te prosim, bodi dosegljiva, dokler ne najdemo Ajde,« ji je naročila in odložila. Takoj je spet poklicala očeta.

»Me ne briga, če imaš še vedno sestanek! Ajde ni nikjer. Izklopljen telefon ima. Nekaj se ji je zgodilo. Takoj pridi domov!! Slišiš! Za najino hčerko gre,« je na koncu zajokala mama.

Odprla sem oči in bila je tema. Mislila sem, da sem mrtva. Potem me je začela boleti glava. Kar iznenada. Če me boli glava, potem najbrž nisem mrtva. Začela sem jokati. Hotela sem biti pogumna, pa ni šlo. Počasi sem začela tipati okoli sebe, se zavedati svojega telesa. Roke, noge … Od nekod daleč sem zaslišala glasbo. *Kje sem? Kaj se je zgodilo z mano?* Spomnila sem se, da sem sedla v avto … Da sem hotela k Blažu, ker on ni mogel na zmenek, saj je bil v invalidskem vozičku … In pome je prišel njegov oče … Na glas sem zajokala. Zakričala. Ugrabili so me.

Ajdin oče je takoj poklical svoje kolege iz notranjega ministrstva. Čez petnajst minut so bili že doma. Trije kriminalisti in oče so vstopili skozi vrata. Mama je jokala in histerično hodila gor in dol po dnevni sobi. Oče jo je objel: »Prepričan sem, da bo vsak trenutek prišla domov,« je poskušal potolažiti mamo.

»Kaj, če so jo ugrabili, ker si ti politik, ker si v službi na notranjem ministrstvu ...?« je bila prestrašena mama.

»Pomirite se, gospa,« je k mami pristopil starejši kriminalist, »pri nas se takšne reči ne dogajajo.«

Mlajši kriminalist pa je vprašal: »Si lahko ogledam njeno sobo?«

»V prvem nadstropju, takoj levo,« je rekel oče, mama pa je zahlipala v njegovem objemu.

Tretji kriminalist, ki je medtem govoril po telefonu, se je zdaj obrnil k očetu in rekel: »Gospod državni sekretar, lahko govorim z vami?«

»Kaj, kaj?!« je planila mama. »Tudi jaz hočem slišati! Moja hčerka je!«

Oče je prikimal in kriminalist je nadaljeval: »Pravkar so sporočili, da so locirali njen telefon …«

»Kje je? Kje je Ajda? Naj pride takoj domov. Greva jo iskat!« je rekla mama in pograbila očeta za rokav. »Takoj!«

»Telefon so locirali ob Ljubljanici. Najbrž je v vodi.«

»V vodo ji je padel,« si je skoraj oddahnila mama. »Zato si ne upa domov.«

Kriminalist pa je mirno nadaljeval: »Telefon smo locirali na podlagi ID-signala, ki ga imajo sodobni androidni telefoni, za to ne potrebujemo SIM-kartice. Naš tehnik pravi, da je SIM-kartica najbrž uničena.«

»Zakaj bi Ajda uničila SIM-kartico?« je vprašal oče.

Kriminalist je skomignil z rameni in pogledal starejšega kriminalista. Tudi starejši kriminalist ni rekel ničesar.

»Mislite,« je tiho vprašal oče, »mislite, da je res … ugrabljena?«

Mama je še bolj zajokala.

V tistem trenutku je iz zgornjega nadstropja prišel mlajši kriminalist, v naročju je nosil Ajdin prenosni računalnik: »Pregledati ga bo treba. Na hitro sem našel samo to, da je obiskala nekaj različnih družabnih omrežij in klepetalnic.«

»Osredotočimo se na nekaj zadnjih tednov,« je takoj dal navodila starejši kriminalist. »Ukrepati moramo hitro.«

Mlajši kriminalist je prikimal in z Ajdinim prenosnikom odhitel iz hiše. »Potrebujem seznam vseh njenih prijateljev, sošolcev, vaših družinskih prijateljev … Je imela Ajda fanta?« je nadaljeval starejši kriminalist.

Mama je odkimala. Oče pa je rekel: »Ne veva točno, saj veste, da nam ne povedo vsega.«

»Njena najboljša prijateljica …«

»Vesna,« je hlastnila mama.

»Ja,« je prikimal kriminalist, »dva naša sta se pravkar odpravila k njej … Zanima me, če morda lahko izpostavite še koga od vaših znancev, od njenih sošolcev, sosedov … Mogoče kakšna njena skrita simpatija ali pa kakšen fant, ki ji ni bil všeč, pa je vseeno hodil za njo. Karkoli, kar vam je vzbudilo pozornost ali se vam je v zadnjem času zdelo nenavadno. Potrebujemo čim več podatkov. Ste imeli v družini kakšne konflikte, ki bi lahko bili vzrok, da bi pobegnila od doma?«

»Ne,« je odkimal oče, »nikoli se nismo kregali, mislim, da smo običajna družina.«

»Včasih sva se sporekli,« ga je dopolnila mama, »saj veste, kakšne so pubertetnice, ampak nikoli tako, da bi zaradi tega hotela pobegniti od doma. Vsaj mislim, da ni bilo …« mama ni končala stavka. Zadnja misel je obvisela v zraku. Pogledala je očeta. Oče ji je pritrjujoče prikimal.

»Če se spomnite česarkoli …« je zelo pomirjujoče nadaljeval starejši kriminalist.

»Pred nekaj časa …« je tiho rekla mama.

»Kdaj točno?« je takoj vprašal kriminalist.

»Pred štirimi meseci. Ne, bilo je pred novim letom … Takrat sem slišala, čisto

slučajno, ko sem šla mimo njene sobe …«

»Ja?!« je z zanimanjem povzdignil glas kriminalist.

»Ajda je jokala, se mi zdi, Vesna pa jo je tolažila. Mislim, da sem slišala ime … Sošolca. Jernej, se mi zdi …« je mama zdaj še bolj zajokala.

Kriminalist je prikimal. »Ne skrbite. Po navadi se takšne zadeve srečno končajo. Mladostniki imajo svoje skrivnosti. Še vedno sem prepričan, da bo vsak trenutek skesano prišla domov. Mi pa bomo naredili vse, kar v tem trenutku lahko …«

»Nikoli se še ni kaj takšnega zgodilo,« je bil obupan oče.

»Prišla bo naša kolegica, ki bo vaša zveza z nami.«

»Rad bi bil zraven,« je bil odločen oče.

»Gospod državni sekretar, zaupajte nam. Prosim.«

Tanka reža svetlobe, ki je prodirala v prostor izpod vrat, je bila dovolj, da sem lahko vsaj malo zaslutila obrise prostora. Prostor je bil majhen, kot kakšna shramba. Žimnica, na kateri sem ležala, je bila na tleh ob steni nasproti vrat. Splazila sem se proti reži svetlobe in dotipala vrata. Stegnila sem se. Kljuka. Vrata so bila zaklenjena. S pestmi sem pobutala po vratih. Najprej rahlo, potem pa močneje. »Odprite!! Spustite me!! Lepo prosim! Odprite …!«

»Vesna … Ti si Ajdina najboljša prijateljica, je tako?«

»Edina,« je kriminalistu odgovorila Vesna.

»Noč je! Ura je pol enih, a ne morete pogovora opraviti jutri?« se je razburila Vesnina mama.

»Gospa, stvar je resna. Pomislite, kako bi vas skrbelo, če bi tako iznenada in neznano kam izginila vaša hčerka,« je bila precej ostra policistka, ki je stala zraven.

»Mama, pusti! Res je čudno, da ni Ajde,« je Vesna pogledala mamo.

»Če bi bil ata doma, se ne bi takole pogovarjali,« je Vesnina mama prekrižala roke.

»Vesna, je nadaljeval kriminalist, »zdaj nam moraš povedati vse. Čisto vse. Pomembno je. Prvih oseminštirideset ur je zelo pomembnih. Ima Ajda kakšnega fanta? Za Jerneja vemo, naši so že pri njem. Vse nam moraš povedati, Vesna!«

»Ja … Po TikToku se je pogovarjala z nekim Blažem. In to je bilo čudno. Ker je na dejt poslal svojega očeta.«

Policisti so se spogledali.

»Kdaj je bilo to? Pred kratkim?«

»Pred nekaj dnevi.«

»Si videla tega … Blaža?«

»Ja, luškan. Ajda je fotkala ekran.«

»Nam lahko o njem še kaj poveš?

Telefonska številka, njegov *niknejm*, karkoli.«

»Pa saj boste vse to našli pri operaterju. A še niste?! V filmih to takoj odkrijejo.«

»V filmih gre vse hitreje,« se je grenko nasmehnila policistka. »Zdaj pa nismo v filmu.«

»Ajda ga je po tistem, ko ga ni bilo na dejt, znogirala. Ni več *četala* z njim. Čeprav jo je klical. No!« je nenadoma vzkliknila Vesna, »njegovo številko imate pri operaterju! Tako je v teve serijah. A vam moram res vse povedat!«

Policisti so galantno preslišali Vesnino zafrkljivo opazko.

»Še kaj?!« je vprašal kriminalist.

»Neeeeeeeee …« je odkimala Vesna. »Sigurna sem bila, da bo doma povedala. Jaz sem ji predlagala, naj cajkane pokliče, mislim vas, policijo.«

»Si prepričana, da ni spet navezala stike … s tem fantom, Blažem?«

Vesna je skomignila z rameni. »V tisti ulici za šolo, v eni zakotni slaščičarni naj bi se dobila, pa je tipček poslal enega starca. In Ajda je pobegnila. To vem.«

»Veliko si nam pomagala, Vesna. Če se boš še karkoli spomnila, nas takoj pokliči. Tvoji mami bom dal številko,« je zaključil pogovor kriminalist.

Policisti so se začeli odpravljati.

»Lahko nekaj vprašam?« je nenadoma rekla Vesna.

»Izvoli!« je z narejeno prijaznostjo prikimala policistka. Videlo se je, da ji Vesna ni preveč simpatična.

»Če bi … na primer … če bi jaz izginila, a bi se zame tudi tako potrudili?«

Kriminalist je prikimal: »Za vsakega se potrdimo. Tudi zate bi se.«

»Pa čeprav moj ata ni državni sekretar na policiji?«

Pesti so me bolele, tako sem tolkla po tistih vratih. In kričala sem. Ne vem več, kako dolgo. V tisti temni luknji sem izgubila občutek za čas. Najbrž sem kričala kar nekaj časa. Bila sem skoraj brez glasu … ko so se nenadoma odprla vrata. Oči so me zapekle. Za trenutek me je zaslepila bela svetloba. Potem sem zagledala dve senci. Prepoznala sem glas starejšega možakarja. »Kaj se dereš, smrklja butasta!« Oči so se mi navadile na svetlobo. Zadaj je stal Blaž. Ni bil na vozičku. *Vse je bila laž, prevara, ugrabila sta me*, mi je nenadoma postalo jasno. Začela sem jokati. Telo me ni več ubogalo. Tresla sem se. Noge so mi odpovedale in sesedla sem se na tla. »Daj ji nekaj, da ne bo težila!« sem zaslišala Blažev glas. Zdaj je bil drugačen. Ni bil več prijazen. K meni se je sklonil starejši možakar, me zagrabil za glavo in mi k ustom pritisnil velik kozarec. »Pij, vse popij! Žejna si!« Ubogala sem. Strah me je bilo. Tako me je bilo strah, da sem se polulala. Začutila sem toplo mokroto … Pila sem. Teklo mi je po bradi. Nekaj grenkega je bilo. Pila sem … Pila sem … Vse sem morala popiti.

Potem se ne spomnim ničesar več.

Pripravila: Katja Stergar v sodelovanju z Bralno značko
Slikovno gradivo: Založba Miš, Mladinska knjiga

Davorka Štefanec:
Strašilka

Mladinska knjiga, 2022

»Hej!« je mrko dejal. »Bi si mogoče izmenjala telefonski? Da se lahko zmeniva?«

»Nimam telefona,« sem odrezala.

Odprtih ust se je zabuljil vame. »Kako to misliš, nimam telefona? Govorim o mobilniku!« je rekel.

Očitno je še bolj neumen, kot sem mislila.

»Nimam telefona pomeni, da nimam telefona. Tudi mobilnika ne.«

»Ampak kje pa živiš? Kako pa komuniciraš s svetom?« je še vedno nejeverno bolščal vame.

»Svoj dar govora uporabljam v živo,« sem pojasnila. »Pravkar komunicirava, če nisi opazil. Poleg tega nimam koga klicati in mene nihče ne kliče.«

»Ne verjamem.«

»Kakor hočeš.«

»Ampak kako se bova pa dogovarjala?«

»Zmenila se bova za kraj in uro in takrat bova oba tam,« sem nestrpno izstrelila.

»Kako ti bom pa sporočil, če slučajno kdaj ne bom utegnil?«

»Če ne boš utegnil, te ne bom učila. Potem boš pisal negativno in namesto da bi metal žogo skozi obroč, boš moral ponavljati matematiko. S kom drugim. Torej bo verjetno bolje, če boš *utegnil*.«

Knjiga je res fantastična, saj govori o ljubezni (Alba in Oliver), vendar pa se dogaja v fantazijskem svetu. Ljubezen zmaga, kljub težkim preskušnjam. Je napeta in te drži v napetosti in radovednosti. **Ocenim jo s 5.**

Loti Demšar

Alba Salix

Alba je gimnazijka, a hkrati tudi bodoča vladarica Podsveta. Zato ji je povsem vseeno, kako jo dojemajo sošolci. Prav nič se ne trudi, da bi se priključila katerikoli skupini, čeprav ji je povsem jasno, kateri so »kul« in kateri ne. Pravzaprav s svojo pojavo še namerno izziva tiste, ki mislijo, da morajo vsi slediti istim trendom – ohlapen in predolg plašč, navadne majice in kavbojke, neizrazite superge, prevelika torba, neurejeni lasje. A če si bodoča vladarica nekega sveta, ti je najbrž res lahko vseeno, kaj si mislijo o tebi navadni ljudje. Vzdevek Strašilka je lahko tudi kul.

Helen Harvey:
Emmy na potezi

Založba Miš, 2022

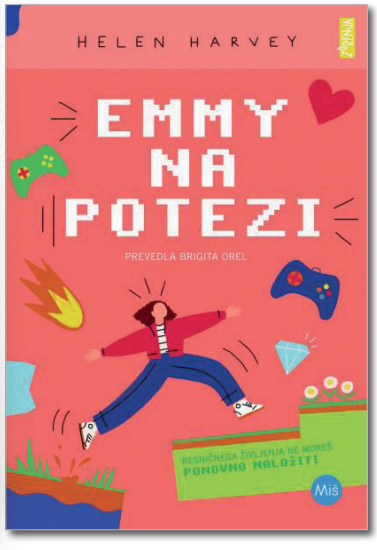

»Napiševa zgodbo?« zašepeta Jude.

Jude mi narekuje, kaj naj napišem, jaz pa tipkam tako hitro, kot zmorem. Včasih mi mora povedati, kako se kakšna beseda črkuje, vendar me to ne moti. Nisem kot Marcus. In včasih ga moram ustaviti, da ne pritisne tipke za brisanje, ker meni, da je zgodba zanič.

»Ni zanič,« mu rečem. Ne verjame mi, vendar odmaknem tipkovnico, tako da ne more vsega skupaj panično izbrisati, kot to počne pri običajnih urah angleščine.

Zelo napeta in vznemirljiva zgodba, ki se dogaja v fantazijskem svetu. **10 od 10**

Manca Florjančič

Emmy

Emmy je osnovnošolka, vladarica računalniške igre, ki jo igra bolje od mnogih. Na spletu jo kot Emmentine občudujejo, in ko igra, je res srečna. Podobno kot Alba tudi sama ve, da nikakor ne sodi med tiste, ki jih v šoli vsi občudujejo, a dokler se nova sošolka Vanesa ne začne spravljati nanjo, ji je vseeno. Ko pa Vanesa k zafrkavanju in nadlegovanju pritegne vse več punc, Emmy ni več lahko. Računalniške supermoči v resničnosti ne delujejo.

Albina naloga

Prebivalci Podsveta na naš svet pridejo le takrat, ko morajo tu poskrbeti za ravnotežje. Alba mora pred vrnitvijo in zasedbo prestola opraviti še zadnjo nalogo – rešiti Oliverja – najlepšega in najbolj priljubljenega fanta na šoli, ki pa z njo nima ničesar skupnega. Kakšna sreča, da mu matematika ne gre in da se mu Alba končno lahko približa, čeprav bi marsikdo izmed Oliverjeve skupine to rad preprečil.

Emmyjina naloga

Emmyjina naloga se zdi preprostejša, oba z Judom morata napisati zgodbo. A če se ti zatika pri črkovanju, če se vejice izgubljajo ali pa če z ničimer zapisanim nisi zadovoljen, potem je napisati karkoli težko. Pomaga, če te kdo spodbuja. Pomaga, če imaš prijatelja. Pomaga, če veš, da nisi sam. Po drugi strani pa ne pomaga, če ti nekdo vsak dan in to celo večkrat na dan reče, da smrdiš, si grd, reven, neumen, kaj šele, da te očka nima rad in se je zato odselil daleč proč.

Zanimiva, malce ljubezenska in fantazijska knjiga. Bila je tudi napeta in kar nisem je mogla odložiti iz rok. Knjiga mi je res zelo všeč in jo priporočam tudi ostalim bralcem Pila.

Lina Otrin

Prijateljstvo

Čeprav Emmy misli, da so spletni prijatelji vredni enako kot resnični prijatelji, vsi vemo, da ni tako. Šele ko si z nekom skupaj, zlasti v dvoje, lahko postaneš zares prijatelj. Na spletu pa se človek lahko mnogo bolj pretvarja. V resničnosti se ne moreš odklopiti, ko imaš slab dan ali pa ti nekaj ne gre. V resničnosti te takrat prijatelj lahko vidi jokati in te lahko objame. V resničnosti ni nič samo črno in nič samo belo in včasih imaš samo nekaj trenutkov, da sprejmeš pravo odločitev – če zamočiš, ni ponovitev. To je učna ura, ki jo je deležna tudi Alba – prvič v življenju mora sprejemati odločitve, ki niso lahke, odločitve, ki vplivajo na marsikoga. Tako Emmy kot Alba ugotovita, da s svojimi odločitvami lahko vplivata tudi na to, da ljudje postajajo boljši. Za prijatelja ljudje storimo marsikaj. In prav je tako. Kaj vse pa smo ljudje pripravljeni storiti za ljubezen? In kaj je zanjo pripravljena storiti vladarica?

Nagradno vprašanje

Pil podarja 3 izvode knjige Helen Harvey: *Emmy na potezi* založbe Miš. Odgovori na nagradno vprašanje in sodeluj v žrebanju!

KAKŠNO JE EMMYJINO IME NA SPLETU?

Odgovor pošlji **do 26. junija 2023 na PIL, 1536 Ljubljana**, ali na **pil@mkz.si**, s pripisom **Bralni grižljaj**. Odgovoriš lahko tudi na **www.pil.si**. Med prispelimi pravilnimi odgovori bomo **28. junija 2023** izžrebali 3 srečneže in jim podarili po eno knjigo. Več o varstvu osebnih podatkov in pravilih nagradnih iger na **strani 5**.

Knjižna lestvica

Glasuj za knjigo, ki ti je najbolj všeč.

Glasuješ lahko na Pilovi spletni strani **WWW.PIL.SI** ali po e-pošti **PIL@MKZ.SI** in seveda po klasični pošti **PIL, 1536, LJUBLJANA**.

Predlagaš lahko tudi knjigo, ki je še ni na lestvici.

1. **JK Rowling:** Harry Potter 7: Svetinje smrti
2. **Nejka Omahen Šikonja:** Vihar v meni
3. **Rick Riordan:** Junaki Olimpa: Izgubljeni junak
4. **Enid Blyton:** Pet prijateljev: Znova na Kirrinovem otoku
5. **Dara McAnulty:** Dnevnik mladega naravoslovca

Junijsko lestvico je postavilo vaše glasovanje.

Besedilo: Jolanda Bertole | **Fotografije:** Reuters

NOGOMET

Manchester City po zmagi nad Realom v polfinalu letošnje Lige prvakov

V nogometni Ligi prvakov je preostala le še ena tekma, odločitev, katera ekipa bo letos osvojila naslov. V finale sta se uvrstila Manchester City in Inter. Polfinalna obračuna sta postregla s finali pred finalom, branilec naslova Real je igral z Manchester Cityjem, videli pa smo še italijanski dvoboj, ki je bil tudi mestni derbi, saj obe ekipi, Inter in Milan, prihajata iz Milana.

Polfinale je bil ponovitev lanskega polfinala, ko je Real po drami na zaključku povratne tekme najprej izsilil podaljšek, si nato priigral pot v finale, na tekmi z Liverpoolom pa si je priigral štirinajsti naslov. Letos je bila zgodba drugačna. Na prvi tekmi v Madridu je bil rezultat neodločen 1 : 1, na povratni tekmi pa je Manchester City, ki doma v Ligi prvakov ni izgubil tekme že pet let, dal kar štiri gole, kar je bil najvišji poraz Reala v Ligi prvakov. City bo tako igral v svojem drugem finalu po letu 2021. V zadnjih treh sezonah je vsakokrat igral vsaj v polfinalu in mnogi so prepričani, da je prišel njihov čas. Gredo po svojo drugo evropsko lovoriko po pokalu pokalnih zmagovalcev leta 1970. Pep Guardiola je na eni od novinarskih konferenc dejal, da bodo enkrat igrali v finalu in ga enkrat tudi dobili. Morda bo to prav letos. Finale v Carigradu bo desetega junija. Gre za en večer, eno tekmo, večer navdiha. Inter, ki je s skupnim izidom 3 : 0 z dveh tekem izločil Milan, bo lovil svoj četrti naslov. Samir Handanović ni branil. Trener Reala Carlo Ancelotti je postal med trenerji rekorder po številu tekem v Ligi prvakov, vodil jih je 191, kar je ena več od Alexa Fergusona. Haaland, Rodrigo in Silva pa so nogometaši, ki so izstopali.

KOLESARSTVO

Primož Roglič na Giru

Teden dni pred koncem kolesarske dirke po Italiji, ko nastaja ta številka Pila, je Primož Roglič v dobrem položaju, držal je drugo in tretje mesto in vse je bilo še odprto. So pa imeli kolesarji veliko smole z vremenom, kar nekaj etap je krojilo deževno vreme pa tudi sneg, tako da so morali etape tudi krajšati. Bili so tudi padci. Pozitivni covid test pa je od naslova oddaljil enega glavnih favoritov Belgijca Evenepoela. Enaindvajset etap je bilo dolgih nekaj manj kot 3448 kilometrov, cilj tritedenske dirke pa bo konec maja v Rimu. Leta 2019 je bil Roglič tretji.

Tadej Pogačar po poškodbi že prilagojeno trenira in računa na nastop na dirki po Franciji, ki se začne prvega julija.

HOKEJ

Slovenska hokejska reprezentanca je po šestih letih, sicer pa desetič, znova igrala na svetovnem prvenstvu elitne skupine, a ji v njej ni uspelo obstati. Kljub nekaj dobrim igram ji ni uspelo premagati nobenega tekmeca. Po porazu s Slovaki tudi zadnja tekma s Kazahstanom, na kateri so sicer trikrat vodili, pa jo na koncu vseeno izgubili, ni več mogla spremeniti odhoda slovenskih hokejistov iz elitne skupine in padca v nižji rang tekmovanja. Bilanca naših je sedem tekem, sedem porazov. Naslov prvakov branijo Finci.

Naši hokejisti v boju s Slovaki

KOŠARKA

Boj med Olympiakosom in Realom je bil neizprosen.

Košarkarji Reala iz Madrida so v svojem že dvajsetem finalu enajstič postali evropski klubski prvaki. Le ena točka je na koncu odločila v boju proti grškemu Olympiakosu v prid španske ekipe, izid je bil namreč 79 : 78. Odločilni koš je dal tri sekunde pred koncem Sergio Lluel. Leta 2015 in 2018 je Real zmagal tudi z Luko Dončićem v ekipi. Prav njegova neverjetna podaja na tekmi v gosteh z Indiano Pacers, ki jo je dobil Dallas, je bila izbrana za najlepšo v sezoni lige NBA. Dončića sta v akciji dva igralca nasprotnega moštva stisnila v kot, Luka pa je s podajo čez celotno širino igrišča podal soigralcu, ki je nato zadel trojko. V času končnice lige vodstvo razdeli številne nagrade rednega dela sezone, za najlepše zabijanje, blokado, asistenco … Luka je bil izbran tudi v prvo, idealno peterko, in to že četrtič. Številni njegovi individualni dosežki pa niso zadoščali za pot Dallasa v končnico. V glasovanju za MVP (najkoristnejšega igralca) je bil Luka osmi.

JUDO

Judoisti vrsto let osvajajo olimpijske medalje in odličja na svetovnih prvenstvih. Andreja Leški je dodala še petnajsto medaljo Slovenije s svetovnih prvenstev. V Dohi je osvojila srebrno medaljo.

Andreja Leški v finalnem boju

VESLANJE

Štiri slovenske posadke se bodo pomerile te dni na evropskem prvenstvu na Bledu. Največ možnosti za odličje pripisujejo Rajku Hrvatu, ki je zmagal na uvodni tekmi letošnjega svetovnega pokala v Zagrebu v konkurenci lahkih veslačev. Po sedmih letih je znova dobil tekmo tega ranga. Do polovice proge ni bil med najboljšimi, nato pa je, kot je povedal, prišel kot vlak od zadaj.

Po sedmih letih znova kolajna v veslanju po zaslugi Rajka Hrvata

RITMIČNA GIMNASTIKA

Jekaterina Vedenejeva, telovadka ritmične gimnastike, ki od leta 2018 tekmuje za Slovenijo, je po izredni lanski sezoni, ko je stala na stopničkah na vseh največjih tekmah, na svetovnem prvenstvu, na vseh tekmah svetovnega pokala, na svetovnih igrah, letos dodala še manjkajočo lovoriko. Na evropskem prvenstvu je v finalu s kiji osvojila bronasto medaljo. Vrhunec sezone bo avgusta svetovno prvenstvo v Valencii, kjer se bo borila za še en olimpijski nastop v Parizu leta 2024.

Vedenejeva v nastopu s kiji

Nagradno vprašanje

Katera dva kluba igrata v finalu letošnje nogometne Lige prvakov?

Odgovor pošlji do **27. 6. 2023** na **PIL, 1536 Ljubljana**, ali na **pil@mkz.si**, s pripisom **ŠPORT**. Odgovoriš lahko tudi na **WWW.PIL.SI**.

Med prispelimi pravilnimi odgovori bomo 28. 6. 2023 3 izžrebance nagradili.

Več o varstvu osebnih podatkov in pravilih nagradnih iger na strani 5.

Besedilo in fotografije: POP TV in Mercator

Patrik in Matic, zmagovalca Malega šefa

MALI ŠEF SLOVENIJE

Končala se je oddaja Mali šef Slovenije, kjer so v kuharskih spretnostih tekmovali vaši vrstniki. Zmagovalca 5. sezone sta postala Patrik in Matic iz OŠ Belokranjskega odreda Semič. Žirante sta prepričala z natančnostjo, dovršenimi okusi in organiziranostjo, svoji šoli pa sta mlada kuharja prikuhala nagrado v višini 10.000 evrov. Fanta sta se odločila, da bodo na šoli pridobljeno nagrado porabili za opremo učilnic in postavitev kuhinje na prostem. Poglejmo, kaj sta povedala mlada kuharja.

Kaj sta pričakovala, ko sta se prijavila v oddajo Mali šef Slovenije?

Pričakovala sva, da se bova naučila novih kuharskih znanj in prinesla šoli čim več denarja. Pa tudi, da bo to zelo naporna izkušnja.

Kakšna je razlika, če kuhaš doma ali pred kamerami?

Kuhanje pred kamerami je zelo stresno in se nikakor ne more primerjati s kuhanjem doma. Še sploh na začetku se je zelo težko sprostiti, ko vate gleda kakih sedem kamer. Čez čas pa na to kar pozabiš, ker se začenjaš bolj koncentrirati na kuhanje, ki je iz oddaje v oddajo bolj zahtevno.

Je trema velika ovira?

Patrik: Zame niti ne, skušal sem se osredotočiti na kuhanje in s tem je trema minila. Ko kuham, namreč pozabim na vse okoli sebe, saj je to zame ena največjih sprostitev.
Matic: Imel sem kar tremo, kar je malo neverjetno, ker sem v šoli in doma zelo glasen in me je povsod veliko. Oddaja pa je bila zame čisto novo in neznano okolje in je tudi mene presenetilo, da sem potreboval kar nekaj časa, da sem se sprostil.

Koliko časa traja snemanje ene oddaje?

Snemanja so bila različno dolga, lahko rečeva, da je to res izkušnja za potrpežljive in vztrajne vrstnike.

Kaj najraje skuhata?

Matic: Jagnječjo pečenko na ražnju, ki se peče cela, obvezno z dodatkom rožmarina, zraven pa krompir v kosih.
Patrik: Piščanca na ražnju s

krompirjem, pečenim v žerjavici, in kruhki, ki se pečejo na žerjavici, medtem ko nanje kapljajo sokovi piščanca.

Kaj pa je bila najbolj nenavadna jed, ki sta jo do zdaj pripravila?

Oba: Ocvrta okra kot priloga najinega burgerja in finalna predjed, ko sva prvič pokusila surovo ribo.

Patrik: Na morju sem jedel tudi kuhane morske polže, ki jih izbezaš s šivanko.

Kje dobivata ideje za nove recepte?

V različnih kuharskih oddajah in tekmovanjih ter na spletnih kuharskih portalih. Vedno znova se marsikaj naučimo tudi od starejših in izkušenih kuharic in kuharjev v domačem okolju.

Kakšni so vtisi zdaj, ko je oddaja končana in sta zmagovalca?

Zelo sva navdušena in ponosna, da nama je uspelo zmagati. Nama je pa tudi žal, da se je vse skupaj tako hitro končalo, saj smo se tekmovalci med seboj zelo povezali in postali prijatelji. Pa tudi lepo in v čast se nama je bilo družiti s sodniki, od katerih sva se zelo veliko naučila.

Kakšni so odzivi sošolcev?

Zdaj sva postala kar popularna, velikokrat nama kdo kar mimogrede reče mala šefa. Na šoli so nama takoj naslednji dan pripravili sprejem, na katerem je sodelovala cela šola. Sošolci pa so spekli tudi odlično torto.

Kako boste na šoli porabili osvojeni denar?

Pri šoli bomo postavili učilnico na prostem, v kateri bo tudi gospodinjski kotiček z žarom in učni vrt. To bo prostor za učenje, druženje in izmenjevanje izkušenj vseh generacij in lokalnega okolja.

Bosta v šoli zdaj tudi kaj skuhala, ko sta si prislužila ta laskavi naslov?

Se dogovarjamo, vsekakor nas vsi na šoli sprašujejo o tem. Če bo le možno, se bova v tej smeri potrudila. Dobila sva že nekaj ponudb za kuhanje izven šole.

In kaj bo to?

Zagotovo burgerji, ki si jih vsi želijo pokusiti!

Kaj bi ob vajini zmagi sporočila tistim vrstnikom, ki radi kuhajo?

Če je kuhanje za vas sprostitev in veselje, vam priporočava, da se tudi sami prijavite na Malega šefa Slovenije! Prepričana sva, da bo to za vsakega od vas prav posebna in lepa izkušnja.

Kje se vidita v prihodnosti?

Matic: V kmetijstvu. Že sedaj imam 35 ovac, za katere v veliki meri skrbim sam. Imam že nove načrte, in sicer – začel bom izdelovati ovčji sir. V prihodnosti si želim pridobiti tudi certifikat zanj in odpreti trgovino z domačimi kulinaričnimi proizvodi.

Patrik: Postati želim profesionalni kuhar, veseli pa me toliko kulinaričnih področij, da se bom o tem odločal, ko bo čas za to. Vsekakor z lokalnimi sestavinami in s svojo lastno restavracijo.

Mercator

Besedilo: Aleš Nosan | **Fotografije:** Wikipedia, Shutterstock

Teroristični napad 9/11

Dragi pilovci, avtor vaše rubrike se seveda spominja tega dne. Običajno zgodnje popoldne, počitek na kavču po službi, branje časopisa Delo - priljubljen ritual, ki sem ga ohranil do danes - mama je v spodnji sobi na televiziji gledala svoje nadaljevanke. Verjetno je vmes še malo srfala - kot bi lahko rekli - po različnih kanalih in tako je na prvem programu slučajno odprla neposreden prenos iz New Yorka. Težko verjeten dogodek je tekel na ekranu. Velikanski stolpnici Svetovnega trgovinskega centra (WTC - World Trade Center) na konici Manhattna sta goreli v ogromni dimni zavesi. Bil je 11. september 2001, prvo leto novega tisočletja. Ta datum se je zapisal v zgodovino s tako silo, da se ga je prijela uradna zgodovinska oznaka 9/11 - torej *september eleven*.

Kaj se je uradno zgodilo?

Glede na poročilo uradne komisije, ki je preiskovala dogodek, je tega dne 19 ljudi, povezanih s teroristično skupino Al Kaida, ugrabilo štiri ameriška potniška letala. Dve sta se zaleteli v omenjeni stolpnici v razmaku sedemnajstih minut. Oba stolpa je zajel požar. Južni stolp se je porušil manj kot uro po tem, ko je bil zadet, pol ure za tem je padel še severni stolp. Ruševine podirajočih se stolpnic so hudo poškodovale ali uničile več stavb v bližnji okolici. Kompleks WTC je bil sestavljen iz sedmih stavb, poleg obeh dvojčkov se je podrl še 47-nadstropni nebotičnik, ki je stal čez cesto. Na srečo so njegov padec predvideli in zgradbo uspešno popolnoma evakuirali.

Eksplozija je odjeknila v južnem stolpu Svetovnega trgovinskega centra, medtem ko se je iz severnega stolpa vil dim.

Tretje ugrabljeno letalo je zadelo del stavbe obrambnega ministrstva Pentagon v bližini prestolnice Washington. Četrto letalo, domnevno namenjeno proti stavbi Kongresa v Washingtonu, je strmoglavilo v bližini Pittsburgha. O tem zadnjem letalu so Američani posneli film, v katerem prikazujejo, da je padlo zaradi spopada pogumnih potnikov z ugrabitelji. Seveda obstaja teorija zarote, po kateri naj bi ameriška vojska sama sestrelila četrto letalo. Zanimivo pri tem je, da se ta nedokazana teorija od vseh sliši najbolj verjetno.

Osama bin Laden

Američani so dogodek označili za največji teroristični napad v zgodovini in največji napad na ZDA na njihovem ozemlju. Umrlo je več kot tri tisoč ljudi – 265 na letalih, 2595 v WTC-ju (tudi 343 gasilcev in 60 policistov) ter 125 vojakov v Pentagonu. Uničenih ali poškodovanih je bilo 25 stavb.

Osama bin Laden

Glavni osumljenec je postal vodja Al Kaide Osama bin Laden, ki je sicer na televizijski postaji Al-Jezeera (šlo je pravzaprav za glas, ki se je izdajal za bin Ladna) najprej zanikal krivdo, ameriška vojska pa je kasneje v Afganistanu našla posnetek, v katerem je videti, da priznava, da je napade načrtoval. Američani so več let iskali in lovili bin Ladna, ta lov se je na koncu končal z uspešno likvidacijo vodilnega terorista. O tem morda kaj več kdaj drugič.

Vzroki za zrušitev obeh stolpov

Prvo letalo je zadelo prvi stolp med 93. in 99. nadstropjem, drugo drugi stolp med 77. in 85. nadstropjem. Hitrost letal naj bi bila skoraj 900 kilometrov na uro. Poleg trganja nosilnih stebrov na obodu in povzročitve drugih strukturnih poškodb so v stolpnicah nastale številne eksplozije zaradi vžiga 38.000 litrov goriva za reaktivne motorje. To gorivo je zaradi lahke konstrukcije stavb in njihove votle strukture prodrlo daleč v notranjost in povzročilo velike požare v širokem območju nadstropij. Nekateri menijo, da bi bila usoda stolpov drugačna, če bi bila grajena kot težki, tradicionalni stavbi.

Požari so bili tako vroči, da so oslabili podporne strope in povzročili, da so se tla upognila in se povesila od roba stolpov proti notranjosti. Podpore ni bilo več, gorivo je steklo navzdol po dveh jaških za dvigala, zato sta se stavbi sesedli v nižja nadstropja. V južnem stolpu so se rešili samo štirje ljudje iz nadstropij nad mestom trka, v severnem stolpu to ni uspelo nikomur.

Ameriška invazija na Irak

O 11. septembru je bilo posnetih veliko filmov.

Debel sloj pepela je pokrival New York še več dni.

Teorije zarote

Od opisanih dogodkov mineva 22 let in v teh letih so se pojavila – značilno za Američane – številna nedokazana ugibanja o 9/11. To so tako imenovane teorije zarote. Poglejmo nekatere:

1. Američani so sami pripravili napad, da bi imeli izgovor za vojno proti terorizmu. Ne bo odveč, če pri tem spomnimo na največji posel na svetu – oboroževalno industrijo.
2. Možnost povečanja nadzora nad ljudmi.
3. Možnost omejevanja človekovih pravic in svobode.
4. Prisotnost eksploziva v stavbah, ki se sicer ne bi podrle tako hitro.
5. Piloti ugrabljenih letal naj ne bi bili sposobni leteti na tako velikih letalih.
6. ZDA naj bi vedele za napad že prej, vendar se niso odzvale in ga preprečile.
7. V napad naj bi bili vpleteni pomembni ljudje na političnih položajih v ZDA.
8. Napad naj bi v bistvu pripravila tajna služba Izraela, ki je zaveznik ZDA, in okrivila muslimane.
9. Letala naj bi bila vodena na daljavo.

Posledice napada

Bilo je veliko posledic – ogromno nedolžnih žrtev, umrli so številni junaški policisti in gasilci, vrednost delnic je padla, sledil je napad ZDA na Afganistan in Irak, stroški čiščenja so bili več sto milijonov dolarjev. Velik kup ruševin je gorel še tri mesece, odporen proti vsem načinom gašenja. Leta 2013 je bila dokončana nova zgradba na točki 0, kot so Američani poimenovali prizorišče napada. Velikanski kupi prahu so pokrivali New York več dni. 18. septembra je bila izdana uradna izjava, da je mesto »varno za dihanje«. Povečanje dihalnih obolenj med prebivalci je zanesljivo posledica zmanjšane kakovosti zraka.

O teh teorijah so napisane številne knjige in posneto veliko filmov, mnogi Američani teorijam zarote verjamejo, res pa je (samo za primer), da mnogi Američani verjamejo tudi to, da je Zemlja ravna plošča. Predlagam, da si mnenje o tem ustvarite sami.

Teta Justi

Ilustracija: Zvonko Čoh

Res sem bila prepričana, da se nam po prejšnjem uvodu, v katerem sem oštela vse tiste, ki se jim zdi besedno ali celo fizično izživljanje nad vrstniki herojsko početje, s to temo ne bo treba več ukvarjati. Prosila sem vas, naj vendarle poiščete v sebi kanček razumevanja in sočutja do mladostnikov, ki vas obdajajo, s katerimi si v šoli in na dvorišču delite dobro in slabo. Naj presežete egoizem in začnete misliti tudi na druge. A se moram še enkrat vrniti k temu problemu, ki je čedalje bolj neobvladljiv. Saj veste, kaj mislim – Beograd. Nič ne pomaga, da zapiramo oči in si zatiskamo ušesa, da se obnašamo, kot da je to nekje daleč in samo del nekega filma na TV, kajti zgodilo se je zares in to čisto blizu. Osem vaših vrstnikov, osem mladih življenj je izginilo v minuti, za njimi pa je ostala bolečina, ki je ni mogoče pozdraviti. Osem mladostnikov, ki bi bili lahko vaši sošolci, bratje, sestre, prijatelji ... Ne bom se spuščala v ugibanja, kaj je pripeljalo do tragedije, vem pa, da bi marsikatera mladostniška zgodba imela srečen konec, če bi vi med seboj, potem pa še učitelji in starši pravočasno in zares prisluhnili mladostniškim težavam svojih vrstnikov, če bi se vedno in povsod uprli zasmehovanju in poniževanju drugačnih, bolj zadržanih, negotovih, prestrašenih in socialno bolj ogroženih sošolcev, znancev, sosedov, če bi jim ponudili razumevanje in roko pomoči. Samo to vas prosim in nič več. Beseda staršem: »Ne slepite se, otroci so naša zrcalna podoba. Globoko in resno se zamislite nad tem.« Že slišim užaljene in besne odrasle, češ, kaj čveka stara tetka, kaj ona ve, kaj se vmešava, utišajte jo, s palico po tazadnji jo je treba ... To je samo dokaz, kako prav sem imela. A kljub zgoraj izrečenim grenkim besedam uživajte na počitnicah!

Justi

Živjo, teta Justi

Ti si res dabest tetka ... Imam nekaj vprašanj in upam, da mi boš lahko pomagala ... 1. Zadnjih 5 mesecev sem res v slabem stanju ... Vsega imam dovolj in občutek imam, da me noben ne mara. Januarja sem se začela selfharmat (rezat). Napredujem, saj se nisem že 14 dni, ampak imam veliko željo po tem, da bi se še enkrat. Ne vem, kaj naj naredim ... Povedala sem svoji mami, ki mi je malo pomagala, poklicala sem tudi Tom telefon in dobila res slabo izkušnjo – rekli so, da me ne razumejo in me prekinili ... V razredu me noben ne mara, oddaljila sem se od vseh in nimam prijateljev. V šoli me tudi zmerjajo. 2. Velikokrat sem pomislila, da bi si končala življenje ... Mogoče si ga bom res! 3. Oprosti, če sem ti zamorila življenje.

I hate my self, 13 let

Ljuba trinajstletnica!

Najprej – jaz te maram, mama te mara, pa še komu olepšaš dan, ko te sreča, a ti tega ne opaziš. Če imaš ti takšen občutek, mislim na osamljenost, nerazumevanje in oddaljenost od drugih, to še ne pomeni, da si nekakšen grdi raček in da te res živ krst ne opazi. Pravzaprav doživljaš tako imenovana življenjska nihanja, vzpone in padce, sončna in siva obdobja v počutju in občutkih. Nič novega in nič posebnega. Ne vprašaj me, skozi koliko takšnih obdobij sem v mladosti šla tudi sama, ker ne vem števila. Pa tudi pozneje se dogaja podobno, samo da se starejši nekoliko lažje spopadamo s sivimi dnevi. Vemo, da je to začasno in da bo čez čas bolje, drugačno, svetlejše. Predvsem pa je jasno kot na dlani, da je čas brez nekega pravega prijatelja in svetle točke na obzorju zgolj prehodno obdobje, ki se bo hipoma spremenilo, ko boš malo bolj optimistično zrla v svet in ko bo mimo prikorakala sorodna duša, ženska, moška, vseeno, s katero boš spletla tanko, a trdno mrežo prijateljstva. Mogoče ne že jutri, pojutrišnjem, a prav dolgo ne bo treba čakati. Malce potrpljenja, prosim. Ta čas pa izkoristi za razmislek, kaj te moti pri drugih, kje in kaj so tiste točke, kjer se ne razumete in ne ujamete. Nič ne rečem, morda trenutno niti nimaš okrog sebe takšnih vrstnikov, ki bi te pritegnili in s katerimi bi bila na isti valovni dolžini, s katerimi bi se, kot pravite – štekala. Tudi to se dogaja. Poštar Geza pravi, da je bil kar nekaj časa po prihodu v srednjo šolo v Ljubljani osamljen kot palma v oazi sredi puščave.

»Jaz sem bil njim čuden pobič iz prekmurske vasi, ki je tudi govoril njim nerazumljivo prekmurščino, meni pa so bili čudni mestni škrici, ki so na skrivaj kadili v lopi zadaj za šolo! Potem pa so me čez čas nekateri med njimi, pa ne iz mojega razreda, sprejeli in tudi jaz njih in smo še danes dobri prijatelji. Pa sem po enem mesecu šolanja mislil, da bom šel kar med puščavnike.« Tisto, kar pa je najpomembneje, je dejal Geza, in s čimer se stoodstotno strinjam, je pogovor. Imel je starejšega bratranca in zelo dobrega profesorja, umnega in razumevajočega človeka, ki sta ga vedno poslušala in ga spodbujala, da si težave, negotovost in slabe trenutke najprej razloži, poišče vzroke zanje in jih potem korak za korakom rešuje. In to velja tudi za vse vas, ki se spopadate s takšnimi obdobji. Praviš, da je pogovor z mamo vendarle malo pomagal, tukaj je zdaj pogovor z menoj, ki ga lahko kdaj drugič nadaljujeva. Ne obupaj nad Tomom. Mogoče je prišlo do manjšega nesporazuma, zato po-

Teti Justi lahko pišete na naslov:
TETA JUSTI PIL,
1536 Ljubljana
pil@mkz.si,
www.pil.si

skusi znova, pripravi se, napiši si osnovne točke, da bo potem tvoja misel bolj jasna, pogovor pa bolj tekoč in s tem učinkovit. V šoli se pogovori s priljubljeno učiteljico ali s svetovalko. Samo ne tišči in ne melji težav v sebi. Več glav več ve. In, predvsem, ne kaznuj se oziroma ne poškoduj sebe zato, ker so svet in ljudje okrog tebe včasih sivi, včasih čudni, včasih neprijetni ... S tem, saj sama veš, nič ne rešimo. Sploh pa, ali se tudi tebi ne bi zdelo čudno in malce neumestno, če bi se jaz nedavno samokaznovala, ker me je možak na prepolnem mestnem avtobusu nahrulil »kam rineš, stara baba«, čeprav sem ga zelo prijazno prosila za malo prostora, ker bi morala kmalu izstopiti. Bilo mi je sila neprijetno zaradi njegove grobosti in nevljudnosti, potem pa sem si rekla, Justi, pa saj bi bilo noro, da obtožuješ sebe in o sebi misliš slabo, zato ker so drugi neprijazni in nekulturni. Nekaj podobnega velja zate. Čemu bi ti gojila slabo samopodobo, če pa so drugi nesramni, napihnjeni, zajedljivi? V resnici so oni slabi in za to svojo agresivnostjo skrivajo svoje slabosti in strahove. Pravzaprav boš med njimi sploh težko našla prijatelje. A ti pridejo, malce potrpljenja. Nekje drugje, v neki drugi družbi. Bolje biti brez prijatelja kot imeti »prijatelje« iz takšnega nabora, ki ti je zdaj na voljo. Ti bodi samo optimistična, odprta, nasmejana, samozavestna. Za vse to imaš dovolj razlogov, malce pobrskaj po svoji duši in srcu. Tam so! Verjemi mi.

Ej, teta Justi,

saj itak že veš, da si the best tetka! No, zdaj pa preidimo k stvari. Pač je meni všeč en fant, dajmo mu ime L. No, on je do mene ful prijazen, pa zlo sva dobra prijatelja. No, meni se zdi, da mu nem nikoli všeč, ker nisem ravno najbolj suha, včasih pa sem žalostna, ker sem taka. Vesela bi bila tvojega odgovora! Upam, da bo moje pismo v Pilu. Hvala ti že vnaprej, če boš imela čas odgovoriti.

BTS_fangirl, 11 let

Čavči, BTS fangirl!

Čas za odgovor se že najde. Čas ni problem, čeprav mi upokojenci radi rečemo: »Lahko vam zaposlenim, ko končate službo, ste prosti, mi upokojenci pa nikoli nimamo časa, tudi dopusta, praznikov in vikendov nimamo, tako kot jih imate zaposleni.« Seveda se hecam, ampak je res, da mnogi moji vrstniki, ko jih srečam, vedno nekam hitijo in nimajo časa za kavico. Tisto, česar pa nimam, pa je čudežna steklena krogla, ki spretnim vedeževalkam odgovori na vsa vprašanja. No, ja, to drži, a s kar nekaj domišljije in verovanjem v pravljice lahko poskusim najti točen in seveda tebi všečen odgovor, z gledanjem v kavno usedlino, s polaganjem kart, metanjem riža po mizi in kombiniranjem horoskopskega znaka s položajem zvezd, planetov, lune in sonca pa si ne bi upala z gotovostjo prerokovati izida te zgodbe. Ne bom tvegala, saj mi boš čez čas morda pisala: »Justi, brcnila si v temo, nimaš pojma, vse je drugače, kot si rekla,« in tako naprej in nazaj. Lahko pa poskušam iz tega, kar si mi napisala, in iz nekaj lastnih življenjskih izkušenj sestaviti scenosled za enega možnih razpletov. Veliko, kaj veliko, zelo veliko pomeni, da je L zelo prijazen do tebe. Verjemi mi, da fantov, prijaznih do deklet v starostni kategoriji, kamor vidva sodita, res ni veliko. Mladci na pragu najstništva, torej tudi pubertete, so pogosto malo negotovi, malo sitni, včasih zjutraj jezni nase, popoldne na vse okrog sebe, ker pa jim deklice vendarle postajajo všeč, njim pa niti v sanjah ni

Dragi pilovci! Pa sem našla še eno umetnijo iz otroštva! Mala slikarka Justi se je narisala, ko se je cmerala zaradi maminega karanja! Le poglejte, kako hudo je bilo nekoč majhni tetki Justi!

jasno, zakaj, znajo biti do njih ali neprijazni ali pa se jih izogibajo. Tvoj L očitno ni takšen in očitno mu kar nekaj pomeniš. Koliko je v tem prijateljstva in koliko še drugih čustev, je z mojega balkona, s katerega že tri dni opazujem majski dež, težko ugotoviti. Tako kot lahko bolj ugibam, kot z gotovostjo ugotovim, kaj to pomeni, da nisi ravno najbolj suha. Denimo, jaz zase menim, da nisem ravno debela, Geza pravi, da sem pravšnja, moja sestra, tista iz Amerike, mi svetuje, naj shujšam kakšen kilogram, moji sorodniki iz okolice Žalca pa, ko pridem na obisk, takoj skočijo in mi ponujajo dobrote, češ, Justi, daj kaj pojej, saj te nič ni. No, vidiš, kako subjektivno je to. Vsake oči imajo svojega malarja. In tudi oči tvojega L imajo svojega, ne vemo pa, kako te je »namalal«, tako da bi jaz vseeno malo počakala s prehitrimi zaključki v slogu, sigurno mu nisem všeč, ker sem takšna ali drugačna. Da so v teh vajinih letih fantje prijazni in zelo prijateljski, ni ravno pogost pojav, da pa so še pripravljeni obelodaniti svoja čustva, denimo ljubezenska, pa je že skoraj mali čudež. Zato moraš biti potrpežljiva. Z neučakanostjo ne boš veliko dosegla. Naj gredo stvari korak za korakom, naj sledijo svojemu toku, ti pa ohranjaj vajino prijateljstvo, redno ga zalivaj s prijaznostjo, dobro voljo, nasmehom, tako kot redko eksotično rastlino, kakšen dreveščk pa bo iz tega zrasel, bomo pa še videli. Sicer je življenje polno presenečenj in nenavadnih zasukov, zato pa je tako zanimivo. To pravim zato, ker ne bi bilo nič nenavadnega, če bi srečala in spoznala nekoga, ki bi ti bil še bolj všeč od L. Namreč, ni nobenega razloga, da bi že zdaj razmišljala o nekem črnem scenariju, v katerem bi bilo L-u najljubše, da ostaneta zgolj zelo dobra prijatelja. Verjemi mi, da je bolje imeti dobrega prijatelja, res jih ni veliko, kot pa slabega fanta. Tisoč drobnih načinov je, da mu pokažeš svojo naklonjenost in za zdaj skrita čustva, njemu pa je treba dati čas, da iz njih razbere pravi pomen. Ne nazadnje, imaš na voljo tudi vrsto možnosti in prikritih načinov, da izbrskaš, ali ga res kaj moti na tvoji zunanjosti. Povsem navaden klepet, vsakodnevno sproščeno čebljanje o tem in onem lahko marsikaj razkrije, samo pozorna moraš biti. In ne bodi že vnaprej razočarana, če vse skupaj ostane pri prijateljstvu. Danes se ti to morda zdi premalo, a verjemi mi, včasih je to neprecenljiva dobrina. Vprašaj tiste, ki te sreče, mislim na res dobro prijateljstvo, nimajo.

OJLA, najboljša tetka,

en problem mam. Pač rodila sem se v Južni Koreji in se v Slovenijo preselila, ko sem bla stara 4 leta. V šoli so me vsi zafrkaval zaradi moje narodnosti in imena. In to mi je šlo zelo na živce. Nisem imela prijateljev. To se je dogajalo do 6 razreda (zdej sem 8). Postal je popularen k-pop in kar naenkrat so vse punce želele postati moje BFF. Želijo, da jih naučim korejsko, želijo izgledati kot jaz (zaradi »kitajčkastih oči«). To me ne bi motilo, če se ne bi v preteklosti zafrkavale iz mene. Klicale so me Kitajček in vedno so oponašale tisto foro, zakaj imajo Kitajci takšne oči – zaradi riža. Pa sploh nisem Kitajka.
To mi gre zelo na živce. Prosim, odgovori mi. Hvala!

Korean girl, 13 let

Ojla, Korean girl!

Torej, kaj je nauk tvoje zgodbe? Pravzaprav imamo vsaj dve sporočili. Na koncu se je izkazalo, da niti ni tako grozno, če imaš malo bolj poševne oči. Nekaj grenkih izkušenj je bilo treba pogoltniti, kakšno neprespano noč prestati, precej potrpljenja zbrati, da bi na koncu vendarle postala, če ne že slavna, pa vsaj popularna. O, še kako dobro te razumem, kako težko in neprijetno ti je bilo, ko si bila predmet zafrkavanja in posmeha. Tudi sama sem to dala skozi zaradi moje nekoliko divje narave in ognjeno rdečih kodrastih las. In tudi sama sem postala kar priljubljena, ko je razred po moji veliki zaslugi zmagal na šolskem turnirju v namiznem tenisu in šola zmagala na osnovnošolskem tekmovanju gledaliških skupin. Zablestela sem v vlogi Wendy v Petru Panu. Torej nikoli ni tako slabo, da ne bi bilo lahko še slabše, ali drugače, vedno je lahko boljše, samo potruditi se je treba in zbrati dovolj trme in potrpežljivosti. Nikoli ne obupaj. Priznam, da sem zelo vesela, da nisi več tarča zlobnih in neumestnih pripomb. Pa ne zgolj zaradi tebe, ampak tudi zaradi tvojih sošolcev, ki so te končno sprejeli medse kot enakopraven del razreda. Tvoja izkušnja je dobro sporočilo tudi drugim, ki imajo podobne težave in niso optimistični, da se bo kdaj ta odnos do njih spremenil. Kljub temu pa sem še vedno malo žalostna in zaskrbljena. Moti me, da se je moral pojaviti k-pop (korejska pop glasba za tiste, ki tega niste vedeli), še prej pa Gangman style, da si za sošolce postala zanimiva, da so nenadoma pozabili, da si bila še včeraj »kitajček« in so se norčevali iz tvojih rahlo poševnih oči. Nekaj je z nami hudo narobe, da morajo nekoliko drugačni narediti ali postati nekaj posebnega, da bi pozabili na njihovo drugačnost, posebnost in jih medse sprejeli kot enakopravne člane skupnosti. Zakaj se ob vseh znanjih, ki jih imamo, ob sredstvih neomejenega komuniciranja in potovanjih po svetu tujcev, tistih, ki so drugačni po barvi kože, jeziku, navadah, veri, mnogi še vedno bojijo in nanje gledajo kot vaščani izpod Alp, ko so pred stotimi leti prvič videli črnca. Še vedno nas je nerazumljivo strah drugačnosti in jo namesto z dobrohotnostjo, ker nas drugačnost bogati in življenje popestri, sprejemamo z odporom. Še huje. Pogosto nelagodja ne skrivamo zgolj za ignoranco, ampak se drugačnih po barvi ali jeziku ljudje lotevamo s posmehom in celo žalitvami. Tvoja zgodba ima vendarle pozitiven, dober preobrat in se lepo konča. Ampak na tej točki se tvoje delo šele začne. Moraš si prizadevati, da začnejo tvoji sošolci, znanci in prijatelji sprejemati temnopolte, rjave, invalide, istospolno usmerjene, tujce, skratka drugačne, takoj, brez zadržka, zgolj kot človeška bitja in jih presojati zgolj po njihovih dejanjih. Zberi okrog sebe nekaj podobno mislečih sošolcev, pojdite k razredničarki in predlagajte, da vsaj nekajkrat letno razredne ure namenite strpnosti in razumevanju med različnimi oziroma drugačnimi. Vsi si zaslužijo lepo otroštvo in mladost, lepo življenje, ne glede na to, od kod so in kaj so. Lep pozdrav, draga Korean girl.

So iz knjižnice izginile vse knjige za domače branje?

Poišči jih v mobilni aplikaciji Mladinska knjiga PLUS

PLUS

Z enim računom lahko na kar treh napravah berete in poslušate domača branja, mladinske romane, biografije in ostale žanre.

Poskenirajte QR-kodo in izkoristite
14-dnevni brezplačni preizkus.

Download on the App Store

GET IN ON Google Play

Mladinska knjiga

© Mladinska knjiga. Vse materialne avtorske pravice so last Mladinske knjige.

Odgovarja: **dr. Nina Prešeren**

Živijo!

Si najboljša zdravnica, ampak to verjetno že veš. Imam nekaj vprašanj. 1. Jaz imam brke, ampak sem punca. Pač, sej niso tako opazni kot pri fantih al pa kaj takega, sam opazni pa še vedno so. A mogoče veš, kako bi se tega znebila? Posvetovala sem se že z mamo in mi je nekaj predlagala, samo ni delovalo. 2. Rada bi shujšala, ampak ne s tekom ali kolesarjenjem, ker to res sovražim. A imaš mogoče kakšen nasvet ali pa vaje za to? Hvala, če bo moje pismo objavljeno v Pilu.

teenage_girl, 14 let

Živijo!

Z začetkom pubertete se tudi pri dekletih začnejo pojavljati dlake na mestih, kjer jih prej ni bilo (pazduhe, spolovilo), oz. postajajo na določenih mestih gostejše, temnejše (roke, noge). Do tega pride zaradi povečanega izločanja spolnih hormonov iz spolnih žlez (jajčnikov pri dekletih, testisov pri fantih). Če malce posplošim, jajčniki izločajo ženska spolna hormona estrogen in progesteron, testisi pa moške spolne hormone androgene (testosteron). Normalno je, da nekaj malega androgenov izločajo tudi jajčniki, a je ta delež zelo majhen. Pri določenih stanjih oz. boleznih začne žensko telo tvoriti več androgenov, kar vodi med drugim v pretirano poraščenost oz. bolj »moški tip poraščenosti« (dlake se začnejo pojavljati tudi na obrazu, trebuhu, prsih). Najpogostejše tako stanje je t. i. PCOS ali sindrom policističnih jajčnikov. Za PCOS so značilne številne ciste v jajčnikih (vidne z ultrazvokom; tako tudi potrdimo diagnozo) in povečano izločanje androgenov, kar vodi v neredne menstruacije, pretirano poraščenost oz. moški tip poraščenosti, nastajanje aken, povečano telesno težo, neplodnost itd. Vzroki za nastanek PCOS še niso povsem znani. Glede na pojavljanje PCOS v družinah gre verjetno za določeno dedno nagnjenost. Stanje dodatno sproža tudi debelost. Druga stanja, ki lahko povzročajo pretirano poraščenost, so določene bolezni nadledvične žleze, tumorji (izjemno redko), Cushingova bolezen ter uporaba določenih zdravil.

Dejstvo pa je, da je poraščenost nekoliko odvisna tudi od »geografskega izvora« oz. genetike – ženske mediteranskih, balkanskih, vzhodnoevropskih in srednjeazijskih korenin so normalno nekoliko bolj poraščene, brez nekega očitnega (bolezenskega) vzroka. Če imaš morda še kakšno od omenjenih težav (neredne, premočne ali prešibke menstruacije, čezmerno telesno težo, akne itd.), ti svetujem pregled pri ginekologu za izključevanje PCOS. Če pa so neželene dlake edini problem, imaš za njihovo odstranjevanje na voljo več možnosti: beljenje dlak (so še prisotne, a manj vidne), britje (močno odsvetujem – dlake bodo še trše in temnejše), depilacijske kreme (poceni, enostavno, včasih morda ne odstranijo vseh dlak) in voske (lahko je boleče, paziti je treba na morebitne opekline zaradi vročega voska), depilatorje, ki dlake pulijo (boleče), in ne nazadnje laserske depilatorje, ki z laserjem dlake uničijo. Zadnja opcija se mi zdi najbolj primerna, saj na dolgi rok prinaša najboljše rezultate, res pa je, da gre za najdražjo izmed metod (na voljo imaš domače« laserske depilatorje, ki niso ravno poceni, ter relativno drage obiske kozmetičnih salonov). Za izgubo telesne teže je najboljša kombinacija pravilne prehrane (več količinsko in kalorično manjših obrokov, ki pa morajo še vedno vsebovati vse hranilne snovi; zadnji obrok naj bo vsaj par ur pred spanjem) in telesne dejavnosti, ki pa mora biti taka, da se ob njej prepotiš in zadihaš (sprehajanje žal ni dovolj). Če sovražiš tek in kolesarjenje, imaš še vedno ogromno možnosti za telesno aktivnost: hoja v (strm) hrib, aerobika oz. druge vodene vadbe, plavanje ali rolanje (oboje seveda bolj intenzivno, hitreje), tenis ali skvoš, pozimi tek na smučeh, poleti veslanje ali supanje pa tudi fitnes (če so vaje raznolike in dovolj intenzivne ter vključujejo vse mišične skupine).

Zdravo,

si super zdravnica. Imam dve vprašanji: 1. Menstruacijo imam že najmanj 1 leto, pa še vedno ne vem, kdaj jo bom spet imela. Ali obstaja kakšen način, kako ugotovim, kdaj bom imela naslednjo menstruacijo? 2. To ime (menstruacija) je ful dolgo pa čudno, od kje izvira?

ED123, 13 let

Draga EDI123!

Menstruacije so v prvih letih lahko precej neredne. Pri nekaterih dekletih se približno uredijo že v letu ali dveh, pri drugih šele do konca pubertete ali šele kasneje (v tem primeru je sicer dobro opraviti določene preiskave, da se izključi morebitne hormonske motnje ali bolezni, kot so PCOS, endometrioza ...). Načinov, s katerimi bi lahko vplivali na urejenost oz. pojavljanje menstruacije (razen jemanja kontracepcijskih sredstev), žal nimamo. Nekatera dekleta oz. ženske lahko dobro čutijo, kdaj se menstruacija bliža – pojavijo se t. i. predmenstrualni simptomi (PMS): bolečina v spodnjem delu trebuha, napete, boleče dojke, pojačan vaginalni izcedek oz. »beli tok«, nihanje razpoloženja. Seveda nimajo vse ženske naštetih simptomov. Pri mnogih je tako prvi znak menstruacije krvavitev, kar zna biti tudi zelo moteče, zlasti če nas krvavitev ujame nepripravljene. Zato vsem dekletom v teh prvih letih svetujem, naj imajo higienske vložke ves čas s seboj v (šolski) torbi oz. omarici, odveč pa niso niti rezervne spodnjice in kakšne pajkice ali spodnji del trenirke za primer »nesreče«. Ime menstruacija izvira iz latinske besede »mensis«, kar pomeni mesec, ta beseda pa temelji na grški besedi »mene« (luna). Že davno so namreč opazili, da se krvavitve pri ženskah ciklično ponavljajo na približno 28 dni, kar sovpada z luninim ciklom (29,5 dneva).

Zdravo, Nina!

Pred skoraj 2 leti sem dobila očala. Imam veliko dioptrijo, prib. -3,75. Ali je možno dioptrijo pozdraviti brez operacije pri teh letih? Veliko mi bo pomenilo, če mi daš kak nasvet, predlog ... Čauu!

Carrot queen, 13 let

Ojla!

Miopija oz. kratkovidnost (slab vid na daleč) je precej pogost problem, danes zaradi (čezmerne) uporabe zaslonov (TV, računalnik, telefoni) verjetno še bolj kot včasih. Miopija (zlasti visoka) je lahko tudi dedna. V tem primeru se pogosto začne že v zgodnjih otroških letih in se do adolescence ves čas stopnjuje oz. veča; v odrasli dobi se lahko povsem ustavi ali pa tudi ne. Veliko ljudi postane kratkovidnih šele med puberteto ali že v adolescenci, tu imajo verjetno škodljivi vplivi okolja (uporaba zaslonov, pretirano branje, zlasti v slabih svetlobnih razmerah, napenjanje oči, slaba prehrana itd.) večjo vlogo.

Stopnjo slabovidnosti navajamo v enotah, ki jih imenujemo dioptrija (D), pred katero je pri miopiji še znak – (minus). Miopijo lahko korigiramo z uporabo očal ali leč, edini način za trajno oz. vsaj trajnejšo odpravo pa je operacija. Pri blažjih oblikah miopije (majhna dioptrija) svetujemo uporabo očal samo pri določenih opravilih (branju, gledanju televizije, vožnji avtomobila), pri večjih dioptrijah je treba očala ali leče nositi čim bolj dosledno (od tega je precej odvisno tudi, koliko oz. kako hitro bo bolezen napredovala). Operativne metode v grobem delimo na laserske operacije (z uporabo laserja tanjšajo roženico) in vstavitve znotrajočesnih leč. Prve so primerne za nižje stopnje dioptrije, kjer je roženica še dovolj debela, pri višjih dioptrijah in/ali tanjši roženici pa v oko raje vstavijo umetno lečo (vgradijo jo pred lastno lečo). Včasih jim uspe z operacijami kratkovidnost povsem odpraviti, včasih pa ostane nekaj rezidualne dioptrije. Pri otrocih se (vsaj nekje do pozne pubertete) večinoma priporoča uporaba očal. Kontaktne leče svetujemo šele, ko se dioptrija vsaj delno stabilizira in je človek dovolj zrel, saj njihova uporaba zahteva nekaj skrbi in doslednosti (pravilno vstavljanje in nega, redno menjavanje, higiena). Operativne tehnike za otroke/mladostnike večinoma niso primerne, saj se oko (in s tem dioptrija) še preveč spreminja. O operaciji je smiselno razmisliti šele po koncu adolescence, pa še takrat po temeljitem posvetu z oftalmologom. Žal ti za zdaj ne morem svetovati nič bolj »pametnega« kot to, da redno nosiš očala, paziš na zmerno uporabo zaslonov, bereš vedno le ob dobri svetlobi in ne predolgo in ješ raznoliko hrano z dovolj vitaminov in mineralov (za oči so najbolj pomembni vitamini A, C in E ter cink; seveda pa z njihovo uporabo tudi ne smemo pretiravati).

Zdravnici Nini lahko pišete na naslov:

IZ ORDINACIJE

PIL, 1536 Ljubljana

pil@mkz.si
www.pil.si

Besedilo: V. F. | **Fotografije:** Mango Teen, Stradivarius, H&M, New Yorker, Deichmann

Pred nami je ...

Stradivarius, kratka džins obleka **25,99 €**

Stradivarius, kratka obleka **25,99 €**

H&M, lanene kratke hlače **17,99 €**

Mango Teen, plisirano krilo s potiskom **25,99€**

Deichmann, sandali **17,99 €**

Poletje pomeni počitnice, počitnice pomenijo prosti čas in v prostem času smo lahko malo bolj drzno oblečeni in razigrani. Letos so poleg lanenih in bombažnih oblačil modne tudi pletene ali celo kvačkane hlače, obleke in kratke majice. Barve so pisane, čeprav se še vedno najbolj nosijo roza, vijolična, zelena in pastelni odtenki. No, tudi modra je in. Poleti so obvezna tudi sončna očala, in ker je vroče, razbremenimo noge zaprtih obuval. Še posebej modni so natikači.

H&M,
sončna očala
13,99 €
Stradivarius,
platnena obleka
z naramnicami
25,99 €
H&M,
pleten top
19,99 €
New Yorker,
natikači
5,99€
H&M,
kvačkane hlače
25,99 €
New Yorker,
natikači
9,99€
Stradivarius,
obleka
25,99 €

poletje

H&M,
sončna očala
12,99 €

H&M,
srajca
31,99 €

H&M,
jeans kratke hlače
25,99 €

Mango Teen,
bermuda hlače
25,99€

New Yorker,
superge
19,99€

Deichmann,
poletni čevlji

Drznost in razigranost velja tudi za fante, poleg običajnih poletnih majic z napisi ali brez njih so modne pisane srajce iz viskoze, lanu in bombaža. Kratke hlače so poleg platnenih lahko iz džinsa ali džersija, pisane ali z vojaškim vzorcem. Tudi za fante velja, da so v vročini najboljše obuvalo natikači. Če že res ne morete brez superg, poiščite platnene superge ali takšne iz bolj zračnega materiala.

H&M,
lanena srajca
34,99 €

H&M,
majica
13,99 €

Mango Teen,
majica s kratkimi rokavi
15,99€

New Yorker,
lanene poletne hlače
24,99 €

New Yorker,
natikači
14,99€

Pripravila: J. Z. | **Vir:** oskusno.si | **Ilustracija:** Matej de Cecco

Tokrat bomo ustvarjali z avokadom, ki je zdrav in okusen sadež, poln vlaknin, mineralov ter vitaminov. Tudi pri nas se je zelo uveljavil in lahko ga pripravimo na različne načine. Izbrali smo nekaj poletnih jedi, ki vam jih predstavljamo!

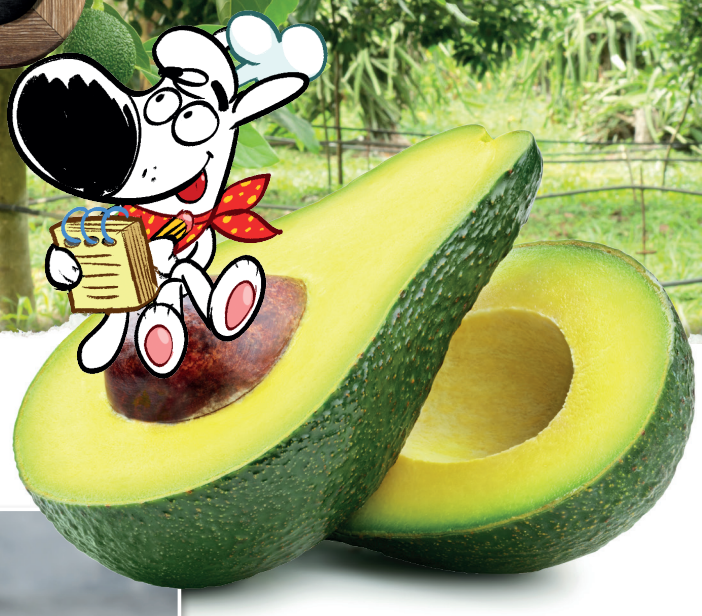

Smuti iz gozdnih sadežev in avokada

Okusen smuti je kot nalašč, da z njim začnemo dan. Vsebuje namreč veliko vlaknin, zaradi lanenih semen in medu pa spodbuja delovanje prebave.

Sestavine:

- **polovica** zrelega avokada
- **125 g** svežih ali zamrznjenih gozdnih sadežev
- **325 ml** mandljevega mleka
- **2 žlički** medu
- **1 žlica** mletih lanenih semen

Postopek

Avokadovo meso odstranimo iz lupine in ga narežemo na koščke, ki jih stresemo v električni mešalnik. Prilijemo mandljevo mleko ter dodamo med, lanena semena in gozdne sadeže. Sestavine mešamo tako dolgo, da dobimo gladek in gost napitek. Pripravimo si dva kozarca in ju do vrha napolnimo s pripravljenim napitkom. Najbolje je, da smuti takoj spijemo.

Omaka guacamole za tortilje

Okus avokada se prepleta z drugimi sestavinami. Ta omaka bo popestrila piknik, saj se odlično prilega jedem z žara in je tudi nepogrešljiv dodatek čipsa in tortilj.

Sestavine:

- **1** paradižnik
- **1** čebula
- **2** zrela avokada
- **1 ščepec** soli
- **1 ščepec** mletega belega popra
- **polovica** limone (sok)
- **3 žlice** kisle smetane
- **1** ščepec čilija

Postopek

Paradižnik temeljito operemo, odstranimo zeleni del in ga narežemo na drobne koščke. Čebulo olupimo in drobno nasekljamo. Avokado olupimo, razpolovimo in odstranimo koščico. Narežemo ga na manjše koščke. Vse sestavine z vilicami dobro pretlačimo ali zmešamo s paličnim mešalnikom. Po okusu solimo in popramo, dodamo limonin sok, kislo smetano in ščepec čilija ter vse skupaj dobro premešamo. Serviramo v manjšo skodelico in ponudimo kot prilogo.

Paradižniki s kremnim avokadovim nadevom

Povabili ste prijatelje, pa ne veste, s kakšnim prigrizkom bi jih lahko presenetili? Ponujamo vam zanimivo idejo! Češnjeve paradižnike nadevajte z okusnim nadevom, ki ga v hipu pripravite iz avokada, kremnega sirčka in zeliščnega pesta. Uspeh je zagotovljen!

Sestavine:

- **30 srednje velikih** češnjevih paradižnikov
- **polovica** zrelega avokada
- **100 g** kremnega sirčka
- **2 žici** pesta iz bazilike
- **1 žlička** limoninega soka
- **sol** in sveže mleti poper

Postopek

Češnjeve paradižnike umijemo in do suhega obrišemo s papirnatimi brisačkami. Z ostrim nožem jim na zgornjem delu odrežemo pokrovčke in z žličko izdolbemo semena. Pazimo, da ne poškodujemo lupine. Velik krožnik ali pladenj obložimo s papirnatimi brisačkami in po njem razporedimo izdolbene paradižnike (prerezana stran naj bo obrnjena navzdol). Pustimo, da se paradižniki odcejajo 30 minut. V kuhinjskem mešalniku v gladko kremo zmešamo na koščke narezan avokado, kremni sirček, pesto in limonin sok. Kremo pokusimo in po želji dodatno posolimo in popopramo. Pripravljeno kremo nadevamo v vrečko za krašenje. Uporabimo zvezdasti nastavek in v paradižnike nabrizgamo kremo ter jih razporedimo po velikem krožniku ali pladnju. Pripravljen prigrizek lahko takoj postrežemo ali pa ga shranimo v hladilnik in postrežemo, ko se dobro ohladi.

Pripravila: Flicka | **Slikovno gradivo:** Shutterstock

POVEŽI, DA BO PRAV!

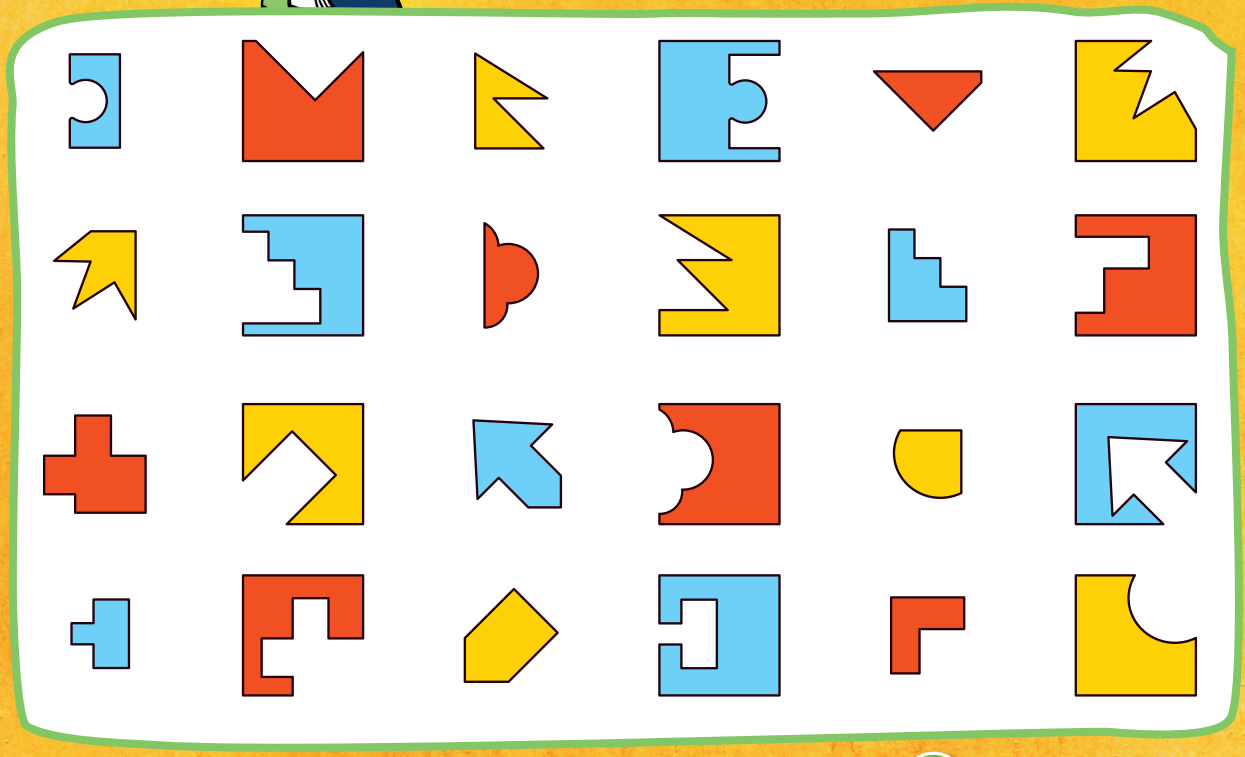

»Se pogovarjata dve mami. Pa ena reče: »Ej, a ni tako, da naj bi tvoj sin že opravil fakulteto za medicino?« Pa druga odgovori: »Uh, ne. Veš, se je odločil, da bo še eno leto ostal tam. Saj veš, do starejših zdravnikov imamo večje zaupanje ...«

Funny Girl, 13 let

REMI

»Koliko je to, Miha?« pokaže učiteljica na zapis na tabli 2 : 2. »Remi!« odgovori Miha.

DOVOLJ

Anžetova dobra stran je prehrana, slaba pa matematika. Učiteljica se trudi na vse načine, da bi mu razložila osnovne matematične operacije. »Anže, ko greš od doma, ti da mama dve žemlji, ko pa prideš v šolo, ti dam jaz še tri. Koliko žemelj boš imel?« »Mislim, da jih bo dovolj!«

»Je ta hrana iz konzerve?« vpraša mož ženo, ko pokusi kosilo. »Ja. In gor je bila slika takoooo ljubkega psa, zraven pa napis 'za vašega ljubljenca'!«

FunnyGirl, 13 let

VEŠ ZA DOBRO ŠALO?

Zaupaj nam jo na Pilovi spletni strani **www.pil.si** v rubriki **Povej vic!**, da se bomo vsi valjali od smeha! **In ne pozabi preveriti, ali je objavljena v Pilu!**

PIL, mesečnik, junij 2023, letnik 75, Mladinska knjiga Založba, d. d., Slovenska 29, Ljubljana.
Predsednica uprave: Simona Mele. Odgovorna urednica: Jana Zirkelbach.
Urednica Vesele šole: Sabina Tamše Kozovinc, tel.: 01 241 3099. Oblikovna zasnova: Simon Kajtna. Oblikovanje in likovno-tehnično urejanje: Simon Kajtna. Lektorica: Vera Jakopič. Naslov uredništva: Slovenska 29, 1000 Ljubljana, ali PIL, 1536 Ljubljana, tel.: 01 241 32 20, faks: 01 425 28 36. Cena ene številke v prosti prodaji je 6,65 €. Cena za individualne naročnike je 5,65 €, za naročnike v šoli 5,32 €. Poštnina in DDV sta vključena v ceno. Naročnina se poravnava v treh obrokih. Odpovedi sprejemamo pisno, in sicer za naslednje obračunsko obdobje. Celoletna naročnina za tujino je 109,20 € in se poravna vnaprej.
Za neporavnane obveznosti zaračunavamo zakonsko določene zamudne obresti. Na leto izide 11 številk, od teh je ena – poletna – obsežnejša in ima višjo ceno. Naročanje revij: Mladinska knjiga Založba, d. d., Služba oskrbe kupcev, Slovenska 29, 1536 Ljubljana, tel.: 080 11 08, med 7. in 17. uro. Naročanje revij po internetu: www.mladinska-knjiga.si/revije. Vodja sektorja Izobraževalne vsebine in center Oxford: Monika Gobec, Monika.Gobec@mladinska-knjiga.si. Vodja oglasnega trženja: Martina Dolgan, tel.: 01 307 80 08. internet: www.mladinska-knjiga.si/o-skupini/trzenje-oglasnega-prostora. ISSN: 0353-7625.Tisk: SALOMON d.o.o., Ljubljana. Nenaročenih rokopisov, risb in fotografij ne vračamo. Elektronska pošta: pil@mladinska-knjiga.si. Za oglase in oglasne priloge je odgovorna Martina Dolgan. Prispevkov, objavljenih v reviji PIL, ni dovoljeno kakor koli reproducirati brez pisnega dovoljenja uredništva. Tiskana naklada: 9.500 izvodov.

Fotografija: POP TV
Ilustracija: Matej de Cecco

Cicido Cici zabavnik CiciBAN mojplanet PIL GEA

ODKODIRAJ!

Seštej števila vsake skupine simbolov in vsoto zamenjaj z ustrezno črko. Na primer, prva črka rešitve je J. Spirala pomeni 10, pika 1, torej: 10 + 1 = 11, 11. črka abecede pa je J. Rešitev je zanimivo dejstvo o kameleonu!

1 = ● 5 = ★ 10 = 🌀

A	B	C	Č	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	R	S	Š	T	U	V	Z	Ž
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25

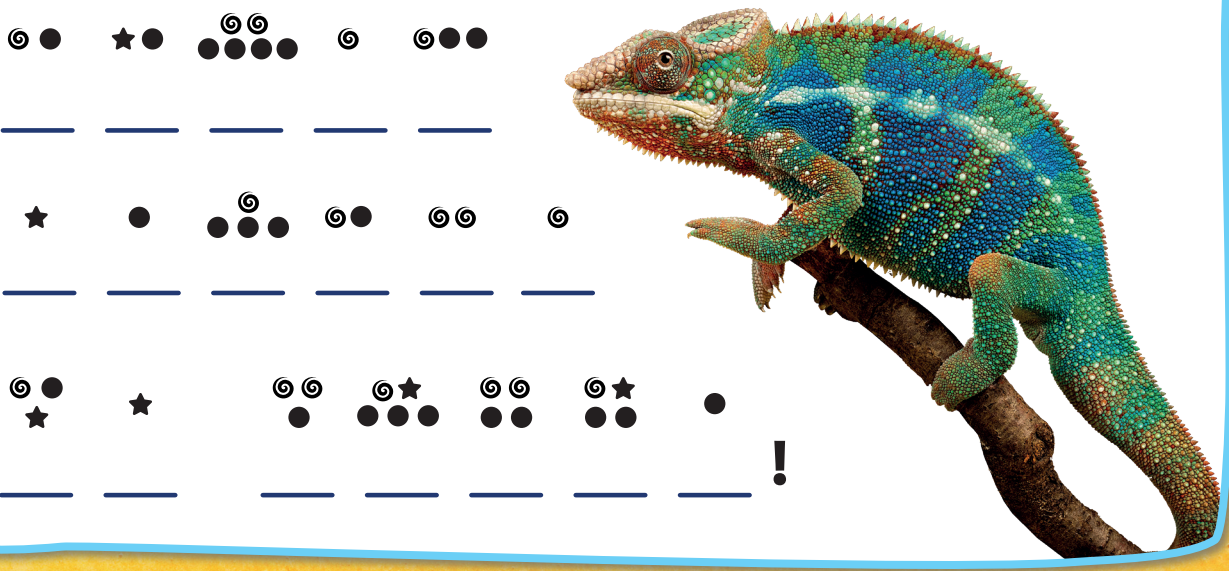

_ _ _ _ _

_ _ _ _ _ _

_ _ _ _ _ _ _ !

SESTAVI BESEDE!

V mrežo na levi pravilno vstavi dele besed, kot kaže primer. Nato obkroži vsiljivca.

MA	LI	NO	VEC

DRŽI, NE DRŽI

Kako dobro poznaš poklice? Ugotovi, katere trditve držijo. Črke pred pravilnimi odgovori ti dajo rešitev.

1. **Kaskader/ka poskrbi za filmsko sceno.**
   e) DRŽI **f)** NE DRŽI
2. **Veterinar/ka oskrbi bolne živali.**
   o) DRŽI **p)** NE DRŽI
3. **Ilustrator/ka oblikuje knjige.**
   š) DRŽI **t)** NE DRŽI
4. **Arheolog/inja riše načrte za nove stavbe.**
   n) DRŽI **o)** NE DRŽI
5. **Okulist/ka je specialist za očesne bolezni.**
   g) DRŽI **h)** NE DRŽI
6. **Strojevodja upravlja težke stroje na gradbišču.**
   p) DRŽI **r)** NE DRŽI
7. **Klepar/ka izdeluje lončene lonce.**
   ž) DRŽI **a)** NE DRŽI
8. **Moderator/ka vodi pogovor.**
   f) DRŽI **g)** NE DRŽI

REŠITEV:

1	2	3	4	5	6	7	8

Zaskrbljena mama skupaj s hčerko pride k zdravniku.

»Poglejte, gospod zdravnik! Moja hčerka razteguje usta od enega ušesa do drugega, zraven pa nič ne pomežikne! Katera bolezen je to?«

Zdravnik odgovori: »Gospa, naslednjič samo punčki malo manj zategnite čopke, pa bo.«

FunnyGirl, 13 let

Zakaj so slovenski smučarski skakalci tako dobri? Ker imajo v ekipi Timija Zajca in Lovra Kosa. Sej veste, zajec dobro skače, kos pa dobro leti!!!

Žival, 11 let

Nagradno vprašanje

Pošlji eno rešeno uganko, objavljeno v Razvedrilu, in sodeluj v nagradnem žrebanju.

Več o varstvu osebnih podatkov in pravilih nagradnih iger na strani 5.

Odgovor pošlji do **27. 6. 2023** na **PIL, 1536 Ljubljana**, s pripisom **Razvedrilo**. Med prispelimi odgovori bomo **30. 6. 2023** izžrebali in nagradili dva srečneža.

Rešitve iz majske številke:

Mreža:
MADŽARSKA

Rebusa:
SONČNICA,
PISMONOŠA

Razrezanka:
Vanilija

Izpolnjevanka:
Siddharta

Sudoku:

6	9	5	4	1	8	7	3	2
1	3	2	9	7	5	6	4	8
8	7	4	2	6	3	1	9	5
4	8	6	3	9	1	5	2	7
3	5	9	7	8	2	4	1	6
2	1	7	5	4	6	3	8	9
9	4	3	6	2	7	8	5	1
5	6	1	8	3	9	2	7	4
7	2	8	1	5	4	9	6	3

Razlike:

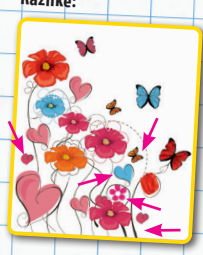

Sestavil: Marko Bokalič | **Ilustracije:** Maja Lubi

1	2	3	4	5	6	7	8	9

Nagradno vprašanje

Geslo pošlji do **25. junija 2023** na **PIL, 1536 Ljubljana**, ali po e-pošti pil@mkz.si, s pripisom KRIŽANKA. Odgovoriš lahko tudi na **www.pil.si**.

Ne pozabi pripisati svojih podatkov (ime in priimek, naslov). Podatke naj podpiše eden od tvojih staršev oziroma skrbnikov; s podpisom dovoljuje, da posredueš te podatke in sodeluješ v tej nagradni igri.

MED PRAVILNIMI ODGOVORI BOMO 3 IZŽREBANCE NAGRADILI.

Več o varstvu osebnih podatkov, nagradah, pravilih nagradnih iger in nagrajencih na strani 5.

Slovarček

MONTAŽER – delavec, ki posnetke zmontira v film
OKAPI – redek sorodnik žirafe, ki živi v pragozdu ob Kongu
ANA TAVČAR – TV-voditeljica

Piše: Lunca | Ilustracije: Maja Lubi

Zvezde v juniju

OVEN (21. 3.–20. 4.)

Ko se šolsko leto bliža koncu, ugotavljaš, da si od jeseni precej odrasel/la. Vseeno pa te pred zaključkom šolskega leta s sošolci čaka kar nekaj norčij in trenutkov, ko boste vsi spet malo otročji. Prav je, da se zabavate in pred počitnicami preživite čim več nepozabnih skupnih trenutkov, ki se jih boste spominjali za vedno.

Prijateljstvo: ★★★★★
Ljubezen: ♥♥♥
Šola: ■■■

BIK (21. 4.–20. 5.)

Ker so ocene zdaj že tako rekoč zaključene in nimaš več toliko skrbi, boš imel/a veliko časa za razmišljanje. Določene misli te bodo povsem okupirale in naenkrat se boš počutil/a, da si izgubil/a vso samozavest, ki si si jo pridelal/a v zadnjih mesecih. Ne skrbi, gre samo za nekaj slabih dni, ki jih boš kmalu premagal/a.

Prijateljstvo: ★★★
Ljubezen: ♥♥♥♥♥
Šola: ■■■

DVOJČKA (21. 5.–21. 6.)

Šolsko leto se bliža koncu in čas je za tvoj rojstni dan. Vse najboljše! Tvoje tokratne želje bodo povezane z ljubeznijo in prav zna se zgoditi, da okoli tvojega rojstnega dne končno preskoči tista iskrica, na katero si čakal/a. Nobeno drugo darilo te ne more tako zelo razveseliti. Ne obremenjuj se z malenkostmi.

Prijateljstvo: ★★★
Ljubezen: ♥♥♥♥♥
Šola: ■■■

RAK (22. 6.–22. 7.)

Vsi se že veselijo poletnih počitnic, tebe pa skrbi, da ti bo poleti dolgčas. Če na stvari pogledaš z drugega zornega kota, bo vse veliko lažje. Misliš, da simpatiji nisi všeč? Namesto da razmišljaš o vsem, kar ti na sebi ni všeč, zamenjaj negativne misli z dozo optimizma. Super si, točno takšen/na, kakršen/na si.

Prijateljstvo: ★★★★
Ljubezen: ♥♥♥
Šola: ■■■■

LEV (23. 7.–23. 8.)

Začenja se poletje, ki je brez dvoma tvoj najljubši čas. V šoli bo ležerno in sproščeno vzdušje boš izkoristil/a za to, da boš s svojimi šalami in zgodbami v središču pozornosti. Komaj boš čakal/a odmore, da boš lahko klepetal/a z vsemi okoli sebe, učitelji pa ne bodo preveč zamerili niti, če se kakšen klepet malce podaljša v šolsko uro.

Prijateljstvo: ★★★★
Ljubezen: ♥♥♥♥♥
Šola: ■■■

DEVICA (24. 8.–23. 9.)

Skrbelo te bo, da se bosta z določeno osebo med počitnicami oddaljili. Čeprav težko govoriš o svojih občutkih, ji povej, da jo boš med počitnicami pogrešal/a. Kam vaju bodo poti peljale jeseni, bo pokazal čas, vsekakor pa izkoristita čas, ki ga imata na voljo. Zdaj je pravi trenutek za vse tiste načrte, za katere je prej zmanjkalo časa.

Prijateljstvo: ★★★★
Ljubezen: ♥♥♥♥
Šola: ■■■

TEHTNICA (24. 9.–23. 10.)

Šolskih obveznosti je vse manj in ponovno se prebuja tvoja kreativna žilica. Tudi če se ti zdi, da nimaš navdiha, zgrabi list papirja, pisalo, čopiče ali karkoli ti srce poželi in začni ustvarjati – risati, pisati, slikati, fotografirati. Možnosti je neskončno! Svoje umetnine lahko deliš tudi s prijatelji, ki bodo nad njimi navdušeni.

Prijateljstvo: ★★★★★
Ljubezen: ♥♥♥♥
Šola: ■■■

ŠKORPIJON (24. 10.–22. 11.)

Ker se ocenjevanje in testi končujejo, bo marsikomu zelo dolgčas in po šolskem hodniku se bodo začele širiti govorice, ki jih enostavno ignoriraj. Osredotoči se na tiste sošolce, ki ti stojijo ob strani, in skupaj izkoristite še zadnje tedne pred počitnicami. Dnevi so vse daljši – naužij se svežega zraka in ne bulji preveč v telefon.

Prijateljstvo: ★★★
Ljubezen: ♥♥♥
Šola: ■■■■■

STRELEC (23. 11.–21. 12.)

Obnašanje simpatije ti ni nič kaj všeč. Če si v zvezi, ji povej, kaj te moti, in skupaj najdita rešitev. Za samske strelce pa je to znak, da pogledate naokoli, in morda najdete novo simpatijo. Vse daljši dnevi so idealni za zmenke v naravi, ki bodo nekaj zares posebnega. Domov se vrni do dogovorjene ure, sicer bodo starši jezni.

Prijateljstvo: ★★★
Ljubezen: ♥♥♥♥♥
Šola: ■■■■

KOZOROG (22. 12.–20. 1.)

Izogibaj se dramam in slabi volji. Če te zagrabi jeza, je ne stresaj naokrog – včasih je bolje premisliti, preden reagiraš. Nič kaj ti ne bo do druženja in v redu je, če si vzameš nekaj časa samo zase. Lahko si pripraviš piknik v naravi, bereš knjige ali pa si vzameš več časa za hišnega ljubljenčka. Konec meseca te čaka presenečenje.

Prijateljstvo: ★★★
Ljubezen: ♥♥♥
Šola: ■■■■■

VODNAR (21. 1.–19. 2.)

Vsakdanje življenje ti bo šlo kar malo na živce. Še dobro, da so počitnice za vogalom. Takrat boš dneve lahko preživljal/a po svoje, do takrat pa še malo zdrži in skušaj iz situacije potegniti največ, kar se da. Izstopi iz svojega udobja in poskusi kaj novega. Zraven povabi še prijatelje. Včasih za dobro voljo ni potrebno veliko.

Prijateljstvo: ★★★★★
Ljubezen: ♥♥♥♥
Šola: ■■■

RIBI (20. 2.–20. 3.)

Zadnje mesece si se spraševal/a, kdo pravzaprav si, in končno imaš več časa, da počneš stvari, ki te resnično veselijo, in odkriješ svoj pravi obraz. Si zelo pozitivna, zaupanja vredna oseba, ki si jo marsikdo želi v svoji bližini. Prav zato boš junija obkrožen/a z ljudmi, s katerimi bo vedno zabavno in prijetno.

Prijateljstvo: ★★★★★
Ljubezen: ♥♥♥♥
Šola: ■■■■■

OGLASNO SPOROČILO

KONČNO POČITNICE!

Bodi z nami od **ponedeljka** do **petka** ob **9. uri** na **TV SLO 1**

Veš, kdo pride?

Holly Hobbie, Kapucar ter Girls Here First in Wonderland.

Vse te super vsebine najdeš tudi na Čist hudo.

RTV Slovenija, Kolodvorska 2, 1550 Ljubljana

RTV SLO | čist hudo

VSE ZA ŠOLO

V MLADINSKI KNJIGI

-30 %
na izbrane šolske potrebščine*

-3 %
na učbenike in delovne zvezke*

-40 %
na torbe Schneiders*

© Mladinska knjiga Vse materialne avtorske pravice so last Mladinske knjige

*Od 1. 6. do 31. 7. 2023 velja 40-odstotni popust na torbe Schneiders, 30-odstotni popust na izbrane šolske potrebščine in 3-odstotni popust za učbenike, potrjene s strani Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport za šolsko leto 2023/24, ter pripadajoče delovne zvezke razen gradiv, pri katerih v skladu z določili Zakona o enotni ceni knjige od prvega prodajnega dneva še ni poteklo 6 mesecev.

EMKA.SI

Mladinska knjiga